

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
noiembrie 2013 (Anul V) Nr. 57 (11 / 2013)

BOEMA

Live Literature

noiembrie 2013 (Anul V) Nr. 11 (57) - 40 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida ASPRA

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

11 / 2013

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef adjunct: Victor Cilincă

Redactori: Paul Săn-Petru, Coriolan Păunescu, Saint-Simon Ajarescu, Constantin Oancă, A. G. Secară, Dimitrie Lupu, Denisa Lepădatu, Cristina Roșu, Maria Ieva, Cosmina Cosma

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori:
Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Adalbert Gyuris (Germania), Melania Cuc (Bistrița), Tănase Carașca (Tulcea)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0336 800313**

ADRESA REDACȚIEI: Str. Cloșca, Nr. 1,
Bloc PS11, Sc. 8, Ap. 186, Galați, 800324

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Mihail Gălățanu (p.3), Denisa Lepădatu (p.4), Grigore Grigore (p.5), Ignatie Grecu (p.19), Olga Văduva (p.29), Monika Toth (p.30), Vasile Simon (p.37)

Proză: Tănase Carașca: Noaptea blocului comun (p.17), Maria Ieva: Lacrimi de melci / Sunetul pașilor mei / Oglinda / Dansul cuvintelor (p.21), Ioan Toderiță: Verde-mi este doar uitarea... (p.24), Marian Ilea: Capra germană și gramofonul (p.34)

Cronică de carte: Petre Rău: Eminescu și iar Eminescu: Constanța Abălașei-Donoșă, "Avem nevoie de Eminescu" (p.9) / Un maraton în ton literar: Tănase Carașca - "Bazarul maratonului roșu" (p.26), Ioan Toderiță: "Noul manual de ascuns trecutul", de Viorel Lică (p.12), Dumitru Anghel: "Evantaiul albastru", de Lucia Pătrașcu (p.14) / "Delfina", de Vasile Mizdrea (p.15)

Note de lectură: Melania Cuc: Un intrus în propriul spațiu natal (p.20), Olimpiu Vladimirov: O "paletă" de teme artistice și religioase (p.22)

Eseu: Gabriel Dragnea: Panait Istrati - Între datorie și sursă de existență - conjurația anti-Panait Istrati - II (p.6), Cosmina Cosma: O altfel de Alice (p.11), Maria Ieva: Uni-versul minunat al Denisei Lepădatu (p.28), Tania Nicolescu: Cogito (p.28)

Interviu: Tudor Petcu: Semnificația Bisericii Ortodoxe în Franța, interviu cu Pr. Michel Evdokimov (p.31)

Istorie: Tudose Tatu: Părintele Comisiei Europene a Dunării, Charles Cunningham (IV) (p.33)

Anunț: Redacția: Festivalul Național de Literatură "Prietenia cuvintelor", Galați, 30 noiembrie 2013 (p.33)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.38)

Grafică:

Coperta I: Jim Warren – Mountain Beauty

Coperta a IV-a: Paul Gauguin – Stream Autumn

Interior: Elena-Liliana Fluture

www.boema.inforapart.ro

Mihail GĂLĂȚANU

PRIZONIERUL UNEI BULE

Prima oară eu m-am născut înăuntru.
M-am născut în burta mamei mele, căci,
cu adevărat, aceea
E prima naștere. Prima naștere de care ai parte.
Ochii mi s-au dezlipit de solzii amniotici, care au căzut
de pe ei, răzuiți de-o rașchetă nevăzută.
Și am văzut! Pentru prima oară am văzut.
Ochii mei erau mari și larg deschiși
Către lumea lichidă dinăuntru. De atunci n-am mai
putut niciodată să-mi mai închipui atât de bine lumea.
Eram ca un bătrânel, un pustnic, în singura lui
locuință, într-o garsonieră strâmtă, în care, dacă își
uită sau își pierde ochelarii, se lovește de mobile.
Eram
Prizonierul unei bule, o bulă de șampanie veche,
nobilă, în măruntaiele unui castel din evul mediu.
Șampania curgea pe mine, mă spăla, mă inunda.
Bula plutea cu tot cu mine prin lume, se plimba cu
mine înăuntru.
Eram o pară conservată într-o sticlă,
dormind un somn vegetal.
Pieile cădeau de pe mine,
Pelița se dezghioaca ușor,
lăsând în urmă straturi opaline.
O pară somnoroasă, dormind în burta unei fecioare,
Oh, asta am să fiu pân'am să mor.

CAPĂȚUL LUMII MELE

Pe mama o iubeam pe molecule.
O iubeam subatomic, pe particule, pe țesuturi, pe
fascii musculare, pe mici aglutinări adipoase, pe grupe
de mușchi. Prapurul era ptolemeicul lințoliu al lumii
mele. Prapurul era capătul lumii
și marginea universului.
Și universul era rotund, așa cum numai
o burtă de fecioară
poate fi, curba perfectă,
curbura perfectă a lumii,
cum numai o burtă de mamă poate fi.

ORA DE LEVITAT

Mama mea era cea mai bună dintre toate lumile
posibile
și eu trăiam în ea.
Afară nu poate fi decât lumea deafară
În exterior nu poate fi decât lumea exterioară,
lumea cea mai rea cu puțință.

*

Când am să mor, am să intru din nou
în burta mamei mele. În tumul. Și mama, ca pe-o
mumie, o să mă înfașe. Voi fi o mumie peruană,
pelviană, înfășată cu lacrimile și cu balele ei, cu limfa
ei cea dintru început, monstroasă.

3

de mare viteză, o chiulasă. Io voi fi monstrul
dinăuntru
Răcnind către lumea asta urâcioasă.
Mama o să mă înfășeze iar prunc
și o să mă legene
și o să mă aducă acasă.

*

O, fericit voi fi
Să fiu înmormântat
în lacrimile mamei mele.
Mortul sugând la sânul ei
și împletindu-i, în jurul degețelor ei,
părul ei numai inele.

La sânul ei moartea va însemna
pe jumătate fericire,
Cel puțin pe jumătate fericire.
Voi uita știința vorbitului
și chiar mersul de-a bușilea îl voi uita.
Voi intra iarăși în burtă,
voi trage,
voi suge
lichidul amniotic înapoi cu o seringă
-și voi pecetlui burta sa.
Și voi uita.

*

lată un bun motiv pentru a fi fericit:
mereu mama ta te așteaptă,
când n-ai să mai poți, o, doamne dumnezeule,
când vei fi atât de bătrân și n-ai să poți
să mai mergi pe fața pământului, când vei fi
obosit, când nu mai ai nimic altceva de făcut
decât să bați la poarta burții mamei tale.
Și ea cu siguranță te va primi și te va cocoloși
te va mângâia
și te va săruta cu sărutările gurii ei
și, încet-încet, fără să-ți dai seama,
cu forcepsul înapoi te va băga.
Chiar dacă tu nu o să mai încapi
Sau, mă rog, tare greu vei încăpea,
Ea se va dilata, ca la început se va dilata,
Ca la începutul începutului
și va crește și se va urieși
și va crește și se va urieși
și chiar dacă tu vei fi rigid ca un mort,
ei nu-i va păsa,
nu-i va păsa deloc
și-napoi tot te va primi.
Și, hei, hai, zi-mi și mie: care-i copilul
care n-ar mai zăbovi o clipă-n maica sa?
Care nu s-ar întoarce, măcar fie și numai
pentru o clipă,
în mama sa?
Și va crește- și se va urieși.

(din volumul *Burta înstelată*)

Denisa LEPĂDATU

Ultimul spectacol

în lojă inima
cerșește
fiecare bătaie
înaintând
spre scaunele
din față îmi
iau în brațe
ursulețul
sprijinindu-mi
aplauzele
de reflectoare
aștept
finalul
ultimului
spectacol

Caut alt final

nu mă mai odihnesc demult
pe umărul lui ieri
mai bine îl privesc din spatele lui
azi
cum se hrănește
din mâinele ce crește
în albastru
îi este capul fagure
din care răsar fluturi
cu aripi legate
de secundele înghițite
înainte de micul dejun
și-ascultă pământul
foșnetul gurilor
ce-mi strigă
să caut un alt final

Spectacol de vară

să mă-nvelești
dac-adorm între greierii
ce-mi împletesc rochițe
din povești citite la culcare
ghemuită-ntre spice de grâu
mă-ntreb cum poți uni
două nopți de vară
una senină și una ploioasă
fără să le-atingi cu brațele
aplauzi din loja
în care stai comod
așteptând
următoarea premieră

Toate visele pe același drum

toate visele merg pe același drum
acoperindu-și chipul
nu tremură când greșesc
ci fac legământ
cu neobositele lacrimi
așezându-le
una aici
alta dincolo
de barierele trupului
și-apoi se ridică
scuturând tăcerea
de pe genele spicelor
în zadar căutând
prin bagajul lui azi
speranța de ieri

Câte aripi are un vis

câte aripi are un vis
ce-așteaptă
să ajungă la destinație?
ocolind obstacole
nu se-oprește
niciunde
străbătând distanțe
înmulțite
cu capete de apusuri
notate cu x sau cu y
înghesuite
în nerezolvate forme
geometrice
neștiind cât de greu
este drumul
împlinirii

Vis

caută-mă în visul acela
tăcut
ce nu-mi dă voie
să închid ochii
speriindu-mi palmele
ce înconjoară o lume
doar tu poți să încui
mulțimea ideilor
într-un cerc pe care
eu îl desenez cu o geană
căzută sub talpa
coșmarului
șterge culorile fricii
și află că uneori
mă întreb dacă ești
pământean
sau ai venit să amestecăm
împreună
viața cu moartea
trezește-mă
când termini

Grigore GRIGORE

Apele toamnei se vor opri

Apele toamnei se vor opri
când vom termina
de citit poeziile
pe care încă nu le-am scris
cercul, triunghiul, liniile paralele
orizonturile
prin zid
trecerea
celui care avea capul pătrat
și mintea-ntr-un colț
și șanțurile pe deasupra cărora
curgeau apele sărate
și frunzele galbene
și galbene frunzele.

Mori pe apă

Mori de apă
mori de vânt
mori de pământ
mori de cuvânt
mori de litere
mori de semne
făcute și nefăcute
inimaginabile
inflamabile
mori pe apă
butoane pe care poți apăsa
oricând vrei să se facă
lumină și se va lumina
mori între buze
în spate leul
pe cer curcubeul.

Trenurile cu femei

Trenurile cu femei
merg pe o singură cale ferată
pe o singură linie a căii ferate
pe traverse
pe șuruburile deșurubate
pe nisip
merg pe amintiri ca pe lacrimi
pe lacrimi ca pe vise
pe vise ca pe speranțe
merg singure singurele
ca degetul printre inele
căci vor să demonstreze
că iubirile și moarte
sunt treze.

Noaptea cât anul

Noaptea cât anul
aud tropăitul cuvintelor
de-a lungul zidului
văd o lumină puternică
încercându-și norocul
și pe tine care
ai alte gânduri
decât cele cumpărate
cu mine
și mă minunez
că visăm același vis
cu-același ochi deschis
în lacrima pe care-o
sculptez.

Dacă moartea ar ști

Dacă moartea ar ști
ce nu știe
despre clipă
și veșnicie
despre fețele clipei
despre fețele veșniciei
s-ar încărca
cu umbrele gândului
gândurilor
cu luminile rândului
rândurilor
cu sarea lacrimii
lacrimilor
și s-ar dezbrăca
de nimeni și de ceva
despre care nu se știe
dar se va ști

Sunt fiul unei potcoave

Sunt fiul unei potcoave
sunt fiul caielelor
sunt fiul piciorului iepei
sunt fiul iepei
sunt fiul țâțicii iepei
și al armăsarului
sunt fiul hamului
și fiul căpăstrului
și fiul carului
sunt fiul comenzii
care-mi dă brânci
toate sentimentele mele
sunt profunde și adânci
în tăcerea lor
sunt și cel mai greu
și cel mai ușor dor.

(Din volumul în pregătire *Noaptea miracolelor*)

Gabriel DRAGNEA

Panait Istrati - Între datorie morală și sursă de existență - II -

- conjurația anti-Panait Istrati -

De fiecare dată când am avut ocazia am afirmat că *“o personalitate n-ajunge să se definească decât prin adversitățile pe care le trezește”*, așa cum afirma cândva Tudor Vianu. Ceea ce s-a spus despre Panait Istrati, din dorința evidentă de a-i minimaliza personalitatea și opera, mergând până la executarea morală a existenței lui, nu a făcut decât să-l urce pe scriitorul brăilean pe podiumul învingătorilor. Reabilitările venite ulterior nu au avut decât să confirme aceasta.

M-am întrebat adeseori, în naivitatea mea de această dată, care ar fi fost motivele punerii la zid a ziaristului *“vagabond de geniu”*? După parcurgerea mai multor lucrări de referință am reușit să înțeleg îndeajuns de mult cum funcționează “sistemul” cu mecanismele lui ruginite și infecte. Astfel, pot afirma, fără îndoială că sinceritatea izvorâtă din abisurile sale sufletești, izvorâtă din setea de dreptate, avea să-l transforme pe Istrati într-un personaj incomod pe scena politică a lumii. Ajunsese să fie considerat un pericol, nu doar pentru ceea ce putea spune – credibilitatea lui nefiind pusă la îndoială – ci, pentru simplu fapt că exista. Citatele pe care le voi aduce în discuție nu fac altceva decât să scoată în evidență ideea că scopul scuză mijloacele, ajungând la o altă conform căreia “cine nu e cu noi e împotriva noastră”. Aceasta din urmă poate fi considerată laitmotivul acestui capitol.

Detractor vs. critic

Înainte de a continua prezentarea atitudinilor voluntare sau comandate ale contestatarilor consider importantă și necesară delimitarea termenilor detractor și critic. Pentru a fi clară o astfel de delimitare – deoarece nu toate numele prezente aici pot intra în categoria detractorilor - am apelat la editorialul lui Nicolae Manolescu din revista *România literară* (12-18 martie 2003): *“Detractorul este de rea-credință și își face din negare un scop precis. El pornește de la ideea că scriitorul la care se referă trebuie să fie contestat. Nu ajunge la ea în urma unei demonstrații. Ideea e așadar preconcepută”*.

Un caz ce poate fi considerat o nedreptate la adresa lui Panait Istrati este acela în care cotidianul francez *Le Monde* adoptă o poziție cel puțin ciudată prin comentariile făcute privind anchetele de la Lupeni, publicate în *Lupta*.

Panait Istrati

Conform monografiei lui Alexandru Oprea, *Le Monde* publică așa-zisele probe ce “dovedesc” trădarea și cumpărarea sa “de către guvernul burghezo-moșieresc din România”: *“Se știe că a făcut parte dintr-o comisie guvernamentală, pe vremea unor împușcături la Lupeni, de pe urma cărora au fost victime nouă muncitori și, că această comisie a aprobat pe de-a-ntregul autoritățile”*. Gravitatea mare constă în faptul că, dând credit publicațiilor prestigioase din lume, care cu trecerea vremii nu au revenit cu corecturile care s-ar fi impus, istoricul literar Al. Piru cade în capcana de a da curs celor publicate. Astfel că, în studiul său din *Viața Românească*, nr. 2 din 1957² apar următoarele informații: *“Imediat după întoarcerea din U.R.S.S în România, în 1929 luă parte, cu ocazia grevei minerilor de la Lupeni, la ancheta întreprinsă de ziarul Lupta. În loc să protesteze împotriva guvernului, care împușca pe greviști, Panait Istrati, înhămat la carul burgheziei, arunca răspunderea crimelor pe seama ațâțătorilor la grevă din sindicatul muncitorilor”*.

Dar, revenind la cele scrise de *Le Monde*, Panait Istrati se simte obligat să intervină pentru a clarifica lucrurile spunând că, ancheta sa de la Lupeni *“unde au fost împușcați nu 9 ci 30 de mineri și o sută de răniți, a fost personală”* și nu comandată. El vine și adaugă că, însuși profesorul Romulus Cioflec, care era membru în partidul la putere și care l-a întovărășit pe tot parcursul anchetei avea să demisioneze din partid, “cu scandal în presă, deoarece se convinsese ca și mine de vinovăția guvernului”.

Din tonul reacțiilor apărute în ziarul *Vremea*, la 10 octombrie 1929, putem să deducem că cele scrise de Istrati privitor la cazul Lupeni era o expresie a realității: *“Ai colindat regiunea Lupenilor și ți-ai scris într-un ziar de seară nu impresiile, fiindcă n-ai fost acolo ca un simplu călător și om, ci rechizitoriul (...) Ai venit să urechezi guvernul, să ții conferințe și să ne scuipi în plin obraz”*³.

Punând în balanță reacțiile furibunde apărute în presa română vom putea observa ce greu atârnă insultele aduse de Pamfil Șeicaru în 30 septembrie, în aceeași publicație, *Vremea*: “Ah, Panait, Panait... Torentele de invective, dintre cele mai triviale. Poza lui Istrati reproducă în centrul paginii purta explicația: *“Proxenetul care ne insultă”*.

(continuare în pag. 7)

Articolele din *Lupta* erau calificate: „o dezgustătoare acumulare de măgării”, iar autorul lor, „un biet mardeiaș cu degetele butucănoase ce se screme”, într-un stil „siluit”; Istrati mai beneficiind, pe deasupra, de gingașele gratificații de „liric povestitor al invertirilor sexual” sau, și mai pudic, „biet poet al șezuturilor deflorate” etc., etc.” - notă extrasă din „dosarul vieții și al operei” lui Istrati, de Al. Oprea, pag. 268).

Dovada că simpla lui prezență era un pericol o putem deduce din scrisoarea către Romulus Cioflec, în care se scuza că nu mai are timp să se oprească la Timișoara: „Cauza: sunt grozav de urmărit... Aseară, însuși Ionișescu mi-a trimis vorbă că studenții creștini umbliă să mă omoare (...) toată seara și noaptea până la unu mi-au ținut calea pe Dragoș-Vodă și au băut la o cârciumă lângă noi, urlând și arătând revolverele”.

Și, cum acesta nu este singurul moment în care Panait Istrati este amenințat cu moartea, îl mai amintim și pe cel din 1927, moment ce coincide cu aderarea scriitorului la comunism. Astfel că, în paginile *Cuvântului* cineva îl atenționează pe Istrati că, în cazul revenirii lui în țară va fi urmărit cu degetul pe trăgaci.

Nicolae Iorga și Alexandru Sahia

Întorcându-ne în timp cu câțiva ani descoperim campania de discreditare a omului, scriitorului Istrati și a operei lui.

Fără a le nega meritele – căci ar fi nedrept – vom observa că, pentru mulți scriitori români opera istratiană – în speță *Chira Chiralina* – nu reprezintă nimic altceva decât „memoriile unui om care cătuși de puțin nu are respectul ființei omenești”. Cine spunea aceasta? Nicolae Iorga⁴ care, prin intermediul *Rampeii*, la 12 noiembrie 1924 declara astfel: „Eu nu-i găsesc absolut nici o calitate. Am spus: avem de-a face cu un hamal din portul dunărean”.

Negăsindu-i nici o calitate „hamalului din portul dunărean”, Nicolae Iorga, prin discursul susținut la înmormântarea lui Istrati avea să facă dovada unui caracter îndoielnic considerându-l „răsturnător de lume cu puterile unui real talent”. Dar, poate era conștiința deșteptată care-i dicta sincere și adevărate laude, o dezabuzare; sau poate avea nevoie să se descarce pentru a-și liniști bruma de conștiință pe care o avea.

Știind părerea lui Slavici⁵, cronicile apărute în străinătate privitoare la apariția *Chirei* și multe alte aprecieri aduse operei apărute în *Europe*, la 15 august 1923 putem să realizăm că la mijloc – între aceste afirmații tendențioase – stau cauze politice (ca să nu le spunem principii!). Invocându-se ideea de naționalism, lui Panait Istrati i se reproșează influențele democratice acumulate în occident. Și nu numai. Conform articolului din publicația *L' Orient* redactată în franceză la București, semnatarul Arion completează marea de acuze spunând că „e socialist”, „că nu a frecventat Capșa și, deci, nu face parte din nici o gașcă literară”, „că nu are talent” și, cea mai gravă că „e un pornograf ignobil”⁶. În fața acestor enormități emise de detractorii săi, Panait Istrati avea să răspundă ripostând la rândul-i prin două „scrisori deschise d-lui Cazaban și d-lui Iorga, scrisori apărute în „*Adevărul literar și artistic*”, din data de 3 august 1924. Tot despre cei doi mai sus amintiți va face referire și în

materialul „*Revenire în patrie după zece ani*”, cuprins în volumul „*Cum am devenit scriitor*”: „Câtă vreme mi se criticară cărțile, nu suflai o vorbă... Dar când ieșiră la atac, cu bastoanele lor seniorale, crezând că au de-a face cu un biet vântură-lume ce și-a trecut viața prin cârciumi și că numai din pură întâmplare a avut „norocul să întâlnească pe Romain Rolland” și să mângălească o carte „prețins frumoasă”, ei bine, acești domnișori au întâlnit măciuca lui Codin care-i făcu cnocaut. Dușmanii mei: șacalul Cazaban, simbriaș mârșav al guvernului și N. Iorga, academician, bărbat de stat și șef de partid huligănesc”.

O altă perioadă care trebuie amintită este aceea premergătoare colaborării lui Panait Istrati la publicația de dreapta *Cruciada Românismului* dar și scurta perioadă care avea să urmeze după aceea. În urma unei „*Scrisori deschise oricui*”, publicată la 20 ianuarie 1932 în cotidianul politic *Curentul*⁸, prin exagerările prezente va primi o replică foarte dură din partea lui Alexandru Sahia. Era o ocazie care nu putea scăpa kominterniștilor de la București.

Panait Istrati, conștient de aberațiile spuse are grijă să completeze: „*Iată un mic plan de om pustii*”. Planul consta în înființarea unei gazete și a unui partid clerical cu sprijinul „unui corp de cărvunari episcopi și miniștri care, ziua cântă lui Dumnezeu liturghii, iar noaptea devastează bisericile”, dorind să susțină astfel „pe toți cei care vor să guverneze cu dreptate” și să nimicească „pe toți dușmanii”.

Răspunsul lui Sahia „se înscrie în linia fidelității față de Moscova, liniei staliniste și rostește o judecată echivalentă cu o condamnare”: „*Ce mare canalie ești, tovarășe Panait! Îmi reamintesc anii tăi de glorie, când era îndeajuns să-ți anuți o carte, pentru ca nenumărate edituri occidentale să năvălească cu ofertele. Și asta datorită cui? Talentului? Să fim drepti!... Cele două vaci grase: Rakovski și Troțki ți-au întins țâțele să le sugi cât vei voi, ca un mânz năvăș. Rakovski, pe atunci reprezentant al Sovietelor la Paris s-a simțit fericit de revederea tovarășului; a fost în el o dulce aducere aminte, un dor discret pentru bălțile Brăilei, și ție s-a oferit cu ruble. Plecat în Rusia, recomandat de Rakovski lui Troțki – acesta a întrevăzut în tine elementul proaspăt pentru contramișcarea lui de revoluție permanentă. Dar Troțki e azvârlit la timp peste bord, Rakovski – înfundat în Astrahan, și în Rusia începe munca adevărată, formidabila industrializare și refacere economică. Cine se mai gândește că există într-un colț Panait, cântărețul „cârciumelor”? Dar lucrurile s-ar mai fi putut încurca dacă cel care înjură astăzi comunismul, nu s-ar fi ridicat cu pretenții bănești supărătoare pentru cărțile tipărite, filmele de cinematograf. Drept satisfacție, tovarășe Panait, adept al lui Troțki, ți s-a arătat Nistrul. Bolșevicii nu înțelegeau să-ți plătească decât pâinea, ca oricărui muncitor, și mai mult ca orice, îți dădeau libertatea de haimanalăc. N-ai înțeles să prețuiești.*

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

Ai refuzat, indignat, doreai bani și ranguri. Te simți bine acum, în smârcurile dunărene, preconizând dictatura regească sau luptând pentru conversiunea cea mare: iubitorule de țărani! Însă toate bârfelile, toate ororile care le debitezi pe spinarea Rusiei comuniste caracterizează deznădejdiile unui înfrânt, stâlcit de cizma sigură⁹.

Printre multele acuze aduse s-a mai spus că Panait Istrati este fascist. Cum ar putea fi adevărată o asemenea afirmație când cunoaștem participarea lui Istrati la mitingul antifascist *L'Italie aux fers*, la sala *Manege de Pantheon*? Tot în apărarea lui Istrati mă amintesc poziția lui fermă în urma apariției în *Cruciada Românilor* a unui articol favorabil Italiei fasciste („*Din fresca istorică a fascismului*” de Tudor Ionescu, în nr. 12 din 21 februarie 1935)¹⁰.

La acuzația de antisemitism, adusă de tocmai Romain Rolland, articolul *România însângerată* vorbește de la sine. Publicat în *Paris-Soir*, în 1925, Panait Istrati scrie „despre actele de teroare săvârșite contra evreilor de la Focșani sau Piatra-Neamț” provocând „țipete de furie” la *Viitorul*, care-l denunță pe gazetarul român ca „trădător și calomniator al patriei”¹¹.

O piatră de încercare în viața, până acum, destul de zburciată a lui Panait Istrati o constituie campania de denigrare și de condamnare a personalității și operei istratiene prin articolul „Un haiduc al Siguranței” al lui Henri Barbusse. A fost acuzat foarte aspru pentru declarațiile antisovietice care au urmat vizitei lui Istrati în Uniunea Sovietică. Deoarece „aceste calomnii erau atât de extravagante”¹² se pare că ele nici nu au fost preluate de presa română.

Panait Istrati – scriitor român

Deși au existat colegi din breasla scriitorimii române care negau apartenența brăileanului la literatura română, cu toate acestea, Panait Istrati a lăsat „pe oamenii de bună credință să judece”. Și, iată că, încă din 1924 a existat un Ion Vinea (autor celebru al volumului *Ora fântânilor*) care opina despre *Chira Chiralina* că „se afirmă tocmai prin atmosfera românească”¹³ existentă. Tot în această categorie „de oameni de bună-credință” putem încadra și pe un Gala Galaction, Pompiliu Constantinescu și alții. Cert este că, acei puțini scriitori care au ajutat la reabilitarea operei și a scriitorului, au ajutat, în fond, niște biete personaje literare, niște eroi care „au gândit și au grăit în românește”.

Conform unei scrisori redactate la Nisa în data de 15 aprilie 1925, cu scopul precis de a fi publicată „în fruntea volumului *Trecut și viitor*, Panait Istrati, nemulțumit de traducerea în românește a operelor sale de limbă franceză, se hotărăște să-și traducă singur creațiile; înainte de-a fi „prozator francez contemporan” el a fost „prozator român înăscut”. „*M-am hotărât să mă traduc singur în românește fiindcă, mai întâi de toate, eu sînt și țin să fiu un autor român. Țiu la aceasta, nu din cauză că mi s-a contestat acest drept – (el mi s-a contestat de oameni cari n-au nici o cădere) – ci fiindcă simțirea mea, realizată azi în franțuzește printr-un extraordinar hazard, izvorăște din origine românească. Înainte de a fi „prozator francez contemporan”, așa cum se spune pe coperta colecției lui Rieder, eu am fost prozator român înăscut. (...) Las pe oamenii de bună*

credință să judece. Acestor oameni, - singurii cărora mă adresez în tot ce scriu, - le voi spune că majoritatea eroilor mei sunt români, ori din România, - (ceia-ce pentru mine e acelaș lucru), - că acești eroi au gândit și au grăit, - în sufletul meu, timp de ani îndelungați, - în românește, ori cât de universală ar părea simțirea lor redată în artă. Le voi mai spune oamenilor de bine, că dintre toate meleagurile contemplate de lumina ochilor mei, acelea cari mi s-au întipărit în suflet pe când mă purta mama de mână, îmi sunt cele mai scumpe, și că numai un „înstrăinat” ca mine va ști să le ducă dorul și să le desmierde amintirea, așa cum știu eu astăzi când trăesc din amintiri”¹⁴.

Mergând pe ideea lui Ion Vinea, închid acest capitol – deși mai pot fi multe de adăugat dar, totuși este o selecție subiectivă a lucrurilor – considerând că, într-adevăr „paguba națională ar fi prea mare” dacă nu vom fi capabili a îndeplini această „simplă formalitate: tălmăcirea prestigioasei opere în limba care trebuia să-i fie lut dintru început”¹⁵.

Panait Istrati trebuie să fie al nostru, nu pentru creațiile care au adunat succesul internațional, ci pentru că acest succes internațional a fost al unui om care a văzut lumina zilei, pentru prima dată, pe pământ românesc, învățând să spună „mamă” în limba română.

1. Tudor Vianu în *Ideii trăite (Carte de înțelepciune alcătuită de Geo Șerban)*, Ed. Tineretului, 1968, p. 164

2. Cf. Alexandru Oprea, *Panait Istrati – dosar al vieții și al operei*, Ed. Minerva, București, 1976, p. 266

3. Citate extrase din monografia lui Al. Oprea, op. cit., p. 268

4. Referitor la amestecul în politică și nu numai, C. Rădulescu-Motru, în lucrarea sa *Etnicul românesc. Naționalismul*, la p. 138-139, descrie negativ figura ilustrului cărturar Nicolae Iorga, spre exemplu: „D. N. Iorga este un cărturar, adică un om a cărui cultură este formată din cărțile citite, iar nu din o experiență încercată în viața reală. Această origine a culturii sale îl constrânge suflătește să fie ca mai toți cărturarii cari se amestecă în politică, și pe cari l-a descris perfect de bine încă de acum un secol J. de Maistre: orgolios; îmbătat de ideile sale și mai ales de ideea propriului său eu; dușman al principiului de subordonațiune; „frondeur” din fire și partizan înăscut al oricărei inovațiuni. Cu un asemenea suflet este ușor de înțeles ce politică naționalistă are să se facă. Viața reală va trece pe al doilea plan, iar pe primul plan va veni mirajul idealist; (...) d. Iorga n-are nici o unitate de măsură, - căci vanitatea eului, ca și spațiul dintre ideile citite, nu se poate măsura (...)” – Ed. Albatros, București, 1996.

5. Spre deosebire de alții, Ioan Slavici este mai ponderat în afirmații, cum de altfel se și poate vedea din cele referitoare la Chira Chiralina: „Se vorbește azi mult despre Kyra Kyralina a lui Panait Istrati și mulți sunt supărați de conținutul romanului. Nu se vor fi potrivit cele spuse în Kyra Kyralina nici cu vederile mele, dar am rămas încântat de forma, de stilul desăvârșit în care povestește dl. Panait Istrati. În privința aceasta Ion al d-lui Liviu Rebreanu e mai dezbrăcat, mai fără perdea decât Kyra Kyralina, care foarte adeseori ne reamintește – ca fel de a povesti – poveștile orientale din O mie și una de nopți”- (interviu publicat în *Rampa*, 27 octombrie 1924, cf. Al. Oprea, op. cit., p. 134)

6. cf. Al. Oprea, op. cit., p. 172;

(continuare în pag. 10)

Petre RĂU

Eminescu și iar Eminescu

[Constanța Abălașei-Donosă - "Avem nevoie de Eminescu", Ed. Nico, Târgu-Mureș, 2013]

Nu cunosc să fie cineva în breasla mea scriitoarească, în stare să lase deoparte o carte care vorbește despre Eminescu. Și dacă o fi, nu trebuia să fie!

Cartea Constanței Abălașei-Donosă, "Avem nevoie de Eminescu", nu a așteptat mult ca să fie răsfoită de mine. Ea are darul, probabil de inspirație divină, ca imediat ce o deschizi, să nu te mai oprești și să o parcurgi până la capăt. Și nu e de parcurs cu privirea de cititor versat, cât mai ales cu ochii celui care admiră chipul superb al unui geniu de care suntem cu toții mândri, chip "cioplit" cu măiestrie artistică de renumita plasticiană, autoarea a acestei originale cărți.

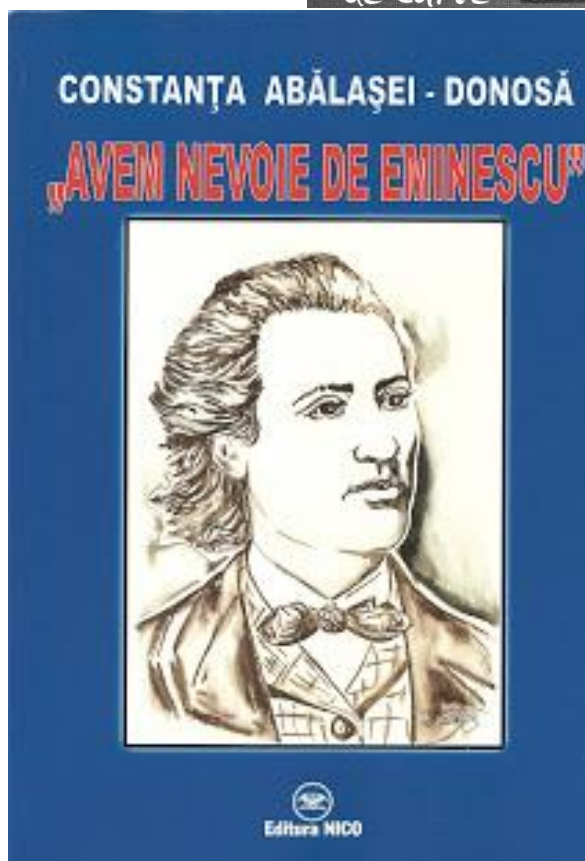
I.P.S. Dr. Cassian Crăciun, care ne mărturisește încă din debutul prefetei că i-a fost dat de Dumnezeu să-l iubească și să-l recomande spre cinstire pe Eminescu, susține că ființa românească ar trebui să conțină în structura sa câte ceva din gena marelui geniu al neamului nostru. Și nu pot să nu fiu de acord cu această sublimă remarcă, valabilă cel puțin pentru acei care au o minimă educație culturală, din școală sau de oriunde altundeva și care ineluctabil au aflat despre viața și opera neprețuitului nostru poet național.

Constanța Abălașei-Donosă este membră a "Asociației Artiștilor Plastici din Târgu-Mureș, ca și a Asociației "Les artist-pentre de Macon" din Franța, deținând lucrări de grafică și pictură în colecții particulare din România, Grecia, Franța, Italia, Canada, SUA, Republica Moldova ș.a. Laureată a concursului de artă plastică și grafică între 1982-1988 (cu patru premii întâi, două premii trei și un premiu special al juriului), a participat de-a lungul timpului cu multe expoziții personale și de grup în numeroase saloane de artă din țară, cât și din străinătate: Franța, Canada, Turcia, Italia și Republica Moldova.

Constanța Abălașei-Donosă

Nevoia de Eminescu nu este alta decât aceea de a ne cunoaște pe noi înșine. Cunoașterea de sine este un fapt despre care psihologii ne avertizează că se face cu mare dificultate și adesea la modul superficial și subiectiv. Or, în acest context, cunoașterea lui Eminescu, a operei sale unice, intră în acord cu fiecare fibră a ființei noastre,

precum o mântuire a spiritului autentic românesc. Aflăm cum a trăit și a gândit Eminescu, cum a contemplat el natura, cum a judecat viața și multe, atât de multe altele. Știindu-l pe Eminescu, știm aproape totul despre noi.

Asta dorește să ne transmită și minunatele ilustrații ale Constanței Abălașei-Donosă, căci roadele mânăirii cu măiestrie a peniței sale de pictor și grafician exact în această direcție ne transpune.

Autoarea, "o împătimită de Eminescu, pictoriță, arhitectă, poetă și scriitoare", cum frumos o caracterizează un confrate, "ne înfățișează, cu penița și penelul, atmosfera de vis a operei eminesciene, aducându-ne în față portretele lui Eminescu, ale Veronicăi Micle, ale celor care l-au iubit și au scris despre poet..." (Ion Ionescu-Bucovu).

Nu știu să fi întâlnit altundeva la un loc atâta acumulare de portrete ale lui Mihai Eminescu, precum în cartea Constanței Abălașei-Donosă. Explicația am putea-o găsi chiar în dulcea justificare a autoarei, care spune despre poet: "Nu numai că mi-a fascinat copilăria și adolescența prin toată poezia sa, însă l-am iubit și pentru frumusețea chipului său, care mi-a părut dintotdeauna că este al unui crai de la răsărit, călătorind prin această lume cu creația sa literară plină de har, lăsându-ne moștenire poezia sa în limba noastră românească, făcând-o cunoscută și netulburată, printre toate scrierile din limbile lumii, încă din perioada existenței sale".

O parte din compoziția grafică a autoarei este împănată cu versuri celebre ale poetului, o

(continuare în pag. 10)

combinație de imagine și poezie absolut grăitoare și cuceritoare. Întâlnim în această insolită colecție câteva ilustrații grafice la unele din poemele poetului, peisaje ale locurilor copilăriei, dar și ale unor împrejurimi și spații în care marele poet și-a lăsat amprenta fie și numai printr-o unică și fugară trecere. Dar mai întâlnim și o întregă pleiadă de oameni iluștri ai timpurilor de atunci sau de după Eminescu, cu precădere marii critici literari, cu portretele lor desenate de autoare și însoțite de elogiile acestora la adresa luceafărului poeziei românești. Nu o dată expozițiile autoarei au avut ca temă nespulșul dor de Eminescu, fapt pentru care multe din evenimentele de acest gen au și fost botezate de unii drept "Un penel întru Eminescu".

Până la urmă rostul cărții Constanței Abălașei-Donosă este acela de a se răspunde la întrebarea legitimă: "Avem nevoie de Eminescu?", iar răspunsul este unul la unison, răspicat: "Da! Și încă multă!". La asta ne invită autoarea cu har divin a acestor mirifice vitrine din carte, oferindu-ne din toată inima compozițiile ei de o mare gingășie, care ne îmbată privirea și ne reîntregește sufletul cu cel mai sensibil chip adulat de aproape un secol și jumătate de întregul popor român. Poate că Eminescu nu este tot atât de universal precum Shakespeare, Goethe, Schiller și alții, dar nouă ne place să ne identificăm cu el și prin el, iar acesta este un drept fundamental și inalienabil al nostru.

Închei tot printr-un citat din carte, de fapt un motto așezat în antetul unui articol intitulat "Dor de Eminescu" și care din nou justifică reverența autoarei în fața talentului de geniu a celui care a fost, este și va fi mereu, Eminescu: "Îi iubesc pe Eminescu, fiindcă este o mare valoare. Am nevoie de el, cum am nevoie de apă, de aer și hrană, de dragoste și frumos, să mă știu în buna mea credință".

7. "Activitatea publicistică la *Adevărul literar și artistic* începe la 15 iunie 1924, continuându-se în fiecare număr al revistei până la sfârșitul aceluiași an. Aici apar, între altele, două povestiri inedite scrise direct în românește (*Pescuitorul de bureți și Sotir*), precum și câteva profesii de credință și pagini autobiografice"- cf. Panaït Istrati, *Cum am devenit scriitor*, vol.I, ediția a III-a, Ed. Florile Dalbe, București, 1998, p. 412;

8. Interesant de adăugat este faptul că directorul acestei publicații este însuși Pamfil Șeicaru. În urmă cu trei ani, în paginile aceluiași Curentul, Pamfil Șeicaru și Nichifor Crainic făceau front comun împotriva lui Istrati. În privința acestei colaborări, Panaït Istrati precizează: "...altă dată Șeicaru "m-a înjurat din interes, după cum tot din interes e fericit azi când primește un articol de la mine, căci porcii n-au obraz". Cât despre ziar, el afirmă următoarele: "Căci nimeni nu știe că eu sunt mult mai fericit când pot să spun într-un articol tot ce-mi trăznește prin cap, decât când scriu o carte. Cărțile mi se pot publica la Paris mai ușor și mai repede decât pot eu să le scriu, pe când un articol trăznit, greu ar trece în altă parte decât la Curentul, care nu se împiedică în principii" (cf. Al. Oprea, op. cit., p. 285);

9. Citate extrase din lucrarea lui Mihai Ungheanu, *Panaït Istrati și Kominternul*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1994, p. 65

10. Citate extrase din prefața lui Jean Hormiere la cartea "Panaït Istrati – Cruciada mea sau a noastră", Ed. Delta Press, Cluj, 1992, p. 8;

11. cf. Al. Oprea, op. cit., p. 193;

12. Mihai Ungheanu, op. cit., p. 63;

13. cf. Al. Oprea, op. cit., p. 373;

14. Panaït Istrati, *Trecut și viitor – pagini autobiografice*, Ed. Renașterea, 1925, p. 10;

15. Citate extrase din monografia lui Alexandru Oprea, op. cit., p. 377.

Bibliografie:

1. Mihai Ungheanu, *Panaït Istrati și Kominternul*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1994, p.12;

2. Alexandru Oprea, *Panaït Istrati (dosar al vieții și al operei)*, Ed. Minerva, București, 1976, p.32;

3. Alexandru Oprea, op. cit., p.168;

4. Panaït Istrati, *Cruciada mea sau a noastră*, Ed. Delta Press, Cluj, 1992, p.19;

5. Idem;

6. Panaït Istrati, *Cruciada mea sau a noastră, articolul "Scrisoare deschisă către dreapta"*, Ed. Delta Press, Cluj, 1992;

7. Panaït Istrati, *Amintiri, evocări, confesiuni*, Ed. Minerva, București, 1985, p.311;

8. Alexandru Oprea, op. cit., p.282;

9. Panaït Istrati, *Amintiri, evocări, confesiuni*, Ed. Minerva, București, 1985, p.489;

10. Idem, p.489;

din volumul în lucru "**Publicistica lui Panaït Istrati - Un jurnalist nedreptățit**"

Cosmina COSMA

O ALTFEL DE ALICE

Unul dintre cele mai atractive lucruri este acela de a te juca cu imaginația, fapt pe care îl voi încerca și eu în cele ce urmează, propunându-mi a ieși pentru o vreme din cotidian, într-un loc pe care matematicianul Charles Lutwidge Dodgson (devenit celebru sub numele de Lewis Carroll) îl oferă atât copiilor, cât și adulților cărora nu le e frică să vizeze cu ochii deschiși - Țara Minunilor. Prin călătoria pe care o vom face împreună, vizitându-i poate pentru a doua oară pe domnul Omidă, Pălărier, sau lepurașul de Martie, mascându-ne propriile temeri și neliniști ale copilăriei, într-un vâl de stranietate și având mereu speranța de a găsi drumul, cu ajutorul lepurelui Alb, voi încerca să vă arăt o altfel de Alice, o Alice incipientă, ce urmează a se desfășura fără rezerve în continuarea călătoriei din Țara Minunilor (Țara Oglinzilor), folosindu-mă tocmai de replica pe care, în ciuda siguranței de sine, manifestată pe tot parcursul călătoriei, o spune cu reproș, în repetate rânduri: *Nu sunt eu însămi*. Judecată, memorie, logică, intuiție și inspirație – cam acestea sunt calitățile atribuite fetei, care încearcă să penetreze o lume aparent inaccesibilă, oscilându-și dimensiunea, pentru a crea o imagine de ansamblu, un fel de miniatură a lumii reale.

Filmul ce l-a inspirat pe regizorul Tim Burton, în 2010, prezintă, în repetate rânduri, prin filmarea cadrelor de la distanță, această miniatură, ca pe un joc de șah, în care sunt implicați cu toții, pentru bătălia ce urmează a avea un scop precis – câștigarea coroanei. Cred că acest cadru ar putea explica cel mai bine întreaga luptă pe care Alice încearcă să o dea cu ea însăși, situându-se mereu la granița dintre protecție și intimidare, la fel cum visul ajunge a deveni un pretext evident, folosit pentru a delimita imaginația de realitate. Totodată, și decorul gândit de marele regizor ajută la formularea acestei ipoteze (toate cadrele care vizează poziția solului, începând de la podeaua cu care are contact Alice, atunci când aterizează din neant și până la spațiul în care urmează a se desfășura lupta pentru tron, au același element comun - pământul-tablă-de-șah). Ba mai mult, pe parcurs, vom vedea că există personaje implicate în mod direct în funcția șahului, cum este, de pildă, armata Reginei Albe, prezentă exact în aceeași ordine ca pe oricare altă tablă de joc (tură / cal / nebun / rege / regina- care lipsește / nebun / cal / tură).

Lipsa reginei poate avea însă o dublă perspectivă. La o privire de ansamblu, lucrurile par destul de simple: Regina Albă ar trebui integrată propriului joc. Dar dacă vom încerca să privim dincolo de suprafață,

jucându-ne cu cheia matematicii, ce deschide, totuși, ușa acestor posibilități, am putea vedea în Alice un pion ce face slalom printre toate aceste personaje evadate din real și construite după realități proprii, considerate absolute. De pildă, atunci când fetița își simte teritoriul invadat, reproșându-i-se permanent că nu înțelege discrepanța ce domnește în Țara Minunilor, sau atunci când i se refuză un loc la masă, alături de lepure și Pălărier, negația aceasta poate semnifica atât iritarea lor în a primi în spațiul tuturor posibilităților intruși precum Alice, cât și încercarea de a construi o Alice care nu întrunește calitățile necesare pentru a fi acceptată. Ba mai mult, nici chiar acest personaj principal nu e sigur de propriul eu, atunci când Porumbelul o aseamănă cu un șarpe, sau atunci când domnul Omidă îi adresează banala întrebare *Cine ești tu?* acest lucru contribuind la crearea unui personaj ficțional, perfect încadrabil celorlalte personaje. Tocmai această pierdere a identității, această introducere în anonim, mă face să o asemăn pe Alice cu un banal pion, un pion care, atât în cartea lui Lewis Carroll, cât și în filmul produs de Tim Burton, ajunge a fi „sufletul poveștii”, prin acceptarea normelor impuse și inițierea corespunzătoare, transformându-se, când în personaj real, când în personaj fictiv, când în fetiță vulnerabilă, când în figură tutelară, jocul cu normele oferindu-i posibilitatea ca finalmente să fie transformată într-o regină ce va avea posibilitatea de a distinge între vis și realitate.

Și din punct de vedere al regulilor șahului, acest lucru este cât se poate de explicabil, pionul fiind singura piesă dotată cu această calitate specială: *dacă ajunge de cealaltă parte a tablei, pionul trebuie să se transforme de îndată într-o altă piesă – cal, nebun, turn sau regină*¹. Rămânând tot în această sferă, explicația pentru care Alice e mai întâi un pion care se transformă în regină, are în vedere și perspectiva pe care cea din urmă o oferă în ceea ce privește șahul: regina nu trebuie mutată într-un stadiu incipient. Astfel, cu statutul de pion (singura piesă care se poate deplasa în voie), prietena noastră reușește să-și producă un spațiu în care, abia după ce se va simți în siguranță, va începe să se desfășoare, ajungând până la a decide soarta celorlalte personaje - păstrarea lor (prin proiectarea Țării Minunilor ca lume actuală, ce va ajunge să conducă lumile secundare), sau renunțarea la acestea (prin trasarea unor limite ce vor face diferența dintre lumea reală și lumea posibilă, realitatea fiind o variabilă, în funcție de care urmează a fi conturată o altă lume).

Indiferent ce soluție ar fi ales Alice, un lucru rămâne cert: jocul propus de Lewis Carroll nu e unul ce țintește înspre un anumit câștigător, ci toate aceste lucruri propun (dincolo de istorioara fascinantă, gustată din plin de copii) o poveste enigmatică, în care, atât filozoful, dar și lingvistul, logicianul sau literatul „îndrăgostit” de suprarealism, va avea posibilitatea de a se desfășura cu fericirea intensă a vertijului.

¹ Daniel King, *Șahul – de la primele mutări până la șah-mat*, Ed. Enciclopedia Rao, București, 2002, p.17

Ioan TODERIȚĂ

“Noul manual de ascuns trecutul”, de Viorel LicăMotto: *Poezia, o legitimație de călătorie în timp dogmatic (t.i.)*

Poezie postmodernistă ce „ignoră metodic” ot(r)ava dulcii armonii, în folosul discursului substanțial. Detaliile, fără a fi descrise, sar, neprimenite de forma lor concretă, în abstract, în metafizic, prin lungi dezbateri literare, filozofice.

Intuiția lor durează cât fracțiunea saltului energetic în cuantă, **cât o atingere cu ochii a ierbii carnivore, ce-n floare otrăvită ademenește fluturii ancestrali**, sortiți să vestească foleasele trăirii: fuga în timp efemer și a prejudecăților nemuririi, dar și în indefinitele, indiferentele ori pre(a)receptivele antinomii existențiale.

Din marea **voință** a unui concept estetic: **adâncirea imaginii și a simbolurilor purtate de ea într-un peisaj cu - fără perspective, în care expresia se biciuiește continuu și se... autogerminează după plac.**

Teama de moarte, de (ne)uitare, este un trecut **testamentar și didactic.**

Cartea de *poeme idiolectale*, **“Noul manual de ascuns trecutul”,** tulbură neliniștile din preajma **“punctului divin”** al speranței de... viață, investighează motivul dintâi și de pe urmă a **dramelor neașteptate: hazard și întâmplare în calea celui prins să mărturisească laudatele - până mai ieri, preamăriri ale conștiinței.**

Totul, toate, în maniera rațional sfătuitoare, prea mult sfătuitoare, pentru cine înțelege **suferința de a trăi amenințat de moarte.**

Iată poemul 3, cu titlu primul vers: **Nu știi de la ce a pornit doliu fără oprire: “Fiori de gheață** (detaliu) **în tot sistemul** (primul salt abstract) **ca-ntr-o iluminare festivă** (detaliu intermediar) **Nu sta de vorbă cu nimeni despre ce ți se întâmplă** (judecata apodictică 1, sfat I) **Doar umple pagina cu amețitoare semințe / împotriva propriei lucidității / mai puternice decât pământul** (judecată apodictică 2, sfat II)”.

Desigur, ultima parte a judecăților constituind, dincolo de o filozofie (ne)fundamentală, treptele indefinibile ale misticului și metafizicului... visării, reveriei poetice.

Evident, **scrierea sentimentelor** cere însingurare și... asceză în senzitiv, **doborând luciditatea percepției și reprezentării.** Evident, poetul Viorel Lică nu scapă de “lucidității”, sfătuindu-ne să elaborăm **ademenoare sentințe. O primă caracteristică a poeziei sale: sentimentele lucid mărturisite în lungi peisajii subiective, referențiale, ideatice.**

Unde detalii, în saltul lor artistic, semantic, grăbesc tropi, metafore, locuțiuni adverbiale, substantivale dar și - în aceeași manieră logică - din nou, judecăți esențiale.

“*Utima dorință* (detaliu dramatic) / *Carte de slavă deșartă* (prima metaforă) / *strop de societate secretă* (a doua metaforă) [...] / *biografie explozivă bântuită de toate obsesiile și mizeriile în priză directă* (a treia

metaforă) / *ca o plăcere diabolică de a ucide* (comparație deschisă): / *nu știu de ce nu lași / câteva băți de pleoapă* (trop) / *să bată în tine voia lui Dumnezeu* (judecata finală, soluție creștină a dezbaterilor “dorinței finale”)”.

Soluția creștină însoțește chiar simpla meditație a... morții. **“Ești pe linie dreaptă / cu toată moartea înainte / Dumnezeu e încă bun cu tine / Simte-te ca acasă: / numai stâncă și apusuri de soare”.** **Amenințarea morții, dincolo de acceptarea ei ca tărâm sortit, cutremură edificiul vieții poetului, mereu conștient de “tumoarea” veșnic organică a “măruntaielor izolării”.** **“Gol în toate sensurile / cuplat la tubul de oxygen / răscolești măruntaietele izolării / fără nici o logică. / Povestea, însă, merită spusă”** (p. 51 **Te forțezi să te lupți cu proprii demoni**).

Aceeași constituție: detaliu (aici) lung, metaforă metafizică, judecată finală, concluzivă.

Și mereu (ne)încercător în **Dumnezeul posibil al nădejzii viețuirii latente:** **“Nici Dumnezeu / nu poate vindeca tumoarea hădă / plină de autoritate / ca momeala fixată cu disperare în cârlig”;** **“Până atunci, / este timpul să te întorci la locul convenit pentru Dumnezeu / în sfârșit, liber pentru propria moarte”.**

Văzându-și viața ca: **“...un jurnal al prezentului divin / scris sub presiunea unei vieți fără... ornamente ... la poarta obosită a lui Dumnezeu”,** viață care este și: **“...un pact sfredelitor asumat până la insomnie, / privindu-l în ochi pe Dumnezeu, / trăgător de sfori pe buza morții”.**

Deci moartea, imaginea ei, conștiința ei și rezoluția creștină, domină acest **“Nou manual de ascuns trecutul”, acest ghid de viețuire amplă în prag de timp escatologic. Conștiința timpului (ne)prețuit,** atacă veșnicia scrisului până dincolo de **cât / cum** ai scris. Scrisă fiindu-ne ființa și vremea ei, durata, finitudinea ființării ei.

Desigur, poezia, panaceu al gloriei *noemelor* tulburate de timp, *noesis* hieroglif și concis, cale celestă a sacrificiului suprem: **viața trăită în pânda mortii:** **“Teoria poeziei înfundate cu visceral / n-o poti constata decât cu un / rafinat joc de autocontemplație”.** Și: **“poezia ridică vâlul dezbinării / de pe fața sumbră a realității”.** Ori, altfel contemplând: **“poezia are nevoie de ură și blestemăție”.**

Alături de multe **aserțiuni incriminatorii și încurajatoare de... viață:** **“Curajul mărturisirii, egal cu cel al rezistenței”,** **“Pledoarie în ritm de rugăciune / pentru activitatea genei adormite... stai cu dușmanul în casă și te simți bine... împotrivește-te focului care arde din temelii arhiva...”.**

Și, în marea disperare a călătoriei prin ținutul **trecutului pustiit de destinul ce va să fie,** poetul se întreabă: **“Oare nu există vreo scăpare / în mesajul subliminal fără nicio cută?”.** Sau: **“Te-ai gândit vreodată la moarte / ca la o carte nepieritor - milostivă?”.** Sau: **“Cum să transmiți mesajul orelor dramatice / împleticit la fiecare pas?”**

Așa cum, din început, judecățile poetice își propun să epuizeze tema **morții tumorale, tumoarea intempestivului destin,** așa cum spuneam, aceste judecăți „survolează” clasificarea kantiană: a proble-

(continuare în pag. 13)

maticului, aserțiunii, apodictului. Dialogul cu celălalt, cu un „altul” ,este strict apodictic. Susținut, cu precădere, de verbul „a avea-ai”, și pronumele „se”, „te”.

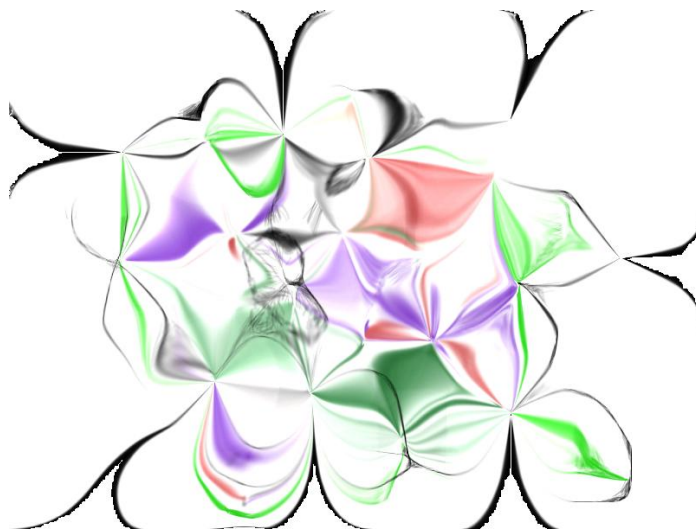
Matricea stilistică a poemelor rămânând fixă prin aceste categorii - verb sau pronume urmate de imagini înrudite cu simboluri aspre sau lexeme – combinații netezite flexibil.

Să-l urmărim pe „ai”, în postura de „verb indicativ”: în poemul 6: „**ai** ițele tumorii pe tavă; ai nevoie de încă o aventură”; în poemul 7: „**ai** schimbat țelurile...”; în poemul 10: „**ai** nevoie să auzi...”; în poemul 10: „**ai** contract de exclusivitate...”; în poemul 14: „**ai** mereu o tactică agresivă ... ai o urătenie de legendă”; în poemul 16: „**ai** nevoie de schelălăițitul drumului...”; poemul 17: „**ai** talent, ai personalitate...”; poemul 20: „**ai** căutat vreodată...”; poemul 24: „nu mai **ai** mult de trăit...”; poemul 31: „**ai** învățat să ierți cuvintele ... ai ocazia să tratezi poemul ca pe o afacere”; poemul 32: „o să **ai** nevoie de un strigăt adevărat pentru vindecare...”; poemul 39: „**ai** un subterfugiu bun...”; poemul 40: „**ți-ai** satisfăcut până acum pofta de frumusețe”; poemul 47: „**ai** ales poezia în detrimentul lui Dumnezeu”; poemul 49: „**ai** rămas un copil mare...”; poemul 60: „te-**ai** închinat strămb...”; poemul 62: „**ai** senzația că te reinventezi...”; poemul 64: „**ai** dreptul să știi de ce nu, de ce da”; poemul 68: „te-**ai** ținut în frâu o vreme”.

Posesii ale destinului dramatic, prezent continuu.

Apodictul „trebuie”, de exemplu, susține aceeași matrice stilistică în poemele 129, 55, 65, 66, 69; „**ar trebui să explici**”; „**trebuie doar să te grăbești**”; „**trebuie neapărat să încalci regulile**”; „**trebuie să te gândești doar la vindecare**”. Alături de „a avea nevoie”, „trebuie” confirmă logica textului și dezbateră temei **prezentului nearhivabil**.

Misterul ascuns în **matricea stilistică** pe care s-au confruntat **verbele „ai”** este generator de mister, altminteri spus, **problematic**.

desen de Elena-Liliana Fluture

Așezând într-o succesiune întâmplătoare primele versuri din poemele ce posedă verbul „a avea” ,la persoana a II-a singular, **re-naște** alt poem: „Așteptarea rămâne netedă / Cu semnătura sub lupă / În timp ce bat tobele” (secvența I). „Fascinație după fascinație, Ca un joc al terorii / La sfârșit de carieră îți stă inima în loc” (secvența II).

Secvențele sublimale ce provoacă **misterul spre iluminare și strigăt de luptă**.

Aceleași secvențe „mistice, metafizice, abstracte” pot fi „înfrățite” prin „frecvența” cuvântului categorial „tumoare”.

Secvența I „Nu mai e vreme de pierdut” (poemul 4) / „Ești om și atât” (pg. 5) / „Așteptarea rămâne netedă” (pg. 6).

Secvența II „Incantație mută” (pg. 29) / „Exercițiu de învioreare cu procedură standard” (pg. 52) / „Din nou o piatră albă în lupta cu înălțimile” (pg. 68) „Devoțiune și fervoare” (pg. 69).

Că suferința, numai, dincolo de analizele ei, puțin uimitoare lângă atâta certitudine, dovezi ale manifestării ei, îl îndeamnă pe Lică Viorel să intre într-o „soluție neortodoxă” cu poemul său: „**ruptura de realitate, la limita umilinței**”, cum ni se destăinuie și în alt fel în: „**Emoțional, ești într-o perioadă foarte tulbură**” „**Înainte de Dumnezeu, poezia, epuizată, subnutrită, fără simț critic, tace mîlc.**”

Și multe avem de reflectat citindu-i mărturiile imaginației vindecătoare de neuitare. Eu aș folosi chiar cuvintele poetului Viorel Lică: „**îți mulțumesc pentru că mă lași să intru pe vârfuri în marea capcană a feudei tale**”.

Ori, chiasma domnului Nicolae Iorga: „**unii trăiesc ca să uite (moară), alții uită (mor) pentru-a trăi**”, cântată, evident, și după placul meu, la marginea unui timp demitizat. Duios încenușat între baraca descrierii și castelul alegoriei: **timpul trecut, prins într-un manual de tănuț morți aleatorii, în cartea „Noul manual de ascuns trecutul”, scrisă azi ca o izbândă a suferințelor pasagere și confesive, de poetul Viorel Lică**.

desen de Elena-Liliana Fluture

Dumitru ANGHEL

Evantaiul albastru, de Lucia Pătrașcu

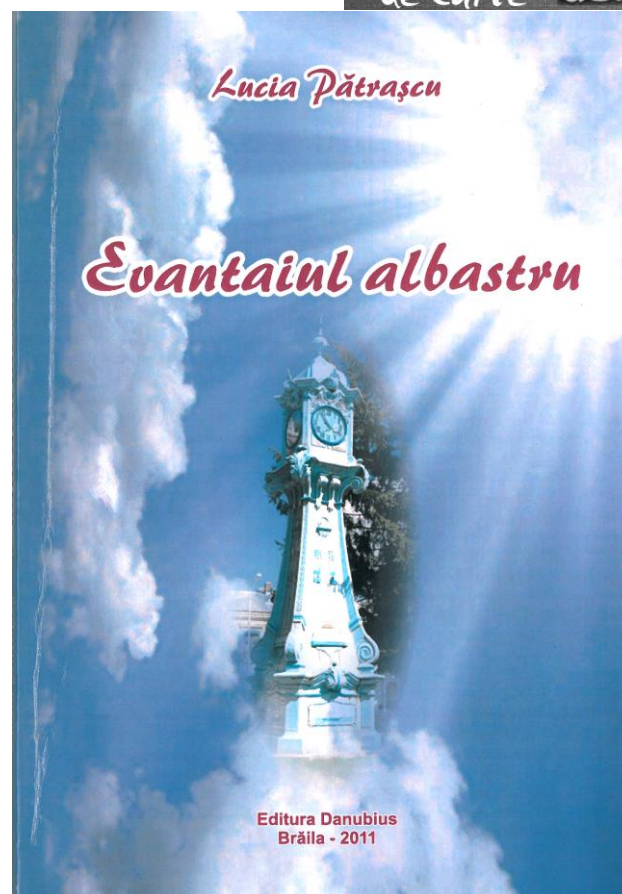
Nota definitorie a prozatoarei Lucia Pătrașcu este stilul. Cartea „*Evantaiul albastru*”, Editura Danubius, Brăila, 2011, cu un deliberat profil memorialistic, structurat pe secvențe epice de proză scurtă, *schită* sau *nuvelă*, este scrisă în tonalități dodecafonice: limba română este pusă pe portative cu sonorități de „Simfonia albastră” a lui Igor Stravinski și de bellcanto italian de secol XVII, în contradicție totală cu sintaxa limbii române contemporane. Lucia Pătrașcu are propria gramatică și *face legea* în sintaxa frazei și în topică, ordinea cuvintelor în propoziție; modifică statutul de „vioara întâi” al predicatului, îl face uitat de multe ori, nonșalant și fără culpabilități de *malpraxis* lingvistic și-și expune propria „linie melodică” în materie de proză în avans, parcă neștiind că... *face literatură*, asemeni celebrului personaj al lui Jean Baptiste Poquelin, zis Molière.

Este atât de originală și de îndrăzneată formula stilistică a Luciei Pătrașcu, prin situarea sa la granița fragilă dintre curaj calculat și risc nonșalant, încât doar opțiunea, ezitantă și aceasta, a cititorului îi hotărăște adeziunea sau refuzul. Autoarea este o romantică incurabilă în plină recesiune sentimentală, într-o lume bezmetică, incapabilă să înțeleagă mecanismele și logica neuronilor programați să se manifeste după legi, ordine, rigoare și bunăcuviință. Se complăce într-un *dolce farniente*, nu pentru că n-ar fi receptivă la schimbările dezastruoase din comportamentul fizic al oamenilor, ci pentru că nu le acceptă c-ar fi reale sau se face că nu le vede, că n-ar exista... Și-atunci, scrie, își dezvăluie sufletul doar în limitele și parametrii umanului ideal, visat, posibil doar ca opțiune personală. Scrie despre o lume pe care a trăit-o, a acceptat-o și a modificat-o după cât i-au stat puterile, și este împăcată. În fond, ce atâta tevatură pentru o fărâmă de pământ dintr-un univers incomensurabil și o clipă dintr-un timp ireversibil...

Ca urmare, în acest tempo și-n această lume, cu bune și cu rele, Lucia Pătrașcu și-a trăit copilăria, cu „ozane curgătoare și limpezi ca cristalul”, dintr-un alt orizont mirific ca și al „copilului universal” de la Humulești; și-a făcut temele pentru viață în școli de tot felul, s-a măritat, dar n-a mai fost nevoie de zestrea tradițională, „cinci pogoane și mașină de cusut *Singer*”, și-a urmat soțul, militar de carieră și cu bastonul de mareșal în raniță, la Tecuci, la Zimnicea, la Alexandria, în câmpia vastă a Deliormanului, de unde s-au ridicat Gala Galaction, Zaharia Stancu și Marin Preda; ori la Slatina, ca să rămână la mal de Dunăre, la Brăila, și să scrie cărți!

Cărți bune, printre care „*Cunună la nunta de aur*”, debut editorial în 2008, urmată de volumul „*Cu anotimpurile-n viață*”, și „*Zoo-alfabet*”, versuri pentru copii, în 2009; sau „*Rugă*”, poezie religioasă, în 2011, toate la Editura „Olimpiada”.

Cu „*Evantaiul albastru*”, Lucia Pătrașcu schimbă registrul compozițional, de la lirică la epic, și

scrie o proză scurtă cu valențe de *Jurnal intim* și de confesiuni cu reverberații de „o viață de om”, transferate în întâmplări, cu impact de subiect literar, ca o adiere de gânduri bune și de împlinire sufletească, pe un diapazon optimist, cu intenția declarată de a accepta că „ceea ce ți-e scris în frunte ți-e pus”, dar și că destinul și-l mai face și singur Omul, numai dacă a înțeles de mic să pună mâna pe carte, iar mai mare, să muncească, fără să fie nevoit, umilitor, să întindă mâna...

Epicul memoriilor sale este de-un lirism ușor desuet, cu nostalgii de sarabandă, potențate în herghelii de speranțe de la care nu s decăt așteptări împlinite doar după un ceasornic intim, cuminte, patriarhal, parcă prea în afara violenței de toate zilele, iar autoarea este mereu îndreptățită să-și ceară scuze: „Am avut indecența de a-mi dezbrăca, în fața dumneavoastră, câțiva ani din viața mea...”

Sunt anii mei, pe care îi adun, îi scutur încetisor să se trezească, îi mângâi ușurel și îi curăț de prăfuirea nemiloasă a timpului, căci vreau să scot la lumină dulcea lor strălucire, care a stat ascunsă atâtă vreme” („Cuvânt către cititori”, pag. 5).

Scriitoarea Lucia Pătrașcu scrie în cartea sa, „*Evantaiul albastru*”, despre Brăila și despre brăileni în nota definitorie a mai tuturor celor care evocă locurile și oamenii orașului de la Dunăre. Dacă-l veți citi pe Panait Istrati, pe Mihail Sebastian sau dacă-l veți citi mai ales pe Fănuș Neagu, veți vedea cât de cald, de patetic

(continuare în pag. 15)

și de nostalgic se poate scrie despre Brăila, tărâm de legendă, de mituri și de istorie mândră. *Ibraila* a avut întotdeauna virtuți de *amantă* pătimașă iar cine s-a îndrăgostit de ea i-a pus la picioare ofranda unei iubiri pătimașe. Dintre... îndrăgostiții mai... tineri, mai noi, numiți-l pe neobositul doctor Nicu Teodorescu, muzicianul care și-a închinat întreaga viață revigorării vieții muzicale a Brăilei, „mica Vienă”, cum i se spunea portului dunărean sau „napoletanii de la Dunăre”, cum erau numiți măgulilor și onorant brăilenii. Peste zece cărți a scris scriitorul Nicu Teodorescu despre Brăila. Cam tot atâtea a scris și un alt fiu al Brăilei, îndrăgostit de... *Stradele* ei, și de casele ei vechi și renaștentiste de pe Strada Mare, sau Domnească, sau Regală, sau Republicii, cum i s-a tot spus arterei de promenadă a orașului, adică scriitorul Ioan Munteanu, în dragostea lui pătimașă pentru orașul de la mal de Dunăre.

La lista lungă de iubitori de Brăila o adaug și pe doamna Lucia Pătrașcu, cu cartea sa de proză scurtă „*Evantaiul albastru*”, o dublă și inspirată metaforă, venită din arhitectura stradală originală a orașului, făcută după planurile generalului Kiseleff, ca un evantai larg și elegant, cu străzi în semicerc, de la Dunăre la Dunăre, și cu aluzii muzicale de *vals* nemuritor pornit de la Viena pe *Dunărea albastră*, de la Johann Strauss la Ivanovici; cartea cu o copertă pe care se etalează, ca un simbol al orașului, *Ceasul* din Parcul Traian, primenit și toaletat în 1968, când Brăila împlinea 600 de ani de existență documentară, potrivit „*privilegiului de comerț*” emis de Cancelaria voievodului valah Vlaicu Vodă (Vladislav I) pentru negustorii brașoveni, datat 20 ianuarie 1368.

De altfel, volumul prozatoarei Lucia Pătrașcu se deschide cu un prim *crochiu* epic, memorialistic, sentimental-evocator, de acceptare a unui destin geografic, istoric și familial, cu un *tempo* ideatic și de-o intimitate care impune un tip de reculegere în derivă: „Și mereu ai să întâlnești pe malul Dunării un adevărat evantai de vârste. Cei mici, ca să cunoască! Cei tineri, ca să primească, de martor, odată cu prima lor îmbrățișare, clipocitul înțelegător și complice al valurilor! Cei maturi, ca să adune amintiri și să nu uite! Cei vârstnici, ca să-și amintească!” („Într-un evantai”, pag. 16). Ca să se întoarcă, mereu și mereu, la Brăila, matrice spirituală, unică și irepetabilă, în povestirea „În oraș”: „...Nu foarte mare. Deși se numără, totuși, printre orașele principale ale țării... Cu o istorie bogată și o activitate comercială consemnată în cronici!” (Op. cit., pag. 18), și încheie patetic, patriotic, sau cum vreți să-i spuneți sentimentului curat de apartenență la o comunitate de suflet, la locul nașterii: „Și eu m-am născut aici! Într-o scoică?! Într-un evantai?!” (Ibidem, pag. 25).

Evantaiul este Brăila și toată viața prozatoarei apoi, ca o obsesie, ca un calendar biografic, cu titluri pe măsură: „O naștere...” dar „...Și o moarte”, „O pribegie...” dar „...Și o întoarcere”, pe caravana unei *Istории* curgând după regulile implacabile ale „necesității și întâmplării”, *șansă*, pentru unii, eșec, pentru alții, după *jocul* repetabil și

ciclic, de care vorbesc istoricii. Apoi, alte titluri de *povești de viață*, „Acasă”, „O școală”, „Altă școală”, „La măritat”, „Ca o altă odisee” etc., etc.

Cartea scriitoarei Lucia Pătrașcu rămâne oricum *atipică* și neîncadrabilă în vreo formulă acceptată de regulile de teorie literare; pare a fi *proză scurtă*, schițe mai ales, dar nici ca *jurnal* nu-i stă rău; ar putea fi *roman*, dacă un lector de carte iscusit i-ar fi grupat pe capitole tematice crochiurile epice; s-ar putea numi un *eseu* amplu cu caracter memorialistic pe o temă actuală și perpetuă: viața. Dacă, de pildă, Lucia Pătrașcu și-ar fi gândit demersul epic *roman* și l-ar fi ordonat după criteriile editoriale ale acestei specii literare, un al doilea *capitol* s-ar fi numit, după numele povestirii „Dincolo de evantai”, adică ar fi adunat întâmplări... dincolo de Brăila, în povestiri ca: „La Tecuci”, „La Zimnicea”, „La Alexandria”, „La Slatina”, pe unde a mai fost ca nevastă de militar.

Delfina, de Vasile Mizdrea

Romanul „Delfina”, Editura Ex Ponto, Constanța, 2012, 308 pagini, încheie seria unei trilogii epice, care a început cu volumele „Jocul destinului” și „Forța Destinului”, „în care, timp de optsprezece ani, eroii principali au trăit drame, despărțiri, supraviețuiri, speranțe, mâhnire și durere”, după cum se destăinuie în *Epilogul* cărții domnul Vasile Mizdrea, prozatorul născut la Oancea de Brăila dar stabilit, ca militar de carieră, la Constanța și în Delta Dunării, unde și-a ascuțit „condeiul” și... „sabia”, cu care a apărat fruntariile țării, purtând în „porthartul” misiunilor sale pe graniță *povești* de iubire, *povești* de viață, *povești* de tot felul, triste uneori, mai vesel alteori, pagini de literatură autentică, literatură de calitate.

„Tactica și strategia” literară a colonelului Vasile Mizdrea s-au aflat în „prima linie”, cu un debut în publicistică, poezie și eseu, la revistele „Grănicerul”, „Apărarea Patriei” sau „Viața Militară”, dar se va stabili în... „cazarma” *prozei*, după debutul editorial cu volumul de *nuvele* „Noaptea cocorilor albi”, în 1995, urmat de *romanele* „Jocul destinului”, în 1998; „Hotarul singurății”, în 2000; și „Forța destinului”, în 2001.

Specialist în științe politico-militare, cu preocupări de filosofie și cu veleități de dialog cu Divinitatea, scriitorul Vasile Mizdrea publică și *eseu* în revistele de cultură și literatură „Luceafărul”, „România literară”, „Adevărul literar și artistic” sau „Tomis”, eseuri, pe care le va aduna în volumul „Să furăm zeilor o fărâmă de eternitate”, în 2002; și o carte de reflecții

(continuare în pag. 16)

religioase după un pelerinaj la mănăstirile Moldovei și Bucovinei și la cetatea Ortodoxiei de la Muntele Athos – Muntele sfânt, în 2005; carte răsplătită cu „Premiul Uniunii Scriitorilor”, al cărei membru este din 2006.

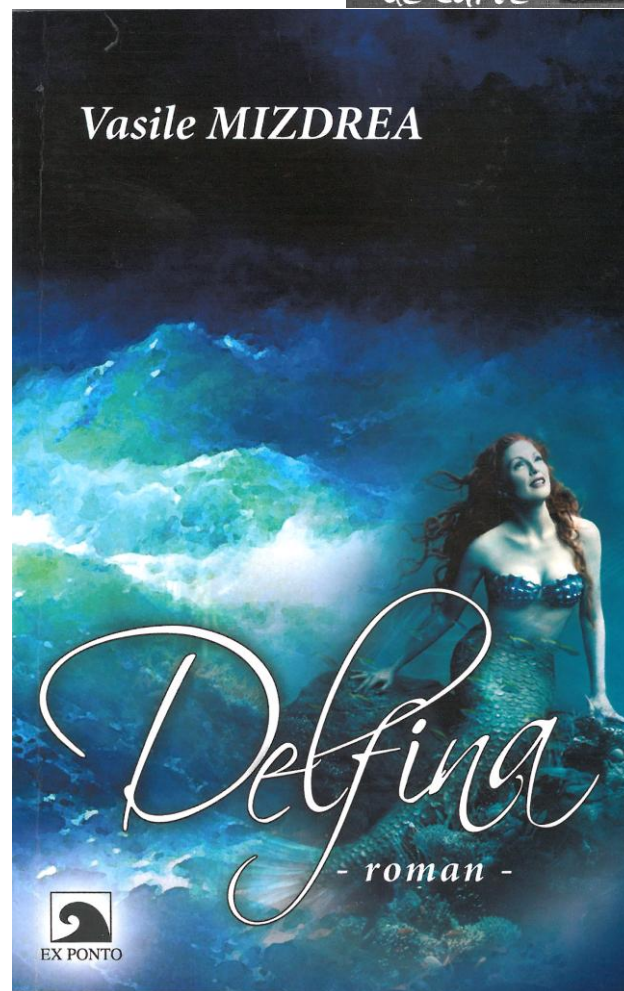
Romanul „Delfina”, cu un titlu-metaforă împrumutat din împărăția apelor și a Sirenelor, are toate ingredientele literaturii de gen, cu mijloacele de seducție ale unui voluptuos motiv epic, a cărei perenitate depășește orice altă structură și conținut narativ. Cărțile de dragoste sunt cele mai citite din toate timpurile; poveștile de dragoste sunt percepute ca un ideal, realizat sau nu; din povești de iubire s-au împlinit visuri, au fost create opere de artă; s-au iscat și războaie, dar și-au câștigat renumele de ideal perpetuu.

Eroina cărții domnului Vasile Mizdrea irumpe din Mare, într-o luptă dramatică de supraviețuire, după o deziluzie incontrollabilă, și cu un final romantic, când Zeina, doctorița veterinară tătăroaică, este împinsă la mal din valuri de blândețe și sociabilele vietăți marine și este botezată *Delfina*.

Acesta este începutul, prologul, uvertura, pentru că ceea ce urmează este construit după *canonul* narativ al retrospectivei; toate faptele sunt raportate la un *trecut* vinovat de toate neșansele și de spectrul unui viitor fără speranțe. Atmosfera ar putea părea tristă, cenușie, în nuanțe de gri, dar nu este așa, deoarece amintirile, întoarcerile în trecut sunt vivace, chiar dacă faptele prezente sunt povestite în reverberații tumultuoase, de ape învolburate, de mediu ostil, imprevizibil ca-n acordurile de „Vltava” din poemul simfonic al lui Bedrich Smetana.

Ca-n orice carte de dragoste care se respectă și care respectă structura clasică consacrată, și în „Delfina” există iubiri paralele, venite din trecut, din amintiri, Zeina – Victor sau Delfina – Claudiu, apărute din prezent, dar există în construcția narativă a acestui roman o *decețță*, o ritualică erotică din zilele mari și cumini ale literaturii clasice și ea, de calitate și din zona esteticului pur, pentru că prozatorul Vasile Mizdrea n-a căzut în *ambuscada* perversă a literaturii nonconformiste, a literaturii pornografice, indecente și de un prost-gust provocator de *sechele* morale și etice pe termen lung.

Scenele... *fierbinți*, cum le numesc elegant puritanii, sunt inevitabile, există și în romanul „Delfina”, dar ele au pudoarea și doar grația ușor frivolă a rochiei ridicate de un vânt rebel și obraznic a actriței Marilyn Monroe, care a înfierbântat imaginația atâtor generații de bărbați tineri sau mai puțin tineri, dar cu o aură de idilic și de frumusețe a iubirii. Această *decețță* stilistică a scriitorului Vasile Mizdrea vine, desigur, din structura sa de intelectual obișnuit cu rigoarea și cu disciplina, *cazonă*, dar nu în sens peiorativ, ci decurgând din cariera sa de militar, din cultura sa filosofică și din inhibițiile morale ale religiei creștine. Sau poate și din faptul că *scena*, decorul și toată recuzita spectacolului erotic, marin, dintr-o geografie epică, ori personajele,

profesia lor, aparțin Deltei Dunării, de la Marea cea Mare, pescari, ofițeri-grăniceri, ingineri piscicoli, ecologiști din Rezervația ecologică, unicat în Europa, la gurile Dunării, un univers epico-liric dintr-un orizont lacustru al unei lumi idilice prin spectacolul naturii sălbatice, umbrit doar de cenușii și precaritatea unei existențe umane de margine, uitată de Dumnezeu, dar blagoslovită de o dumnezeire a *frumosului* în stare pură. Sau, și mai sigur, pentru că elementele de biografie, sau poate și amintirile, toate, de la personaje la întâmplări, sunt ale domnului colonel (în retragere și rezervă) Vasile Mizdrea. Posibil, dar aceasta este... problema prozatorului Vasile Mizdrea!

Și finalul romanului „Delfina” este construit în... „dulcele stil” clasic, pentru că, după frământări, după întâmplări dramatice, după o acțiune, obligatorie genului literar epic, totul este organizat după rigoarea și disciplina militară și după tempoul în crescendo, de la *pianissimo* la *forte*, al celebrului „Bolero”, de Maurice Ravel; așadar, un final ca-n basmul românesc tradițional: „totul e bine, când se termină cu bine!”

Așa se întâmplă și aici, în romanul scriitorului Vasile Mizdrea: Claudiu Istrate evadează din singurătatea provocată de un mariaj nefericit și-și găsește echilibru în promovarea sa într-o funcție administrativă a

(continuare în pag. 27)

Tănase CARAȘCA

NOAPTEA BLOCULUI COMUN

După o zi al naibii de monotonă, am avut o noapte liniștită. M-au trezit din somnu-mi iepuresc niște tropăieli însoțite de răsese zgomotoase, făcătoare de bine ce se azeau de pe scara blocului, apoi mișcări și țcănituri de tocuri cu flecuri metalice la atingerea gresiei aplicate pe post de podea în apartamentul de deasupra și am înțeles că cei ce și-au făcut simțită intrarea în bloc la ora 3,00 spre dimineață, într-un mod atât de urbanistic, erau vecinii de deasupra. Și cum vecinii de deasupra sunt tineri, din cuibușorul ce le aparține de o perioadă, sau mă rog, dinspre plafonul mai vechiului nostru dormitor, după câteva minute s-au auzit niște onomatopei crescând în intensitate, construite anume parcă din vocalele consacrate: a e i o u ă î. Am stat liniștit și am ascultat, că ce să fac noaptea, dacă tot nu dorm? S-a trezit consoarta mea speriată și simțind că eu nu dorm, s-a agitat, apoi cu glas schimbat ca de om îngrijorat, gata să sară în ajutor, că așa e ea sărăcuța, foarte săritoare, mi-a spus:

-Cred că e cineva bolnav, tu auzi? E cineva care geme și sigur e grav!

-Aud, i-am răspuns calm.

-Și?

-Și ce?

-Cum și ce? Ce fel de solidaritate locativă cultivi tu ca om, ca locuitor al blocului? Ai îmbătrânit, bărbate! Poate o fi vecinul, știi că e singur, i s-o fi făcut rău...

-Stai liniștită, nu e vecinul, e vecina! am răspuns eu, pe aceeași voce monotonă, martorul auditiv al desfășurării întregului complex de operațiuni, începând cu preludiul. Nu e vecinul de perete, e vecina de deasupra, dar acum o fi poate, chiar dedesubt, am mai încercat un joc de cuvinte, fără efect.

-Nu înțeleg...mi-a răspuns soața încă buimacă de sperietură și proaspăt trezită din somn de zgomotele nocturne, care altădată ar fi mișcat-o, sigur în alt mod.

-Ei, asta-i! Stai liniștită, fac dragoste vecinii de deasupra... Nu i-ai auzit ce veseli erau când au intrat în bloc?

-Nu, dormeam.

-Dormi în continuare, să nu-ți sară somnul, am încercat să o liniștesc. Lasă vecinii cu treburile lor, noi cu ale noastre, am devenit eu sfătos, ca un om mare.

-Da chiar...Ce m-a trezit pe mine în puterea nopții!

-Da chiar... am răsuflat și eu, ce porcărie să-i apuce și p'ăștia dragostea la ora trei noaptea și nu oarecum, ci cu chiuituri... Cred că vin de la nuntă nesimțită! Auzi, când oamenii dorm...

Întoarsă pe o parte, ignorând sunetele ce continuau cu creșteri și descreșteri, probabil în funcție de niște parametri nu chiar întâmplători, peste câteva minute am auzit respirația regulată a soției, cu mici pufăituri, ceea ce m-a făcut să înțeleg că picase din nou într-un somn profund, de parcă nici nu se trezise. Eu în schimb, cu sau

fără voie, ascultând continuarea care, n-aș putea să spun dacă îmi făcea bine sau rău, m-am întors și eu pe o parte încercând să ignor „tortura” onomatopeilor, dar neam, nu s-a mai lipit somnul de mine. Tot veghind, cu gândurile aiurea, probabil la anii mai tineri, am zărit dimineața prin geamul dormitorului strecurându-și lumina unei duminici dinspre sfârșitul de august cu gust de struguri și nuci cu coaja încă verde, crăpată longitudinal în dungi maronii. Se apropie toamna...

...Toamna, semnul belșugului ce își scutură spicul bogăției din rodul pământului după anotimpul estival care încă ne bucură privirile cu trupurile goale proiectate pe nisipul arzător al litoralului, sub razele mângâietoare ale soarelui răsărit din apele liniștite ale Mării Negre...

Dar acum vara este pe sfârșite, suntem în luna august, a început sezonul nunților, dar noi, ajunși la o vârstă respectabilă, mergem mai mult pe la comemorări, iar astea nu țin până spre dimineață. Comemorările, la vârsta noastră, au și ele totuși meritul lor. Cu două-trei lacrimi, ne scot din atmosfera casei devenită bârlog de hibernare, ne aduce aminte de anii frumoși, de cei cu care ne-am petrecut dulcea perioadă a tinereții, ne mai ajută cu câte o masă gratuită, și un pahar cu vin unde plata este doar un „bogdaproste” pronunțat într-o plecaciune smerită, un „Dumnezeu să-l ierte” și iar o plecaciune cu o eventuală geană de lacrimă forțată scoasă din clipitul accelerat al genelor, o îmbrățișare de îmbărbătare... La ușă, într-o nouă plecaciune ușor sesizabilă, mai dai câteva sfaturi de încurajare și în speranța că nu vei fi ocolit la următorul „eveniment”, întrebi așa, din politețe, când va avea loc următoarea pomenire în amintirea celui drag, plecat dintre noi.

Pleci binedispus, iar pe drum, la braț cu consoarta, comentezi, sau pe cinstite bărfești tot ce s-a întâmplat, cine a fost, cum era îmbrăcat, de ce a lipsit cutare, că borșul a fost prea sărac, doar cu aripioare, iar vinul era „de cumpărat”, că madam cutare s-a cam înroșit în obraji...

Ajuns acasă, te gândești la somn. Adormi fără griji, dar cum pomenile au ajuns în coincidență cu nunțile în zilele de sâmbătă, se întâmplă că la al doilea somn, care la bătrâni se transformă într-o perioadă de veghe, să auzi din apartamentul de deasupra, sau din cele laterale, că de dedesubt, nu se mai aude, zgomote, sunete materiale și vocale care cu ceva timp în urmă erau ușor de distins și dintre cele trei spații enumerate, numite vecine de apartament. Da, acum te trezesc vecinii, te mai trezești și tu, dar degeaba. Provoacă nevinovate devin dușmani nocturni de proporții și aproape de neacceptat! Păi ăștia din ziua de azi...

A mai trecut o zi din viața de pensionar, te bucuri că ai mai fost invitat la un parastas și te gândești la ziua de mâine.

Măine e luni...Am să mă duc la un magazin să-mi cumpăr dopuri din acelea pentru urechi, pe care ți le îndeși în pavilioane, ca să nu-ți pătrundă apa când intri în mare. Eu, anul ăsta nici nu am văzut marea, dar poate le găsesc o întrebuițare și în anotimpul rece, să nu fac otită.

(continuare în pag. 18)

Cu auzul stau bine, dar la experiența mea, perceperea unor zgomote nocturne care altădată erau un stimulent nu neaparat necesar, nu mai au efect. Unii mi-au spus că, dacă vreau, pot să mă agăț de pastile care mai de care mai frumoase colorate. Drept să spun, mie mi-e cam frică de hapurile ăstea pe post de stimulent. Am auzit că pot avea efecte secundare îndeosebi asupra inimii și fără ea, pot să-mi pregătesc pomana de viu. Cum mult timp mă uit la televizor, văd reclame cu fel de fel de îndemnuri care te „revergorează”, te face din neom, om și te plasează aproape fără să vrei în rândul persoanelor active, cu toate forțele devenite pasive (normal), reactivate (artificial), chiar și cu pomeniri ce te pasc săptămânal, sâmbăta, în zi prohodită pentru menținerea legăturii dintre lumea noastră și cea de după...Prostenal, Prostamol Prostafix...multe altele cu același enunț de început, dar cu terminații diferite, te îndeamnă să le folosești pentru că ele îți rezolvă problemele nocturne. Eu nu contrazic pe nimeni, nu mă îndoiesc de binefacerile pe care televiziunile pe câștigul lor, ni le bagă (Doamne, eram să spun, pe gât și era interpretabil!) pe esofagul ce are legături serioase cu urechile, poftă adormite întru Domnul, pentru (cred eu) un echilibru demografic aflat în zilele noastre în dificultăți evidente. De aceea mă întreb eu, om în vârstă, cu nevastă și ea...(dar mai bine nu spun) cu norma îndeplinită, în sensul că am procreat doi copii și nu oricum, băiat și fată, eu ce îndatoriri patrimoniale mai am? Patriotice da! Să-mi iubesc țara, să-mi iubesc neamul, chiar și neamurile proaste ce pot fi „redeșteptate” cu Prostenal, Prostamol, apoi cimentate cu Prostafix, cu șanse în plus pentru a scăpa de păcătoasa prostată, cu aceeași rădăcină ca binefăcătoarele stimulente ale trecutului ce ne stăruie în trupul ce s-ar vrea mai ceva decât al lui Viorel Lis. Se străduiesc cu toatele să ne facă viața cât mai lipsită de amărăciuni, dar tot televizorul a încercat să mă ajute. Pe nu-ș’ ce program, am zărit o reclamă care mă făcea să înțeleg că pot să mă lecuiesc de toate problemele vârstei numai dacă fac o simplă comandă...

Ca să scap de orice bănuială de complicitate la publicitate a unor produse care prin eforturi minime au legătură complementară cu binefacerile mai sus enunțate, ușor evidențiate, controlate și urmărite doar cu un anumit aparat numit pare-mi-se **pedometru**, prins de brăcinarul pijamalei, *mai m-am gândit eu* că de mare ajutor contabil mi-ar fi această descoperire senzațională, în sensul că îmi numără pașii nocturni înspre și de la toaletă. Sau pe cei de zi până la piață și înapoi. Sau, până la farmacie și înapoi. Sau pașii pe care îi realizez eu zilnic, pentru a vedea la revelion, cât am parcurs într-un an. Este o realizare să ai un asemenea aparat, dar a apărut iar o problemă. După ce mi l-am comandat online, via poșta rapidă care a venit a treia zi după atenționarea telefonică și plata ramburs, i-am înțeles pe acești săraci care au și ei problemele lor, despre care nu vreau să discut. Spun doar, că fac mari eforturi să te doteze gratuit, cu o asemenea binefacere, dacă plătești doar cheltuielile de transport, adică pe cei de la poștă!. Mare noroc pe mine, dar cu ce risc din partea lor!? Atâtea gratuități...

Odată intrat în posesia aparatului de kilometrare a pașilor diurni, după câteva agățări pe elasticul pijamalei mele, acesta, elasticul și el obosit de atâtea săcăieli, a cedat nervos și s-a lăbărțat. Așa m-am trezit, întors de la baie, noaptea, sub lumina săracă a lunii, gol pușcă. „Doamne”

Boem@ 11 / 2013

mi-am spus, ce mă fac cu kilometrajul? Am crezut că trec neobservat, dar de sus, am auzit iar, înspăimântătoarele (pentru mine) gemete nocturne pe care blocul multifuncțional le împarte cu dărnicie tuturor, pentru o viață care poate fi îmbunătățită pe zi ce trece cu produse binefăcătoare și salvatoare ale vieții familiale. M-am strecurat în pat cu mare prudență, nu pentru altceva, dar ca să evit comentariile cu privire la starea mea ce prin întunericul difuz, putea fi bănuțată la o privire atentă ca fiind o nuditate fără kilometraj. Și eu, în modestia mea, nu accept laudele ce s-ar putea încrâncena înspre exagerări, dar nici critici care ar afecta într-un fel sau altul problemele mele interne. Eu îmi cunosc limitele, știu ce pot și ce nu!

Dar nu am apucat să adorm...

Perechea mea, vigilentă, cu simțurile încă treze, presimțind parcă ceva, s-a trezit și ea și mergând la baie fără să aprină becul (pentru economie), s-a împiedicat de kilometrajul meu staționar. A uitat de economiile familiale, a apăsât pe întrerupător și atunci a înțeles dimensiunile dezastrului. Cu un ochi închis (tot din economie), dar cu celălalt de veghe, am zărit umbra amenințătoare ce se îndrepta spre mine și am sărit ca ars presimțind uraganul:

-Până și cu kilometrajul mă înșelii!, a răcnit ea plină de reproșuri ce exprimau mult mai mult decât o pijama de brăcinarul căreia atârna ca un bărzăune obiectul nevinovat ce trebuia să-mi contabilizeze distanțele mișcărilor pedestre.

-Despre ce vorbești? am îngăimat eu, dar odată cu semnul întrebării, m-am trezit descoperit, cu pătura de pe mine dată deoparte.

-Te la el, om bătrân...parcă-ai fi în luna de miere, m-a apostrofat consoarta cu un zâmbet încrâncenat, privind spre jumătatea descoperită a trupului meu care începea să tremure. Îmbracă-te că o să răcești și iar o să mă pui să-ți cumpăr Prostenal, Prostamol, Prostafix, sau cine mai știe câte prostii salvatoare. Pe tine nimeni și nimic nu te mai salvează, poate doar, dacă se inventează vreun medicament care să se numească prostamort! Sau să se numească oricum, dar să fie neaparat cu „prost” în față.

Fără să protestez, mi-am tras pijamaua, mi-am fixat mai bine **pedometrul** pe elasticul slăbit al ținutei de noapte și continuând să tremur, m-am băgat sub coviltirul conjugal cu învelitori separate, rușinat de întâmplarea neîntâmplătoare prin care trecusem aproape nevinovat. Deh, cetățean mai în vârstă al patriei mele, dar cu inima tânără și auzul fin!

Mi-am auzit perechea răsuflând din nou într-un fel de pufăială regulată și am înțeles că a adormit. De deasupra, repriza a...(să fi fost a treia?) începută, m-a teleportat, fără a mă smulge de sub coviltirul personal, într-un frison alternativ, că nu mai știam de ce tremur și de ce mi-e cald.

Dimineată m-am prezentat în fața zilei de luni cu pijamaua transpirată, udă flească, oboseală însemnată de cearcăne și cu o puternică senzație de răceală tomnatecă. Și eu, care răceam doar vara...

Ignatie GRECU

Cerb rănit

Prin desiș fraged de ani
El trece, ochii înalță la cer.
Un călăreț de lumină aleargă
Cu lancea de aur în mână.

Pietrele scapără grâu de scânteii
Măcinat între dinții de fier.
În frunziș albăstrit de răcoare
Sunetele hăitașilor pier.

Copilărie

Alegăm prin amintiri ca prin ceață.
O turlă se străvede în zare
Și-un clopot bătând parcă se-aude,
În satul rămas în urmă departe
Copilăria zâmbește în soare
Cu pleoapele și genele încă ude.

Dar cine a trecut

Rămâne să te cauți toată viața.
Să sap la rădăcina fiecărui pom
Ca după o comoară ascunsă-n vis cândva
Când mă-ndulceam adânc de somn.

O, vântul rupe faldurile-noptării,
Atinge lacul ciucurii de zori.
Dar cine a trecut pe lângă mine
Că am simțit la umăr bătaie de aripi.
Și-mi arde-n zbor veșmântul ca o torță?

Din cornul vechi

Din cornul vechi al lunii
Plouă atomi albi de pace.

Sună arama rece a nopții.

Un val se rupe la țarm și se desface
În mii de bucăți străvezii.

O pasăre țipă acolo sus
Unde se zidesc mari singurătăți.

Din singurătate

Am părăsit lumea
de dragul cui?
Și am plecat
și m-am zăvorât
în munții sacri
de la orizont
cu păduri adânci neumbrate.

Dar a venit toamna.
Fără să-mi dau seama
copacii au luat foc.

După cum vedeți
nu mai am nicio scăpare.

Grea este noaptea

Grea este noaptea aceasta
Fără de sprijin, fără de cuvânt!

Cine bate oare la poartă
Înfășurat în pelerină de vânt?

Pomii s-au dezbrăcat deodată
Și-au căzut cu fruntea la pământ.

Grea este noaptea aceasta
Fără de sprijin, fără de cuvânt!

O, tu uimită...

Suavă, tremurândă și nouă
Vino abia presimțită
Durere de care se teme
Și se cutremură norul,
marmură deasă.

Cântă-mi pe ramul din suflet
Căci noaptea, iată, se lasă
Înainte de vreme.
O, tu uimită sfioasă
Culegătoare de rouă!...

Înalță fruntea!

Mai întâi a cântat privighetoarea.
Apoi o mierlă din salcâm mi-a zis:
-Nu fi trist! Nu fi trist!
Cerul e sus.
Înalță fruntea!

Melania CUC

Un intrus în propriul spațiu natal

Proprietăți în Paradis (Editura TIM, 2013), iată o carte care, citită cu atenție, nu te relaxează ci, dimpotrivă, te determină să-ți pui întrebări, să gândești. Nu poți parcurge cele peste 300 de pagini ale romanului doar cu privirea, trebuie să fii capabil să îți deschi sufletul mai întâi dar și mintea, pentru a percepe la adevărată sa valoare acea lume realist/fantastică prin care se mișcă personajele zămislite prin harul scriitoricesc al unuia dintre cei mai buni scriitori ai zilelor noastre.

Gheorghe Zinescu a scris o carte mare nu prin numărul filelor dantelate în litere și sintagme, a scris un roman de proporții în care e relevantă, ca o fotografie de modă veche, imaginea unei lumi reconstituite parțial, din propria-i cenușă.

Satul șvăbesc din zona bănățeană, așa prins în pecinginea abandonului și a neglijenței umane, ca o cochilie de melc părăsită în care se va aciuia o altă faună, una dintr-o castă evident inferioară întemeietorilor, spațiul acela tainic și decupat din vechime este redat în text ca o lume a nimă-nui dar peste care planează programul unei forțe oculte, mai mult sau mai puțin plasată în real și în contemporaneitate.

Un conflict de-a dreptul rasial, cel puțin social dacă vreți, se ascunde în măduva narațiunii dense iar personajele, dintre cele mai insolite, nu fac altceva decât să-l evidențieze, jucându-și fiecare rolul distribuit, de victimă, de călău, de cvasijustițiar sau doar de damă de companie.

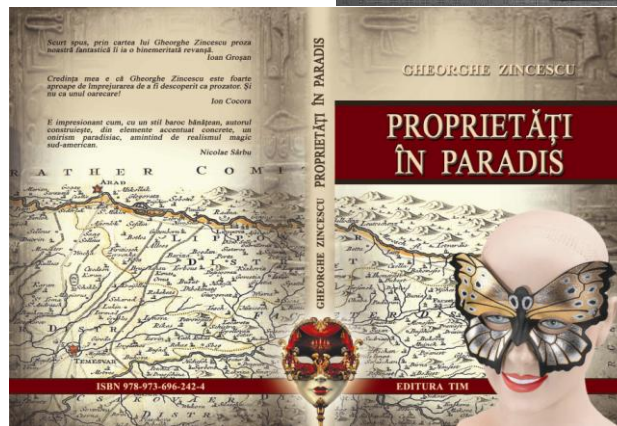
Într-un cadru baroc cu clare tonuri medievale, între zidurile unui castel transformat în sediul unei *Instanțe* stranie, are loc și un carnaval aproape grotesc, dar, tot acolo se și reînnoadă vechile patimi ori pătimiri ale tinereții pierdute.

Personajul central, Cornel Teodorescu, defensiv în prima parte a cărții, un vinovat fără vină în fond, prinde aripi în capitolele din partea a doua a romanului, se răzvrățește, iese din starea de „moleșală” în care se cantonase de o vreme bună, și ia poziție.

În antiteză, personajele scoase din istoria locului, cavaleri medievali, călugări în rasă cafenie, sau (și) torționari ieftin plătiți de către stăpânii lor, seniorii, își aduc aportul în ilustrarea unei situații aproape scăpate de sub control.

Romanul *Proprietăți în Paradis* este ficțiune dar și o lucrare în adevăratul sens al cuvântului, un studiu de caz social și o încercare reușită de a pune în evidență drama unei lumi în derivă. Dintre personajele alcătuite parcă din ceață, niște umbre reale prin brutalitatea acțiunilor în care sunt implicate, ele sunt eșantioane ale Cotidianului stratificat peste Trecut, se întâlnesc într-un loc și un timp în care.

Boem@ 11 / 2013

întâmplător sau nu, se află și evadează Cornel Teodorescu. El nu este un erou, poate o victimă sau un jalon mărturisitor prins între două lumi, una apusă și alta care încă nu s-a născut. Prin inserția unui prezent grobian în care bărbaiții și femeile sunt rămășițele unui soi de caravele odată glorioase, acum în derivă, ca într-un film alb/negru, umbrele și lumina își dispută fiecare fărâma din acțiunea în sine, astfel că, tabloul pe ansamblul cărții devine de un realism magic cum nu am mai întâlnit cam demult în cărțile scriitorilor din România. O carte pe gustul meu și pe care am citit-o cu interes colegial, revenind adesea pe text pentru a prinde accentele cele mai fine. Evident, romanul *Proprietăți în Paradis* este ca o simfonie prusacă, cu pretenții și reguli de expresie intelectuală, dar care odată „descifrată” îți rămâne în memorie multă vreme. Un intrus în propriul spațiu natal, Cornel Teodorescu plonjează nu doar în propriile-i amintiri ci și într-o lume care mistifică realitatea, în prezența lui, adesea acțiunea fiind dusă până la limita nebunii umane, a neînțeleșului dintre două civilizații etnice: șvabii și țigani.

Printr-o elaborare pretențioasă și aplecare permanentă pe detalii, locurile, anonime de altminteri, prind un nume, încheagă un spirit și devin scena unor extravagante ce ține personajele la doar un ascuțit de spadă de oniric.

Aflat în prim plan, în chiar glodul fertil al localității cotropită de o ploaie fără sfârșit, autorul ne oferă cu aceeași măsură a harului său scriitoricesc, o putere relativ antheica, prin întorcerea sa, fizică și mentală, pe pământul moștenit de la părinți. Aici, unde nimeni și nimic nu îl mai așteaptă și nu îl recunoaște, în casa cu artefacte ce țin de istoria-i personală și, apoi, în băătăura pustie și năpădită de vegetație, el este proprietarul unor iluzii ca și tangibile, oferă refugiu pentru femeia Eura, o victimă a planului de restaurație a *Instanței* încartiruite în Castel, dar și pleiadei de animale domestice ce îi dau târcoale. În acest context, portretul mamei se decupează din cuvinte amintite, și are loc un dialog defel imaginar, interesant, ceea ce denotă legătura, prin cordonul de argint, dintre mamă și fiu, legătura care rezistă vremii și vremurilor.

Spiritul locului este păstrat și în văiugile de lut din pereții căsuței modeste, dar și în cărămida caselor șvăbești, demult părăsite de proprietarii lor, și care, imobile, au devenit mobilul băătăliei parșive

(continuare în pag. 23)

Maria IEVA

Lacrimi de melci

Mi-am luat primăvara în spate și am început să alerg. Am călcat fără grijă pe firul de iarbă, am rupt aripile la fluturi și mi-am făcut casă din flori de cireș. Din loc în loc am pus crenguțe de măr și priveam în fiecare noapte stelele așteptând răsăritul, ziua în care vârsta mea avea să fie alcătuită din două cifre. Eram dornică să văd cireșele cum se coc, să ascult privighetoarea. Dornică să cunosc ceea ce oamenii mari păreau să cunoască. Ascultam poveștile și îmi scriam în gând poveștile mele, eram ciobănașul fără fluier, copilul care a învățat să cânte la frunză nu la vioară. Pașii îmi erau ușori și nu simțeam povara primăverii, eram dornică, dar nu îmi era dor. Din universul meu nu lipsea nimic până când am început să culeg cireșe. Cățăratul în copaci nu era pentru mine, iar casa din flori de cireș nu mai exista. Poveștile nu mai erau povești, iar talpa mi se contura din ce în ce mai adânc în pământul reavăn. Am început să țin fluturii în palmă și să le vorbesc despre teama de care devenisem conștientă. Privighetorii doineau, iar cucul a amuțit, nu-l mai puteam întreba care era vârsta mea astrală. Mușcatele le stropeam cu lacrimi, iar macii îi mângâiam cu neliniște și întrebări.

M-a bucurat arșița verii, dar m-a durut într-un fel ciudat primăvara. Am încercat să o dau jos din spate, să o pun lângă vară și împreună să privim spre frunzele ruginii, dar mi-a zâmbit așa de duios că am hotărât să îi caut alt loc. Am pregătit cel mai frumos loc din casa mea și s-au cuibărit pentru totdeauna în partea stângă, locul de care îmi rezemam fruntea ori de câte ori mama mă pune la sân.

Împreună am lăsat fluturii liberi, dar nu știu dacă omida se transforma în fluture sau fluturele în omidă, nu știu dacă scoica are bătători ori melcii au lacrimi.

Sunetul pașilor mei

Îmi aud pașii îndepărtându-se. Privesc liniștită în urmă și îmi șterg o lacrimă. Nu, să nu simți o strângere de inimă, lacrima este un strop de apă dulce. Izvorul de sub pleoape încă nu a secat, doar a încercat să-și croiască drum spre oceanul inimii tale. Dacă între timp lacrima își va schimba culoarea să nu te miri, poate vântul a abătut-o din drum. Din pocalul timpului i-a dat să soarbă albastru, a așezat-o să se odihnească pe mușchiul pururea verde și când a fost gata să se piardă sub razele soarelui, acesta s-a înduiș și i-a dat o picătură din culoarea asfințitului, dar așezând-o la

rădăcina copacului singuratic a căpătat culoarea ochilor tăi.

Îmi aud pașii și mi se pare că șchiopătez. Mama nu mi-a spus că drumul va fi atât de lung. De-aș fi știut, în perioada reducerilor, mi-aș fi cumpărat încălțăminte adecvată... N-am să fur ghețele furnicii, mai bine mă desculț și-mi învăț tălpile să simtă.

Oglinda

Am aflat de curând, nu am știut până acum, că, de, nu prea citesc scriptura, că este un păcat să fii trist. Mi-am șters repede lacrimile și am încercat să zâmbesc. M-am privit în oglindă încercând să exerseze zâmbetul perfect. Azi puțin, mâine puțin până când a ieșit așa cum am vrut. M-am temut de păcat și am vrut să-l elimin, dar m-ai arătat cu degetul și mi-ai spus că teama este lipsa iubirii. N-am știut că umbrele se pot îmbrățișa fără iubire, dar am știut că îmi era teamă de moarte. M-am privit în oglindă și m-am gândit că ar trebui să învăț să iubesc moartea. Zâmbetul exersat cu atâta sânguință mi-a dispărut și toate lacrimile la care le-am pus stavilă au fășnit brăzdându-mi obraji. Ce caraghioasă am devenit, îmi plângeam propria moarte. Chiar un om neinstruit ca mine vedea cum vântul mă plimbă de pe un târâm pe altul încercând să-mi explice ce înseamnă o constantă.

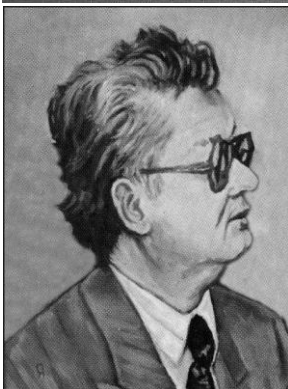
Când ani de zile privești moartea ca pe sfârșitul existenței e greu să înțelegi că viața este unica constantă.

M-am gândit că, dacă schema cu zâmbetul mi-a ieșit poate voi învăța să privesc și viața ca pe o linie continuă și îmi voi acorda răgazul de a fi tristă pentru că știu că voi avea timp suficient să învăț să râd sau poate că timpul nici nu va mai exista. Să nu vă îngrijorați când va veni vremea să plec, voi fi un fir de apă. Mi-e dor să mângâi marginile stâncilor golașe. Azi nu mă grăbesc nicăieri... Rup pâinea în patru și îmi culc grijile în poala ta, căci știu că atunci când se vor trezi vor putea preface lacrimile în mărgăritare și râsul le va fi limpede asemeni firului de apă care a învățat căderea în gol.

Dansul cuvintelor

Să rup cuvintele, să le despart în silabe, nu știu dacă mai sunt în stare. Azi nu mai citesc pe litere, citesc cuvântul ca un tot unitar. Nu-mi descopăr greșelile de tastare, deși, de obicei, recitesc textele scrise. La început am crezut că totul se datorează lipsei de atenție, dar apoi mi s-a explicat în termeni simpli că, vinovată este emisfera cerebrală stângă. Așa, am tras concluzia că sufăr de o boală, o boală a literelor. Anii au trecut și m-am împăcat cu ideea, am înțeles că fiecare cuvânt are durerea lui, fiecare virgulă are locul ei.

(continuare în pag. 23)

Olimpiu VLADIMIROV

O „PALETĂ” DE TEME ARTISTICE ȘI RELIGIOASE

Adrian Pal – „Credință și culoare”

Editura Karograf, Tulcea, 2012

Surprinzătoare pagini pentru mulți cititori tulceni cuprinde volumul „Credință și culoare” semnat de artistul plastic Adrian Pal (Editura Karograf, Tulcea, 2012), având binecuvântarea Preasfințitului Părinte Visarion, Episcopul Tulcii și egida publicației „Sfaturi duhovnicești”, precum și a bisericii „Sf. Gheorghe” Tulcea, cu prilejul centenarului slujirii și administrației parohiale românești (1911/1912 – 2011/2012).

De câțiva ani, Adrian Pal își desfășoară activitatea didactică și în cadrul Seminarului Teologic din Tulcea, fără a renunța la prezența sa, cunoscută de decenii, la Liceul de Arte tulcean, motiv de a se apropia, odată în plus, de „credință” și „culoare”. Pentru profesorul, artistul și criticul avizat, căruia nu i se pare nimic străin, abordarea Sacralului îi este apropiată, iar setea de aprofundare evidentă.

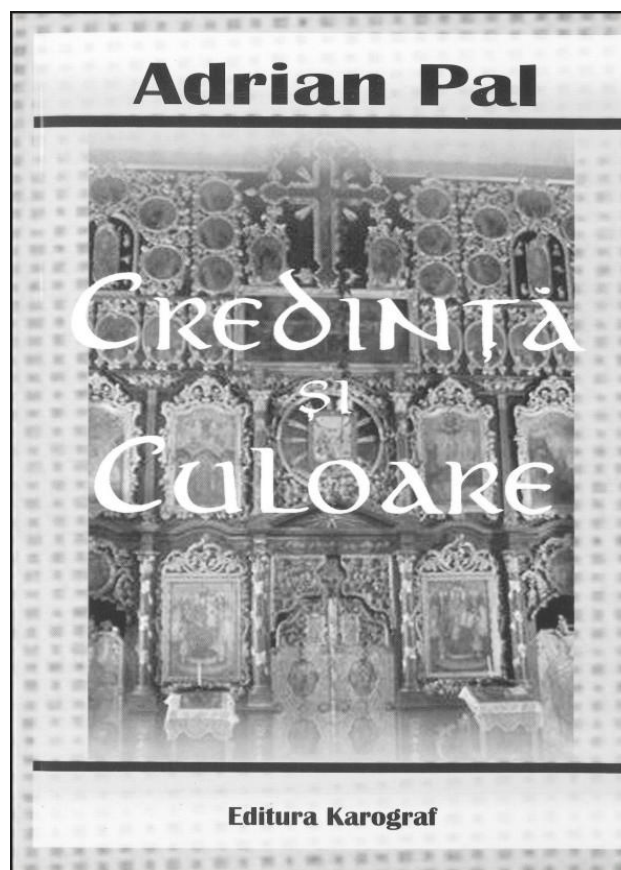
Adrian PAL

Lucrarea evidențiază relația dintre credință și icoană într-o manieră inedită, încercare demnă de toată lauda, de la nivelul ortodoxiei românești, la cotele creștinismului nord dobrogean.

Temele mari care alcătuiesc capitole consistente („Nașterea-Răstignirea lui Hristos oglindită în creația plastică”, „Ctitori de biserici”, „Arestarea, procesul și moartea lui Iisus”, „Comunismul și Biserica Ortodoxă Română”, „Arta modernă și credința în Dumnezeu”, „Iuda se vrea „reabilitat”, „Lupta pentru expunerea Crucii în școli”), surprind prin simbolistica lor accesibilă, informațiile bazate pe o bibliografie bogată, datele istorice sau biografice uneori copleșitoare și ușurința de a evita

ermetismul, cu grație și expresivitate. Pentru subiectele de bază ale iconografiei creștine, prezente în enumerarea anterioară, abordările provocatoare ale lumii contemporane sunt actualizate și reevaluate.

Necesare și benefice, fără îndoială, se constituie comentariile privind aspectele locale despre lăcașuri de cult, zugrăvi de biserici, pictori restauratori („Catedrala Sf. Ierarh Nicolae din Tulcea”, „Luchian la Tulcea”, „Biserica Sf. Gheorghe din Tulcea”, „Zugrăvi de biserici”, „Părinții – preoți, copii - pictori”, „Apocalipsa după Barău”), trecerea de la general la particularul estetic și patrimoniul tulcean, întărind certe valențe valorice, dincolo de orice ostentație.

Deloc întâmplător, autorul argumentează multiple aspecte oprindu-se asupra lucrărilor a doi „monștrii sacri” în artele tulcene: Bratfanof Eugen „unul dintre foarte puținii pictori români preocupat de subiectul biblic. Pictura sa este unică în România, cu un impact puternic asupra privitorului prin exagerările promovate în constituția corpului uman, plecând din renaștere, trecând prin baroc și oprindu-se în suprealism”, și Barău Eugeniu, în creațiile căruia „lumii i se dă sensul adevărat, obraznic, al existenței noastre în pragul Apocalipsei. Pânzele cu zeci de personaje, monștruoșitățile vieții nesimțite, timpul tulburat de plăcerile vieții neliniștite, malignul din om, sarcasmul năucitor redat în margini trăsnete, șocante, hazlii. Nimic nu este cenzurat, fiecare personaj având propria sa existență și toate, de la unul la câteva zeci, creează un spectacol cutremurător”.

(continuare în pag. 23)

La loc de cinste sunt amintite numele cunoscute și recunoscute ale unei întregi pleiade de creatori (zugravi și pictori): Enache Cardaș, Geo Cardaș, Stavru Tarasov, Constantin Găvenea, dar și a unor tineri restauratori: Enache Gheorghe, Neață Gheorghe, Niculescu Mircea, Dima Florian, Luchian Veronica, Luchian Doru, Mocanu Marian, Midvichi Laurențiu, Carată Ruxandra, Iurco Adrian.

Autorul pune întrebări, încearcă afirmații și răspunsuri (mai mult sau mai puțin acceptabile), extinde informațiile la lucrări literare, teatrale, cinematografice, arheologice, etc., atinge efecte umoristice, atenția sa rămânând însă, în permanență, la atragerea noastră întru cultură și educație.

Adrian Pal a semnat, până în prezent, volumele „Nuanțe cromatice în forumul cetății” (Editura Ex Ponto, Constanța, 2008) și „De 35 de ani profesor” (Editura Alba Iulia, 2011), trecerea de la cronicile plastice de specialitate și memorialistica profesională, la actualele eseuri fiind până într-un punct surprinzătoare, în sensul plăcut al cuvântului. Aceasta, spre încântarea și satisfacția cititorilor săi, care rămân într-o așteptare benefică, deoarece spiritul artistic și critic al autorului devin imprezvizibile.

(urmare din pag. 20)

dintre virtualii locatari, țigani și seniorii descendenți ai înfloritoarei civilizații europene din trecutul istoric.

Interesant este modul de lucru al cărții, felul în care personajul principal se raportează, mereu în oglindă, la acel alter ego care este definit prin „ochiul” sever și mereu la pândă al nevastei sale, Carmen, devenită un fel de hârtie de turnesol a întregii acțiuni a personajului Cornel Teodorescu. Bărbatul ține cont de convingerile ei, deși uneori îl tachinează sau îl jignește. El nu se răzvrătește, continuă să fie în raport de supus cu așteptările femeii sale, femeie care îi cunoaște până și gândurile cele mai intime.

Autorul are un mod propriu de exprimare, tehnic evită monotonia descrierilor, alternează capitolele cu dexteritate, folosind planuri paralele, cronologice, într-un spațiu relativ restrâns, redus la un limes topic de doar câțiva kilometri pătrați, dar un spațiu îmbibat cu sânge, sudoare, vrajbă, dileme și sentimente, erotism chiar. Totul este aranjat, se potrivește ca într-un joc de puzzle, capitolele, fiecare în parte, devin coloana vertebrală a unui roman care nu abundă în dialoguri și totuși are aplomb și perspectivă care nu îi pot fi specifice decât unui profesionist al scrisului.

Modern în formă, dar cu tușe clasice, romanul *Proprietăți în Paradis* este un întreg semnat cu responsabilitate civică, dar mai ales cu nuanțe de duioșie și spirit de aventură, de către un scriitor care știe că Istoria lasă urme, umbre umane și patimi ce vor germina veșnic în compostul prezentului, dacă acesta, prezentul nu este unul cât de cât glorios.

Felicitări, Gheorghe Zinescu!

(urmare din pag. 21)

Dintr-un ungher al sufletului cuvintele mă privesc tăcute, dar uneori le simt lăcrimând. Nu încerc să le șterg lacrimile sunt prea ocupată să-i pun căciulă la î, virgulele la ș și ț le las să aștepte. Litera i se înalță, o privesc cum crește. Nu ajung la ea. Mă ridic pe vârful degetelor, înmoi până în călimară și vreau să-i pun odată pentru totdeauna căciulă. Mâna îmi tremură, pământul îmi alunecă printre degetele goale, trupul mi se arcuiește. Mă prind de coasta ta, dar imediat îmi dau seama că dacă nu îmi voi elibera mâinile, versantul pe care l-am sprijinit cu umărul stâng stă gata să se prăvălească peste mine. Ridic ochii spre cer și fără să vreau îmi scapă un suspin. Pe frunte îmi cresc stropi reci de apă. Încerc să înțeleg ce se întâmplă. Nu văd. Pipăi litera i și nu-mi dau seama dacă a transpirat sau cerul a început să plângă. Pana îmi scapă din mână, o privesc plutind. Aerul cald mă învelește. Tresar. Îmi șterg fruntea și aștept. Un foșnet de aripi, apoi tăcere. Privesc nedumerită, litera i se așează cuminte la locul ei. Citesc și recitesc. Nu înțeleg pentru ce atâta agitație, litera i nu avea nevoie de căciulă, cuvântul „iubire” se scrie cu i nu cu î. Ce-o fi fost în mintea mea? Încep să am o vagă bănuială, inima mi-a îmbolnăvit ambele emisfere cerebrale. Poate este mai bine așa, în doi totul pare a avea un rost. Într-o zi voi deveni melc, îmi voi lua patul în spinare și voi umbla și, atunci, te voi căuta să mă înveți să spintec singurătatea în două.

Ascultând ritmul inimii privesc cum cele două umbre, trecutul și viitorul se răsucesc în lumina clipei prezente încercând să îmi explice tabla înmulțirii cu zero.

desen de Elena-Liliana Fluture

Ioan TODERIȚĂ

Verde-mi este doar uitarea...

Băiatul înjugă boii. Ograda se strânse în jurul carului și vișinul și câinele și salcâmul. Îl țineau legat cu lanț vânăț, prionit în rădăcinile soarelui.

- Să nu răstorni coșnita! Își auzi mama scormonind în coșul căruței un loc pentru împletitura de papură, o împletitură aburindă.

- O să se strice, mamă!

- Lasă, că ține, că e răcoare! Când ajungi, o bagi în bordei!

Nu întrebă mai mult, mai multe, despre mâncarea, posibila hrana eternă, făcută din zori pentru el și tatăl lui.

Andoni Roșu întârzia. Își făcuse drum la crâșmă, cu un motiv serios. Să aducă apă de la fântâna lui Anton Bratu, care era într-un fel tot o cale sfântă de adăpat însetarea, o veșnică îndeletnicire a mărturisirii, ca și crâșma.

„Un' te duci? La apă, Ai rămas fără apă? Pentru vacă..., Ai! Ai! Ai auzit?...” Și așa începea mărturisirea. Și mărturisirea cea mai curată era, parcă, la o fântână săpată în ușa crâșmei. Mai erau fântâni; sub nucul lui Dogaru, în troița lui Costică Mândru, în răscrucea ulițelor, la Codreanu. Fântâni tot cu roată și mosor, cu ciutură în cap de lanț, răsucit pe mosor. Dar oamenii erau mai triști acolo, mai nevorbitori. Aici, la fântâna lui Anton Bratu, vorbeau toți deodată, laolaltă ori pe rând, ca-ntro crâșmă. Poate și de spaima cimitirului ce-și azvârlea ochii, câte un ochi de cruce, peste gard, peste arsura „odăii comuniste”, proaspăt arsă. Poate și de spaima jandarmilor ce șușoteau ca doi huhurezi în bezna crâșmii cu obloanele ușilor trase pe jumătate.

Două găleți stăteau rezemate de ghizdea, una de zinc, alta emailată, cu buze teșite și crăpate. Andoni Roșu le luă în mâini și le așeză în capul rândului.

- Am fost la rând, de dimineață... și se apucă să tragă de spițele roții și de funia ciuturii, unde o fi fost ea în adânc, uitată de altul dinaintea lui acolo.

Nu-i răspunse nimeni. Femeile din rând șușoteau: „E și ăla di la Gălați, cu Lepădatu! Da! Tași fa! Că Roșu' îi preten cu Paraschiv., Ei, mă doare-n cot de... Da' l-au chemat să-l tragă di limbă. Ca'tă, ca'tă, da' n-o să afile nimic, au ei grijă, șini li dă foc..., Da, fă! Și la tancuri,... au ei grijă și s-ascundî!”

Preotul Chiorpec și preotul Ciobanu șușoteau și ei în poarta cimitirului: „Părinte să stângem cenușa asta și molozu' și... cu credincioșii noștri”. „Bine”, îl încurajă preotul bătrân, Ion Ciorpec, pe cel tânăr, pe ucenicul lui în ucenicie liturgică, pe preotul Ciobanu. „Cenușa s-o împrăștiem pe morminte, să crească flori și liliac... Molozul să-l turnăm în gropile bătrâne care s-au scufundat. Da! și să sfințim totul, că-i țărăină păcătoasă, că-i lut de casă comunistă!”...

Andoni Roșu, negrăbit, turnă ciutura într-o găleată și, cât mai rămase în ea, în cealaltă. Nu se umpluse. Se întoarse atunci la „roată”, la „învârtelniță”. Uită să bage ciutura în gura fântânii. Catrina lui Bădă-lău se repezi la ciutură s-o bage ea în gura fântânii. Fusta i se agăță de toarta găleții emailate.

- Vezi, fa, că-mi verși găleata! se uită cu vorbe îmbârligate printre spițe, la ea, Andoni Roșu.

- Păi! ai uitat ciutura afară..., se împletici și ea în vorbele lui.

Săftica lui Ispas ar fi vrut să intre și ea în vorbă: „Și i-o bagi, tu?” i-ar fi răspuns Catrinei. Dar înrușinându-se de gândul acesta, plin de vorbe nerușinate, tăcu. Cătă spre Safta lui Manole cu alte vorbe mărturisitoare: „Catrina o fi rudă cu prifectu'?, Nu, fa!, o opri Safta, ăla-i plecat di mult la Galați. O lucrat la dipou cu ăsta, cu Gheorghii-Dej, ăsta di la putere, în locu' regelui, de lângă Ana Pauker, aia, di lângă rusu ăla Vișinscă, Vișină. Fă, fa Safto! Zăli negri o sî vie, cum scrie la biblie, antihristu' va domni în vremea șeia și oamini s-or mânca întri ei și Dumnezeu își va întoarși fața di la oameni, așa di răi 'om hi...”

- Săftico! Ți-o vinit rându'! strigă cineva din mulțimea sporovăitoare a femeilor.

Andoni Roșu dispăruse. Ușa crâșmei, cu obloanele ei trase pe lume, se lățise ca o gură fără dinți care vrea să muște și nu poate. Leși din ea jandarmul Guriță și ajutorul lui Parfene. Amândoi clătinându-se, izbiți de lumina soarelui, unui soare roșu-galben, vopsit așa de fumul brutăriei lui Bulearcă, ce se înălța în cuibul soarelui din salcâmul lui Anton Bratu, din salcâmul fântânii lui cu mosor, drept și răsucit în cer, leneș legănat pe pământ.

- ăsta nu glumește, îi șopti Guriță lui Parfene.

- Ce să glumească?...

- Aduce trupe, m-a amenințat că aduce trupe, în locu' nostru... Auzi! în locu' nostru... că nu-i prindem pe sabotori... că numai el îi va dibui...

- Ce spui, Guriță?

Plutonierul îl măsură pe sergent, îi măsură ultimile vorbe fără măsură. „Uneori Parfenie ăsta pare a fi el șăf! Nu cumva vrea să fie șăf di post în locu' meu? S-ar putea ...”

- S-ar putea să ni-o facă..., îi răspunse în grabă sergentului obraznic. Dacă într-o săptămână nu-i prindeam noi...

- Eu zîc să-i spunem șini sunt și n-are dicât să-i prindî el...

Guriță tăcu. Vorbise prea mult și, așa, Parfene avea parcă ultimul cuvânt de spus. Își spuse pentru sine: „Asta-i în stare s-o vîndă și pi mă-sa ca sî hie șăf” Și, pentru a-și reveni la autoritatea lui de altă dată, vorbi celuilalt, împotriva voinței sale de a vorbi:

- Tre' să ne schimbăm uniformili! Să ne îmbrăcăm în milițieni, ai înțăles?

Parfene beli ochii pe Guriță. Nu l-ar fi crezut în stare de o așa hotărâre. Răspunse provocator:

- De! Dacî așa sănt ordinili, mă fac milițian.

„Or sî faci milițieni pi șini vor ei, mă prostăvanel!” se ascunse iar Guriță de sergent.

Trecură pe lângă „tala” femeilor, peste taclalele

(continuare în pag. 25)

lor. Roata scârțâia neunsă, în osia cu mosor, în butucul ei înfășurat-desfășurat de mâini omenești. Apa ajunge la om, ca și iubirea, prin mâini omenești, smulșă de ciutura inimii din izvoarele adânci ale unei fântâni vindecătoare, din sevele nădejzii vindecătoare.

„Scârț! Auuu!”, striga rotația roții rar rotită și vorbele melițau merindele cuvintelor șoptite, pe dinți și buze, pe gingii înspumate de zbaterea limbii în cerurile gurii femeiești: „Tre' să hi împărțât moșia, nouă, văduvilor... tre' să ni hrănim orfanii... Ce moșie? Tufă să ni lase cu arenda lui... din 45, fa?... Ce lege, fa? Aia care ni fași propetărese, aia cu împopetărirea... Ei, comuniștii, cari ne-au mințat cu sărăcia să-i votăm, ne vor mai minți... Nu, fa! Aștia nu mint... ia să-i șer lu' Paraschiv o sămnătură, să-mi dea o vacă di la chiaburi, că, pânî când o să scapi din prizonier bărbatu-miu, crăpăm di foame. Șierei, fa, și pământ! Cî toți vor sî scapi di coti... Da', sî dau eu coti în locu' lor? Lasă! O vacă, și și-o vrea șel di sus”.

Paraschiv Lepădatu tocmai ieșea din crâșmă. Gherghina lui Pascal sări din gloată cu hârtia ei plină de litere ondulate într-o cerere cu două propoziții, scrisă pentru ea de „domn' lancu' ”, notarul satului, cu călimară și peniță puse la vedere pe prispă, în ograda lui plină de neștiutori de carte revoltați, plină de un murmur cutremurător, al celor mereu nemulțumiți de cât aveau de la viață...

Războiul era cauza acestei mâinii, din ograda lui Neofit-notarul; care pe suferința morții unora purta vrajba săracului cu bogatul, dincolo de o ceartă între stăpân și slugă, purta o ură înflăcărată de o idee nouă, molipsitoare ca tifosul și ciuma, ca foamea – nu, foamea e numai odihnitore, ca fierberea apei în ceaunul fără făină, doar cu sare și oțet și trei frunze de ceapă, supă înfometatului de ploaie neplouată, Doamne!, un an ș-o vară, și apoi o viață întreagă, comunismul. „Toți, săraci ca unu', să ajungă bogați ca unu'”. Notarul Neofit gândea scriind cereri, jalbe, petiții: „De parcă lumea ar fi o plăcintă din care să ne hrănim toți deodată. Așa fiind, unu mai lung de mână ar înfuleca mai multă plăcintă. Deci, „toți ca unu'”, ar fi lungimea mâinii-la fel. Și tot așa, ca să ne înădușe pofta de viață, grija de mâine, teama de azi, “toți asemeni lui Iisus / suitorii pe cruce, sus / cu tâlharii frați de-o seamă / când, la ea, moartea ne cheamă”.

Neofit scria „scrisorile oamenilor către cârmuitori”, cu peniță alergătoare în coli albe, ori îngălbenite, după cum oamenii aveau o dorință mai luminoasă, mai încețoșată, după cum legile, tabelele lor sparte de Moise cândva, se recompuneau acum în ograda istoriei din preajma lui.

„Și câți și-au murit pe frontul de răsărit? Unu, Isaia, șel mari”, răspundea Floarea lui Măzărliche. „Ei! pe ăsta, te rog să nu-l numeri, în cerere, că nu le place rușilor, a fost cotropitor, înțălegi? Da, da' Costache și Melinte au murit în Tatra... Ei,ăștia sunt eliberatori... Doamne, domn' Neofit! Da, morți sunt toți... Dincolo, poate sînt egali... Da', aici... Bine, dacă așa-i aici, doi, puneți în cerere doi morți, pentru doi fii morți să-mi dea pământ, di la chiaburi ... Da nu prea mult să nu fiu decât mijlocașă, trei hectare și un sfert, două hectare, că unu și un sfert am avut noi și nșii guri ... câte am fost... Da' la ce-ți trebuie atâta pământ, că ești una? Moșu' o murit parcă... Păi, maică! așa-i legea, un mort, un hăctar... fără șel mort în răsărit, cum spuneai 'mneata, și făr' di mortu' di aiși, bărbatu-miu...”.

Trecea vremea greu în mâna scriitoare a notarului, ziua era mai lungă și mai tristă, dar prețuitoare, cu amintiri, cu memorii comemorate sublim. **Morții nu-și doresc nimic, niciunde, dincolo, ca și aici, proprietățile funciare sunt relative: o lopată de pământ, aici un fir de iarbă, dincolo și perpetuă uitare de sine, oriunde...**

Paraschiv Lepădatu o întâmpină pe Gherghina, nu o ocoli. Știa din fosta lui meserie de văcar că nu-i bine să fugi de-o „vacă înfierbântată”. Știa și ce vrea Păscălița, a lu' Pascal, care și-a lăsat oasele... la unguri. „Mulți români a mai omorât și Horti ăla, ca războiu ăsta, ăla, ducă-se la dracu' cu frati-su Hitler! În același cazan cu smoolă... Smoolă. De undi am smoolă pi pantalon. A, am uitat! am smolit acoperișu' primăriei, cu Jighință, cu omu' di la școală. Noroc di domn' Cătană că mi l-o dat. Domn' Cătană, da', el, îi unchiul lui Ion Brânză. Ce mă fac? Că tre' să-l aritez pi nepotu-su... cîăștia nu glumesc, au adus trupii să-l prindă înaintea mea și a lu' Guriță...”.

- Și vrei, fa!, se răzbuună Paraschiv Lepădatu', primarul văcar, pe ea..., pe femeie.

- O ștampilă, aiși ...

- Ghini...

Se scotoci la gheată, la ciorap, după ștampilă. O găsi. O învârti în perna din gura ciorapului, în perna ei cu tuș. Apoi o ridică în aer, peste colonelul care se făcuse mic, ca un ins necunoscut în umbra lui, și, de acolo, din mâna lui plină de soare, **mâna omului din soare, cade-n om vindecătoare**, o prăbuși pe genunchiul lui drept, în care Gherghina îngenunchiase cu cererea întinsă, întinsă să plesnească.

- Na, fa! apășă el ștampila în carnea de pe os și pe hârtia din carne. Ș-acu', lăsați-mă! că am triabă la primărie.

Nu era nevoie de pomenit ultimile vorbe. Nu mai era nimeni la fântână. „Parcă erau multe muieri la... apă, la adăpat? Doamni, di la cin'zeaca cumătrului Anton, văd verdi...”

Se trezi cu preotul Ion Chirpec față în față. Cum îi vorbea blând, ca unui frate mai mare:

- Strângem noi, biserica, resturile di la foc, Paraschive!

- Cum zici, părinte! se învoi Lepădatu să dea de pomană ce-i de lepădat.

Îl văzu pe ucenicul bătrânului preot, „pe ucenicul lui de liturghie, pe preotul Ciobanu”, cum îi arăta dascălului Pelin, furcile arse, lețurile fumegânde, chirpicii năruți în scrum.

- Eu zic, să așteptăm rezultatul anchetei, primare!, se rățoi „insul necunoscut” la văcarul cu ștampilă.

Ștampila mai era în mâna vânoasă a lui Paraschiv. Îl privi cu dușmănie deschisă pe colonel.

- Eu fac ancheta, eu sînt ancheta în satu' ăsta, mă colon..., mă tov' Belivacă Vîrlan.

- Furcili și leațurile li dăm lu' Halașag, di foc la iarnă, vorbi peste supărarea primarului, preotul Chiorpec. Cenușa o împrăștiem pi morminti și crească iarba, iarba...

(continuare în pag. 30)

Petre RĂU

Un maraton în ton literar

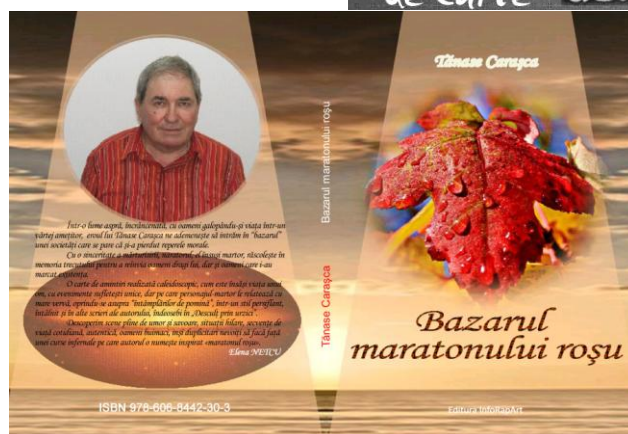
Se spune despre o carte că este un labirint în care intri și trebuie să depui un oarecare efort să ieși la lumină. Cartea aceasta, pe care o țineți în mână acum, este însă una plină de limpezime. De-a lungul ei, cititorul se va putea deprinde ușor cu atmosfera unei lumi personalizate, perfect articulate, se va putea mișca cu lejeritate prin hățușul unor istorisiri deseori hazoase, descoperind repede că se află de fapt într-o lume reală a unor vremuri de care nu demult ne-am despărțit. Liber, fără artificii și alambicări de sau prin limbaj a planurilor ideatice, vom descoperi personaje care ne devin asociative, palpabile, căci le vom recunoaște cu ușurință. În fond, chiar asta a fost și intenția autorului: fără urcușuri, fără coborâșuri, cu vădite aglutinări spre un fir epic uneori tulburător și contemplativ, alteori hazliu și deconectant, limpezind permanent lucrurile prin convergența lor într-o matcă ce lasă perspectiva unei indubitabile fascinații a lecturii.

Amintirile din acest volum se reînnoadă de acolo de unde au fost ele lăsate în volumul anterior ("Descuț prin urzici", editura Karograf, Tulcea, 2010), adică de la împlinirea întru maturitate, prin ieșirea subită în spațioasa lume a grijilor și exigențelor vieții. Protagonistul începe să se integreze într-un prim stadiu de cultură ce-i va conferi, chiar mai devreme decât se aștepta, titlul de "inginer", așa cum vom descoperi într-o primă și frumoasă povestire: "*Nu semănam a inginer acolo pe coastele Sariciei, ars de soarele dogoritor, scaldat în propria transpirație, plin de praful ce se lipea de toate părțile descoperite și acoperite ale corpului, dar în rest țineam la rangul pe care fusesem proiectat*" (Lanțul).

Mai departe, textele redau o lume metamorfozată prin ea însăși, dar și prin noi înșine ca participanți la lectură sau pur și simplu ca ființe umane. Ni se vorbește despre un cotidian dur și sufocant al vremurilor rememorate, suficient de recente, din care autorul își extrage nu doar subiectul, ci însăși temelia scriiturii. Întâmplări simple, accesibile, dezinvolve și încărcate de naturalețe, sincere și pline de rafinament, farse, povești vesele, amuzante și surprinzător de relaxante, întâmplări amprentate profund în memoria autorului, amintiri care reușesc să ne aducă pe buze zâmbetul nostalgiei.

Vom mai observa și că autorul scrie despre o epocă de care parcă se teme să ne mărturisească unele lucruri, sau o face uneori parcă cu jena omului care "a călcat pe bec" sau se simte un pic vinovat că a fost nevoit să treacă prin unele momente ușor compromițătoare, deși până la urmă se convinge și singur că și toți ceilalți de lângă alătura noastră "au călcat pe bec" într-un fel sau altul, în acea epocă a compromisurilor imprevizibile, când aproape că nu aveai de ales, pentru că viața nu-ți oferea aproape deloc alte șanse. Așa întâlnim și unele regrete tardive, unele porțiuni de scriere densă tinzând spre justificări care nu erau neapărat necesare, o reconstituire a unei vieți pe care autorul ar fi vrut-o să fie repusă de multă vreme în matca fluentei, vizavi de care însă are și șansa să-i reînnoade rezolvări armonioase.

Cartea ne plimbă așadar ochii minții pe un veritabil ecran al trecutului apropiat, al unor întâmplări rememorate

la marginea unor "destăinuiri" din viața proprie a autorului, destăinuiri din care se întrevește, ca un arc peste scurtul timp scurs de atunci, precum o rară și prețioasă grație, un lanț viu al amintirilor care nu par a fi în pericol de destrămare: lucruri, ființe, fapte, locuri și timpuri impregnate adânc în memorie.

Desigur, eroii din paginile cărții ni se prezintă sub imperiul unei dulci nostalgii ce îmbracă imaginea unei lumi deloc scufundate, cu siguranță o lume a unor amintiri proaspete. Uneori se caută răspunsuri la întrebări aparent simple, existențiale, se caută sensuri, învoieli, certitudini, chiar și scuze și dezvinovățiri. Să nu uităm însă că este vorba despre o lume pur autentică, pe cât de vie în povestirile lui Tănase Carașca, pe atât de prizonieră în mișcarea ei autentică. Un labirint birocratizat aproape complet, fără impulsuri ale evadării din prizonieratul general, specific epocii descrise. O lume în care protagoniștii sunt victime ale unor situații neguroase care, fără a indica anomia, chiar dacă această lume are și ea estetismul ei, se află totuși la limita unui absurd accentuat, în care, cu precădere, încătușarea este absolut evidentă.

Și lumea aceasta a protagonistului din cartea lui Tănase Carașca este una largă, atât spațial, cât și temporal, înglobând lucruri obișnuite, dar unice și emoționante după felul lor de înfăptuire. Printre acestea, în partea întâi a cărții ("Noi...") întâlnim povestea experienței cu primul loc de muncă, când eroul nostru târâia un lanț ca să măsoare terenuri agricole împreună cu un prieten inginer, cea a primului loc de muncă în marea industrie a acelor ani, Uzina de Alumină din Tulcea, pățanii cu o fată ungueroaică salvată de la înec, dar întrerupând exact momentul decisiv al unui act suprem de... dragoste, pitorescul tulcean care s-a îmbătat prima dată cu pălincă într-o crâșmă din Ardeal, impactul neprevăzut cu un homosexual pe care mintea de tânăr novice de atunci îl va condamna la izolare. Întâlnim, de asemenea, o poveste savuroasă, cu lux de amănunte, din care se desprinde tentația unui dublu salariu sau iluzia unei treceri facile într-o treaptă superioară a ierarhiei autocratice, dar și multe alte atracții care fac din tânărul utecist de atunci o persoană care acceptă compromisul și intră în rândurile comuniștilor cu funcții înalte, având acces la școli „alese” și „șansa” de a se dedica activismului politic.

(continuare în pag. 27)

Întâlnim amintiri mai vechi și mai noi, despre "sfântul" tată, țăran trecând prin groaznică perioadă a colectivizării, peripeții cu o mașină hodorogită a unui cumnat în perioada mării crize de benzină, ce se furniza la acea vreme în cantități infime și doar pe bază de cartelă, întâmplări distractive cu profesori, cărora le dedică cea de-a doua parte a cărții, "Profesorii... distrați": povestea unui tanc real care pătrunde întâmplător într-un sat dobrogean izolat de lume și care va fi pus să scoată din pământ niște salcâmi pentru a face loc unui viitor teren de sport al școlii, nostima poveste a pupezei din... salcâm, ciudata dar amuzanta însurătoare a profesorului Pâslă... "Oameni și întâmplări", cea de-a treia parte a cărții, cuprinde povestiri din activitatea de birocrat a protagonistului, povestea unui secretar de partid (re)ales în mai multe rânduri, împotriva voinței lui, doar pentru că nu-și "deranja" colegii la ședințele de organizație, întocmind procese verbale fictive. Mai întâlnim și interesanta poveste a țișanilor, o întregă istorisire a poposirii acestora prin localitățile dobrogene pe unde protagonistul a avut ocazia să intre în contact direct cu ei, dar și povestea lui Țigănuș, un secretar de partid din capitală care vine în control la Sulina, dar care își neglijează datoria și se distrează de minune, apoi cea a unui ziarist rătăcit printr-un sat obscur, pe cale de dispariție, care, fiind în delegație trimis de organizația de partid cu ocazia unui mare congres al partidului unic, va fi pedepsit pentru lipsa de vigilență fiindcă singura ștampilă din sat, aparținând unui bătrân învățător și aplicată pe delegația sa, conținea pe ea apostila "Regatul României" și multe alte povestiri și istorioare, la fel de picante și atrăgătoare.

Tănase Carașca surprinde exact în fraza sa dinamica unui material realist al ritmului vieții. Majoritatea inserțiilor autobiografice și memorialistice sunt pline de amănunte nostime, nebănuite, adesea surprinzătoare, cu proiecții fâțișe spre inima cititorilor. Așa încât, avem de-a face cu o cronică realistă a unei lumi de acum trei decenii, o cronică a unui prozator viguros, deocamdată insuficient de prolific față de măsura talentului său.

Există în această scriere a lui Tănase Carașca o anumită ingenuitate și simplitate de foarte bun augur. Autorul reia și în acest volum, așa cum a "comis-o" și în cel anterior sus amintit, sub aspecte echivalente, intermitența scrierii printr-o impetuoașă, dar agreabilă frază lungă, tocmai pentru că nimic nu este sub amenințarea ermeticului, totul este limpede și expus deslușirii imediate. Pe ansamblu, scrierea lui Tănase Carașca din acest volum de povestiri este una fascinantă și tulburătoare. Un povestitor autentic - așa cum l-am cunoscut și din volumul anterior - care ne dezvăluie din tolba sa de amintiri lucruri ce trebuie împărtășite și altora, pentru simplul motiv că sunt de o uluitoare frumusețe și gingășie.

Față de anteriorul, acest volum ar putea fi o frescă relativ aspră a unei epoci discreditate, fără a ni se întinde o punte sau a ni se oferi o soluție de tranzit către epoca actuală - a celui de-al doilea capitalism autohton - ce a reușit să bulverseze viețile multora dintre români. Dacă n-am avea de-a face cu multe întâmplări hazlii, care ne încântă citindu-le, aproape că așa am și fi tentați să credem. Chiar dacă se află la cel de-al doilea volum de memorii, nu cred că Tănase Carașca și-a epuizat arsenalul de amintiri. Dimpotrivă, pot presupune că el se situează, cel mai probabil, abia la începutul frumoaselor și cuceritoarelor sale destăinuirii. Cu vocația și îndemnarea

de care dispune autorul, cu siguranță vom vedea și următoarele cărți pe tapet, pentru simplul motiv că acestea de până acum au reușit deja să dezvăluie un drum propriu al scriitorului, iar o reîntâlnire cu propria memorie nu poate fi decât una pur formală, aceasta sprijinindu-l, se pare, cu îndestulare. În plus, apetitul prozatorului pentru povestire este unul autentic, dezinvolt, liber până la limita preluării facile la nivelul unei lecturi publice, largă și atrăgătoare.

Cu imagini extrase dintr-o memorie personală, dar și una colectivă, nu pot fi decât de admirat tenacitatea și forța prin care Tănase Carașca reușește să-și transpună gândurile și sentimentele sale pe hârtie, inspirat de amintiri vii, dinamice, la granița unei confruntări cu o societate în plină metamorfozare, fie ea chiar și aflată într-o susceptibilă derivă în epoci și regimuri consecutive diferite și refuzând ostentativ să ofere o mână întinsă către un viitor neîndoielnic.

Generos și modest, omul de talent Tănase Carașca face ca prin ceea ce scrie să ne vorbească și să ne inducă suficient de clar și autentic, într-un perfect nume al său.

(urmare din pag. 16)

biorezervației Delta Dunării; Zeina și Victor Sălăjan se întorc fericiți la povestea de iubire din tinerețe și mai ales, Zeina, alias Delfina, după o operație pe creier, se întoarce la viață și se presupune că „...au trăit până la adânci bătrâneți!”

Deși, ar fi putut exista și un alt final, unul, probabil, pe matricea faptului de viață, real, care a provocat povestea romanului „Delfina”, prozatorul Vasile Mizdrea, care cunoaște bine legile creației literaturii beletristice, afirmă tranșant în Epilog: „Ce speranță sau satisfacție i-ar fi produs cititorului o astfel de relatare?... Nu puteam face una ca asta eroilor îndrăgostiți!”

Și, mai are încă un element de calitate certă romanul „Delfina”, stilul prozatorului Vasile Mizdrea: o tehnică literară impecabilă, cu o limbă română fluentă și elegantă, cu norme gramaticale riguroase, și o topică logică, cu o arhitectură sintactică pe măsură. Registrul narativ se află într-un crescendo afectiv iar formula literară este una de dedublare a evenimentelor povestite printr-un transfer temporal și o mutație geografică biografice, deși întâmplările pot fi dintotdeauna și din orice loc de pe pământ. Există în cartea lui Vasile Mizdrea o tectonică a întâmplărilor și, mai ales, a atitudinii sale față de evenimente și eroii acestora, cu gesturi, fizionomii, amintiri sau mici spectacole umane, din care rezultă o lume foarte autentică, iar lectura cititorului creează o stare de așteptare.

Uni-versul minunat al Denisei Lepădatu

Să scriu despre versul Denisei Lepădatu este ca și cum aș privi viața "prin ochii răsăritului", urmărind cu degetul minutele trăite și netrăite ca un copil care începe să deslușească primele cuvinte.

În pagini multicolore am răsfoit sămânța toamnei, încercând să ascult întrebările păpușilor. Mi-au vorbit despre doruri grăbite, tresărind ori de câte ori "timpul le făcea semne din umeri", apoi mi-au povestit despre "iluzia unei șoapte prelinsă departe pe țurțuri de iubire topiți". M-au învățat să aud "papucii dimineții alunecând pe podeaua de rouă", căutând un poem "fără certificat de naștere" și împreună am privit din culise "Balul sentimentelor".

Fiecare vers este menit să danseze în inimă, îmbinând trecutul cu prezentul, lăsând în același timp "Lu-ceafărul să țese eternitatea". "Fiori de curcubeu" ne ating, înfiorându-ne toată ființa la cuvintele poetei Denisa Lepădatu: "Atinge-mi inima, mamă!" Nu cred că există o rugăciune mai minunată decât aceste cuvinte care ne dăruiesc "aripi de înger spre infinit".

Lăsând cuvintele Denisei să mă călăuzească "am învățat să fiu bună fără să iau notițe doar semnul de carte l-am strecurat între ieri și azi". "Am făcut plecăciune la porțile iubirii, gustând lacrimile oamenilor" și cu "visul înfășurat pe gene" am atins "minutele căzute din copacul nerostirii".

M-am oprit atunci când m-a îndemnat să ascult cum respiră copacii, am îngenunchiat lângă "albastrul nicipând veștejit" și am pictat fericirea cu zâmbetul ei de înger.

Am privit-o cum din vise a născut primăvara, acea "Primăvara fără sigiliu", și aș vrea să vă mărturisesc că m-am ascuns în "biblioteca viselor respirând litere așezate cuminiți în paginile somnoroase".

Emoția m-a copleșit și vă las pe fiecare să descoperiți universul minunat prin care Denisa m-a călăuzit.

Îți mulțumesc, Denisa!

COGITO

Când omul a simțit pentru prima dată că ceva este în neregulă cu sine, a privit spre soare. Și a început să-i numere petele.

Femeile, ca și florile, au fiecare timpul specific de înflorire; unele înfloresc de timpuriu, precum ghiociei, altele în plină vară precum crinii sau mușetelul, altele toamna...

Cu timpul, orice câștig devine o regretabilă pierdere. De pildă, feregeaua; câștig al tinerelor femei și regretabilă pierdere a celor în vârstă.

Când vrei să afli dacă pe sub pielea de oaie se ascunde lupul sau rechinul, procedezi cât se poate de simplu; îți lași puțin la vedere ultima rană sângerândă. Va dori să își înfigă imediat și cu poftă, colții.

Doar când primele pietre din drum îți crestează pielea însemnându-ți degetele picioarelor, constai că nu ești ceea ce credeai până atunci; indestructibil.

Dacă am compara cunoașterea cu un ou, atunci am putea vobi despre două tipuri de atitudini ale oamenilor față de ea. Unii s-ar grăbi să-l devoreze pe nerăsuflăte și pe nemestecate, afirmând mai târziu cu un licăr de nedumerire în ochi, că este totuși cam indigest. Alții, l-ar păstra și l-ar încălzi în căușul cald al palmelor, până când din el s-ar ivi minunea; o altă viață.

De fapt, poligamia n-a dispărut niciodată din societatea modernă, pentru că oriunde privești în jur, vezi bărbatul însoțit de o femeie și de...cealaltă; mașina(sau mașinile). Însă spre deosebire de vechiul orient, nimeni nu se mai ostenește să-și ascundă de ochii lumii, ca pe vremuri, preferințele în haremuri. Și fiindcă acum sunt la vedere, mașina este doar porțița larg deschisă, prin care poți lesne observa atitudinile, expectațiile și pretențiile bărbatului față de femeie. Ele sunt înscrise cu litere evidente pe motorul, caroseria, farurile, parbrizul și chiar și pe covorașul de cauciuc al mașinii. Incitantă lectură...

Dacă întâmplarea face ca oul din care ai ieșit să nu fie unul de găscă ci de lebădă, vei învăța cu timpul că este foarte puțin probabil ca privirile oprite asupra ta, să se umple de admirație. Mai degrabă gurile se vor umple de salivă, pentru că vor vedea în tine doar încă o pasăre tocmai bună de jumulit și de pus pe grătar.

La început, trăiești cu speranța că vei fi curând, curând și fericit; dacă nu astăzi, poate mâine. Apoi, ești fericit doar pentru că dimineața când deschizi ochii, constai că încă...trăiești.

Olga VĂDUVA

VISUL

M-am rătăcit aievea, în visul de azi-noapte.
Chipuri stinghere, umbre, făpturi vorbind în șoapte.
Părea totul pustiu, cascade de-ntuneric,
Sinistră așteptare, ca temă de generic.

Desprins ca o lumină, un pescăruș rănit,
A fâlfâit din aripi, s-a-ntors și m-a privit,
Avea aripa frântă, penajul plin de sânge,
Durerea-l săgeta, și l-am simțit cum plânge.

S-a așternut tăcerea, și-o caldă alinare,
Feerie de lumină, în dulcea mea visare,
Eram la malul mării, uscat era nisipul,
În zare, pescărușul, și-a arătat doar chipul.

VÂNT NEMILOS

Să te blestem acum nu-mi stă în fire,
Să te ignor un timp, putere n-am,
Brutal ai rupt o ramură din mine,
Castanul plânge, cu suspin la geam.

Din mers l-ai scuturat de frumusețe,
Ursita lui era de-a vindeca,
Tu milă n-ai avut și nici blândețe
Să-l ocrotești, de vijelia ta.

E mândru candelabru-n primăvară,
De lege și de oameni ocrotit,
Tu n-ai habar și nu e prima oară
Când strici coroana „regelui” iubit.

Pe trotuar, zac fructele căzute,
Covor de țepi. O, frumusețe rară!
Rezistă peste iarna care vine
Și să-nflorești din nou la primăvară.

RĂSPUNS IMAGINAR

Caut răspuns la tot ce ți-am scris,
La multe-ntrebări din pagini și vis,
Aș vrea să-ți descriu cumplita-așteptare
Din suflet rănit, lipsit de-alinare.

Mi-ai spus că te-ntorci din lume-agitată,
Nici timp n-ai găsit să suni c-altă dată,
Speram să primesc...măcar o scrisoare.
Dar nu a venit, tăcerea mă doare.

Un scut mi-am făcut din lacrimi și gânduri,
Răspunsul îl leg cu sfori printre rânduri,
Nu-ți cer să te-ntorci, acum...n-are rost
E stinsă văpaia iubirii ce-a fost.

DORINȚĂ

Sunt gând călător, cu suflet sihastru,
N-am spațiu închis...lumină de astru,
Țintesc tot mai sus, spre cer infinit
Mă lupt cu uitarea, ce n-are sfârșit.

Mereu m-am rugat s-ajung printre stele,
Popas fără margini, în visele mele,
Fereastră deschisă spre timp și-ndoială
Destinului crud, nu-i dau socoteală.

Azil pentru clipe, ridic din cuvânt
Cu strofe și rime azi fac legământ,
Sclipire pe vers, argint de hermină
Doar EL îmi trimite divina lumină.

ÎNTREBARE

L-am întrebat o dată, pe bunul Dumnezeu,
Cum poate să discearnă, ce e ușor de greu?
Nu am primit răspunsul atunci la întrebare,
Am cântărit tăcerea și...am cerut iertare.

Mă însoțea oriunde, îmi răspundea pe rând,
Când mă înpotmoleam, îmi strecura un gând,
Vârtejul dur al vieții a rătăcit balanța,
Am depășit momentul, liant mi-a fost speranța.

În zbor au trecut anii și am găsit răspuns,
Credința luminează mereu gândul ascuns,
Ușor e să trăiești avut și-n bunăstare
Și greu e să împarți cu cel care nu are.

SUB SEMNUL IUBIRII

Am scris despre multe și nu mă opresc
Îmi zboară creionul pe fila cu rânduri
Privindu-te-n ochi, îți spun...te iubesc,
Pun visele gaj și martori la gânduri.

Mă-ntorc la iubire, cu aripi ușoare
Așez amintiri în cupe de-argint,
E lavă fierbinte distanța și doare
Iar mâinile tale ușor mă cuprind.

Prin norul de ceață se-ntinde abisul
Puterea divină pătrunde-n destin
Nu pot să mai cad, real este visul
Clădit pe albastrul din cerul senin.

E seară de vară, mireasmă de flori
Sărutul tău cald aprinde dorinți
Luceferi se-aprind cuprinși de flori,
Plutind printre stele, te las să m-aliniți.

Și iar văzu verde, Lepădatu. Ameți, la gândul că iarba pe care o vedea în mintea lui, afumată de sfeșnicile cu țuică, ar fi „iarba” de care vorbea popa, ori „iarba de dincolo”, pe care o cânta popa ca „loc di verdeață”.

Preotul Ciobanu și Paraschiv și tov' Belivacă, instruit la Mascva, făcură pași comuni înspre brutăria lui Bulearcă. Nicu Oprea, fiul lui Bulearcă, brutarul șef, ieși în calea celor trei. Ochii îi clipeau rar sub sprâncenele năclăite de cocă uscată și de prea mult soare pe capul lui.

„A dracului, iar vrea făină!” își spuse primarul Paraschiv.

„Mai lasă chestia aia cu lacrimile icoanei pe care le vede nevastă-ta, mă fiu di chiabur!”, zîmbi Belivacă.

- Cum vă spuneam și ieri, nu mai am făină. Și n-am ce să le dau la cartelă, pâine la cartelă, oamenilor...

- Vezi, tov' Belivacă! cu asta ar trebui să te ocupi dumneata. Eu, cu oamenii, să-i liniștesc de spaima foamei, dumneata cu făina aia care ni sî tot promiti...

- Nu eu, tov'ule! consiliu' ăla di aprovizionare, di la județ....

- Ei, ăia trimit făina la Moscova.

- Pi mini să mă iertați, se scuză preotul Chiorpec. Așa cum vă spuneam, cenușa o împrăștiem pe morminte...

- Așa! Așa, părinte! Așa sî hie!

Peste șoseaua pietruită, preotul Cibanu și dascălul Pelin cărau cu roabele, fiecare cu roaba lui, cenușa în cimitir.

- Dumnezeu să ti audî!, vorbi peste toți preotul Chiorpec. Da! n-ai sfințit brutăria, Nicule!, îl întâmpină pe brutar.

Fiul lui Bulearcă se scutură de coca din sprâncene, ca să audă mai curat cele spuse de preot. Nu știa ce „atitudine politică” să ia față de... „biserica”.

Belivacă se înghesui negru, mai negru, în umbra lui Paraschiv, primarului cu ștampila primăriei la ciorap.

- Aș hi vrut, da' n-am avut aprobari.

- Ei, numai să nu ardă, că..., scăpă un blestem peotul.

Și atunci Belivacă, colonelul, mugii la primar.

- Eu plec, cu mașina asta. Vezi! O săptămână. Sî sî predea toți! Altminteri...

O dubă neagră-verde, cu prelată verde, îl înghiți pe amenințătorul primarului. Ușa pocni de tablă seacă spartă în gură, ușa dubii, de caroserie. Un șofer fără chip alungă „mașina” din ochii lor, pe „sușa”, spre Tătarca.

- Du-te, mă, în pi...!, iartă-mă părinte, înjură cinstit Lepădatu, lepădat de funcția lui subjugătoare.

Acuma știa că nu vedea verde, ci negru. Că neagră era mașina ce-i amenința satul și neubirea lui de comunism: **Verde-mi este doar uitarea, neagră mi-i înspăimântarea...** și primarul se dezmetici:

- Sfințește, părinte, pâinea, cât ne-o mai rămas de la ruși... Și nu-i da foc, foc la cuptor, Opreo! înainte de... amiază.

Monika TOTH

asa mă distrez

țip
urlu
mă doare sufletul
trupul
inima
nu dorm
nu mănânc
nu rostesc un cuvânt
doar adun lacrimi
și ascult Edith Piaf

am adunat

ani de zile
am adunat
litere mici și mari
slabe și grase,
vesele și triste
înalte și scunde
să-mi fac și eu o vilă,
cu multe etaje,
frumos decorate,
ca a ta la munte
mie mi-a ieșit
un castel pe hârtie

inima mea

trupul meu e un teren de fotbal
cu miros de iarbă verde
sufletul meu e un ghiveci cu flori
cu parfum năucitor
inima mea e-un colț de rai
cu poarta deschisă
pentru suflete frumoase

coroana iubirii

pierdut acte de identitate
Cuvintele și lumina m- au părăsit.
Gânduri negre mă îmbrățișează
în fiecare dimineață
Speranța îmi scuipe în față
Coroana iubirii s -a ruginit
nimeni nu dă cu parfum de levandă
sau pe un colț cu miros de cireșe
mereu mă înconjoară tristețea
durerea dar niciodată fericirea arzătoare
din când în când necunoscutul mângăie sâni
alții întorc cu zâmbet pe buze spatele

Tudor PETCU

Semnificația Bisericii Ortodoxe în Franța

Interviu cu pr. Michel Evdokimov

Tudor Petcu: *Aș fi foarte interesat să începem dialogul de față prin a discuta despre elementele de doctrină ale Bisericii Ortodoxe în comparație cu bisericile occidentale, în special cu Biserica Catolică, majoritară de altfel în Franța. Se știe că fiecare biserică are particularitățile sale și de aceea cred că ar fi bine să subliniem prin ce se distinge Biserica Ortodoxă privitor la elementele de doctrină și de credință.*

Pr. Michel Evdokimov: Marea ruptură în plan teologic este adăugarea unilaterală a «Filioque» în Crez, care distruge echilibrul numelui lui Dumnezeu în trei persoane. Totuși, se pare că problema se poate rezolva dacă, așa cum anumiți teologi ortodocși (părintele Boris Bobrinskoy) și catolici se gândesc la Duh ca la cel care este «trimis» de Hristos («Vi-l voi trimite pe Mângâietor»), și nu la o relație ontologică Hristos-Duh identică cu cea dintre Tată și Duh.

Infailibilitatea papală a făcut să curgă multă cerneală. Papa Francisc vorbește despre sine însuși nu ca papă, ci ca episcop al Romei, ceea ce e fundamental pentru noi. Biserica română a pierdut mult din «autoritarismul», chiar «triumfalismul» său, ca urmare a secularizării. Biserica catolică oferă o «unitate» în plan universal, pe care am putea să o invidiem. Bisericile noastre s-au retras deseori la națiunile unde își transmit mesajul, în detrimentul viziunii universale a Bisericii («mergeți până la capătul pământului»), având în același timp patriarhi foarte geloși de prerogativele lor. Slăbiciunea noastră este etnofiletismul (de exemplu declarația patriarhului Daniel prin care îi invită pe toți românii să rămână fideli Bisericii din București!). Tatăl meu spunea cu umor că catolicii aveau norocul de a nu avea decât un papă, în timp ce ortodocșii erau încărcăți de vreo cincisprezece papi ! Am în parohia mea români, ruși, greci, arabi, fericiți că s-au reunit împreună înaintea lui Dumnezeu.

În Geneză, Dumnezeu a văzut că era «bine», sau «frumos» conform traducerilor. Occidentul a optat pentru «bine», în acord cu acest «Dumnezeu al dragostei» de

care vorbește Sfântul Ioan, un Dumnezeu care ne invită să ne întoarcem către lume, să depunem mărturie, să plecăm în misiune la celălalt capăt al pământului. Orientul va favoriza «frumos», Dumnezeu ca sursă a întregii frumuseți percepute în con-templație, frumusețea slujbelor, a icoanelor. Deseori, mesa romană este foarte săracă, textele începând de la Vatican II sunt banale, fade, muzica nu este la înălțime (uneori ghitare, ritmuri de muzică modernă ...), cântecele rămân superficiale (Biserica noastră își «cântă» frumoasa sa teologie).

Vă dau câteva idei rapide, care trebuie aprofundate. Poate cunoașteți lucrarea tatălui meu, Pavel Evdokimov: *Ortodoxia*, cele ale lui Kallistos Ware, Olivier Clément. Acestea vă vor oferi alte idei generale.

Tudor Petcu: *Consider că un aspect interesant al discuției noastre ar fi dezvoltarea sau mai bine zis evoluția Bisericii Ortodoxe în Franța. Aș aprecia foarte mult dacă ați putea evidenția condițiile care au favorizat evoluția ortodoxiei în Franța, desigur, în măsura în care se poate vorbi de o anumită evoluție.*

Pr. Michel Evdokimov: Biserica ortodoxă a fost înființată în Franța sub presiunea războiului (Grecia se eliberează după războiul din 14-18), a Revoluției (rușii după 1917), a opresiunii politice sau economice (numeroși sârbi și alți europeni, dintre care un mare număr de români, au venit să muncească în Franța). Rușii au fondat Institutul de teologie Saint-Serge unde s-au format numeroși preoți și episcopi. Cursurile se țin în întregime în limba franceză. La cei aproximativ treizeci de studenți de acolo se adaugă de la două la trei sute de persoane înscrise la cursurile prin corespondență, din care unii își obțin licența și chiar mai mult decât aceasta. Biserica ortodoxă avea o mare influență în anii de după război, până la sfârșitul anului 1980. Creștinii ruși persecutați (azilele psihiatrice ale lui Brejnev...), românii, de asemenea, deși mai puțin cunoscuți, atrăgeau atenția francezilor în general, și a asociațiilor precum ACAT (acțiunea creștinilor pentru abolirea torturii).

La ora actuală, interesul pentru Ortodoxie a scăzut considerabil. Poate pentru că nu avem, în prezent, gânditori puternici. Poate și pentru că Rusia de astăzi nu oferă, de departe, o imagine atrăgătoare, unde președintele și patriarhul colaborează strâns în ceea ce pare a fi o întoarcere la teocrația bizantină, care îndepărtează de Biserică un mare număr de credincioși.

Tudor Petcu: *V-aș ruga să vorbiți puțin și de maniera de organizare și de structura Bisericii Ortodoxe în Franța pentru a cunoaște mai bine caracteristicile sale. Știu de asemenea că exista și problema rupturii de Bisericile mame. Care sunt principalele motive, cum ați putea explica această ruptură, dacă ea există cu adevărat?*

(continuare în pag. 32)

Pr. Michel Evdokimov: Din nefericire, principiul naționalității îi împiedică pe ortodocși să se unească într-o Biserică unică. Episcopul grec se îngrijește de greci, episcopul român, sau sârb, sau rus, se îngrijește de compatrioții săi. O singură dioceză, cea din strada Daru (Constantinopol), fondată de ruși de mare valoare în anii '20, a dorit să deschidă Biserica spre lume și să susțină pe scară largă sărbătorile în limba franceză destinate francezilor atrași de ortodoxie, dar și descendenților ruși care își pierd deseori limba părinților. Acest lucru este adevărat pentru toate diocezele: când se păstrează limba de origine, tinerii nu mai vin. Dioceza din strada Daru fondată de ruși a avut, în acești ultimi treizeci de ani, doi arhiepiscopi care nu au fost ruși: unul german, celălalt flamand.

La sfârșitul anilor '20, frații noștri catolici și protestanți i-au chestionat pe ortodocși pentru a-i întreba la ce autoritate trebuiau să se adeseze în cazul în care își doreau o participare ortodoxă la o sărbătoare ecumenică sau pentru o astfel de problemă pusă societății. Prin urmare, la presiunea «fraților» noștri, ortodocșii au fost chemați, în anul 1967, să se reunească în «Comitetul consultativ ortodox» care, câțiva ani mai târziu, a devenit AEOF (Adunarea episcopilor ortodocși din Franța), prezidată de Mitropolitul grec de Constantinopol, și fiind alcătuită din toți episcopii canonici din Franța. Este o etapă importantă către o structură sinodală, cu voia lui Dumnezeu, și care suscită un mare interes în Bisericile din diaspora în lume, așteptând ca viitorul conciliu pan-ortodox să aducă elemente care să rezolve această problemă. Suntem mândri de teologia noastră cu privire la unitatea Bisericii, dar suntem încă departe de a o pune în practică.

Nu se poate spune că există o «ruptură» cu Bisericile-mamă, mi se pare că, din contră, tinerele comunități create în Occident sunt rareori capabile – cu unele excepții – să se elibereze de sub influența maternă. Singura ruptură veritabilă a fost cea a diocezei din strada Daru, în anii '20, din motive pur politice, deoarece au fost denunțate în Europa occidentală persecuțiile ale căror victime au fost creștinii în URSS, persecuții pe care patriarhia de la Moscova, sub amenințarea KGB-ului, nu trebuia să le recunoască de teama unor represalii sângeroase.

Tudor Petcu: *Ce ar trebui să cunoaștem referitor la dialogul Bisericii Ortodoxe cu celelalte comunități creștine din Franța? Care este perspectiva dvs. ca teolog ortodox asupra fenomenului dialogului ecumenic, ce a cunoscut o puternică ascensiune în ultima perioadă? Credeți că ecumenismul ar trebui să fie o necesitate pentru Biserica Ortodoxă? Mi-ar plăcea de asemenea să aducem în discuție și rolul pe care îl are credința ortodoxă în Franța, de altfel o țară majoritar catolică. Cum reușește să se impună ortodoxia în Franța și care sunt implicațiile în societatea franceză?*

Pr. Michel Evdokimov: Dialogul Bisericii ortodoxe cu celelalte Biserici creștine din Franța este bun, se desfășoară în pace, în deschidere, în întâmpinarea Sfântului Duh. Am luat parte la acesta de la crearea sa de mulți ani și pot să depun mărturie despre spiritul

frățesc care îi anima pe toți participanții. Ar trebui să ne cunoaștem, să ne acceptăm prin diferențele noastre, să elaborăm reflecții asupra marilor probleme ale societății noastre (de exemplu: «căsătoria pentru toți!»).

Părăsim o lume «religioasă» (toată lumea este botezată, se căsătorește în Biserică, credința este formală, convențională) pentru a intra într-o lume «nereligioasă» unde însăși noțiunea de Dumnezeu al creștinilor dispăre. În mod sigur, oamenii au nevoie de un absolut (fie că acesta ar fi negarea lui Dumnezeu) și se creează cu ușurință noi idoli: banii (lumea este sub stăpânirea lui Mamona), cursurile de la Bursă, fascinația publicității, idoli sportului, toate tipurile de staruri. Dietrich Bonhoeffer (Germania) și părintele Alexandre Men (Rusia), ambii asasinați de un regim totalitar, se bucurau să intre în această lume nereligioasă, unde imaginea lui Dumnezeu nu ar fi pătată de ipocrizie. Părintele Alexandre Men spunea: ce ar fi mai bine să avem, biserici pline dar sufletele sunt goale, sau biserici goale dar sufletele sunt pline? În Apocalipsă, Dumnezeu îi aruncă pe cei care nu sunt nici calzi, nici reci, adică cei călduți. Aceste cuvinte sunt valabile pentru Europa occidentală, nu pentru celelalte continente (America, Africa, chiar Asia, unde creștinismul progresează). Într-o lume în care suntem deja minoritari, noi, ortodocși, catolici, protestanți, trebuie să ne recunoaștem ca frați uniți în Sfântul Duh, botezați în numele lui Hristos înviat, adresându-i lui Dumnezeu rugăciunea pe care Iisus ne-a dat-o. În această lume trebuie să fim martori ai lui Hristos venit pentru a ne mântui pe noi, ortodocși, catolici sau protestanți.

Deși foarte minoritară, comunitatea ortodoxă este primită la egalitate cu Biserica catolică și Biserica protestantă unite în diversele manifestări creștine, și în special Consiliul Bisericilor creștine din Franța (CECEF) în care mitropolitul Emanuel (de Constantinopol) își asumă președinția prin rotație cu ceilalți doi președinți ai Bisericilor catolică și protestantă.

Diviziile juridictionale estompează mesajul Ortodoxiei. Numai la Paris se află o jumătate de duzină de episcopi în ciuda canoanelor noastre conform cărora nu poate fi decât un episcop în același loc. Doar un consiliu pan-ortodox ar putea aduce puțină lumină cu privire la acest punct. Din nefericire, nu a venit timpul pentru ca acesta să se reunească.

Într-o lume instabilă, aflată în evoluție constantă, Biserica rezistă, în ciuda vicisitudinilor, pentru a da mărturie despre pace, despre dragostea lui Dumnezeu printre oameni. Această mărturie nu va dispărea niciodată, căci Biserica este trupul lui Hristos și «porțile iadului nu o vor birui» (Matei 16,17).

Tudose TATU

**Părintele Comisiei Europene a Dunării,
Charles Cunningham (IV)**

**Dragaje fără rezultate la Bara Sulina
în interval de 8 ani, 1842-1850**

În toată literatura istorică cercetată vreme de ani și ani în țară dar și aiurea, în toate cărțile care fac referire la Dunăre și vă asigur că sunt destul de multe, de ordinul sutelor, nu am găsit referiri concludente la dragajele efectuate pe Dunăre înainte de 1856.

Este o dovadă clară a interesului manifestat de cercurile academice în ultimii 165 de ani.

Stinghere sunt mențiunile distinsului și regretatului Paul Cernovodeanu preluate din corespondența oficială britanică, dar acestea sunt extrem de tardive neacoperind decât perioada 1850-1851.

Și totuși ele există. Nu în cine știe ce raft de arhivă țaristă – cu toate că acolo zac nefolosite – ci într-o sursă destul de accesibilă, o scrisoare stingheră a lui Mihail Semionovici Voronțov aflată în respectabilul corpus de corespondență intitulat „*Arkhiv Kniazia Vorontsova*”.

Ne folosim de acest prilej binevenit pentru a corecta astfel o percepție eronată a generațiilor de istorici europeni, cel puțin în speranța unei abordări profesioniste și sigur imparțiale din partea lor de acum înainte a subiectului Războiului Oriental.

Începem cu o știre gazetărească din data de 2/14.01.1842, anunțând printre altele și finalizarea construcției unui număr de două vase specializate destinate ameliorării trecerii de la Sulina, undeva în cursul anului 1841: «*Sulina - se citește în „Gazette du Commerce”, datele următoare ce au fost comunicate de la Ismail cu ocazia construirii farului de la Sulina.*

Aprinderea farului de la Sulina cu începere din 25 octombrie 1841 este chemată să aducă mari servicii navigației mai ales în lunile octombrie și noiembrie, luni când sinistrelle erau foarte frecvente; astfel în acest an nu a avut loc până acum niciun naufragiu; este adevărat că au existat mult mai puține furtuni comparativ cu anii precedenți.

S-au luat deasemenea măsuri împotriva înnisipării progresive a gurii de la Sulina. La Ismail au fost construite 2 vase pentru a remorca instalații din fier de forma unei grape și care servesc la dragaj.

Dacă acest lucru va reuși navigația prin șenalul de la Sulina nu va mai întâmpina niciun obstacol”. |8|

Instalația avea să fie folosită de un personaj compătimit de Mihail Semionovici Voronțov cu apelativul de «*sărmanul Borunovi*». Respectivul dispozitiv avea să fie pus în funcțiune în anul 1842, la doi ani de la semnarea Convenției de la Sankt Petersburg, an în care a funcționat vreme de 9 luni desigur pe întreaga durată a sezonului de navigație 9 martie-decembrie, Dunărea fiind liberă de ghețuri.

El avea să reprezinte subiectul unei părți din raportul alcătuit de Sam Gardner expediat din Iași în data de 19 septembrie 1842 către «*The Right Honorable the Earl of Aberdeen K.L. &c.&c.*» șeful Foreign Office la acea dată.

„...În timpul șederii mele la Galați am avut ocazia să mă văd cu consulul Belgian care tocmai s-a întors de la Constantinopol. El mi-a menționat că la stabilimentul Ru-sesc de la Sulina un număr de 2 pontoane erau angajate

să curețe trecerea Dunării în mare, ele fiind staționate la Bară, dar care nu au reușit decât puțin să mărească adâncimea apei de pe aceasta.

Activitatea lor mi-a fost confirmată de consulul Austriac care a menționat că 40 de oameni erau angajați la acele pontoane și că adâncimea apei s-a mărit doar cu 4 inci – 10,16 cm.nn.

După cum munca continuă, se speră ca în cele din urmă navigația la Dunărea de Jos va fi în cele din urmă mult ușurată de ele...” |9|

Speranțele nu aveau să fie confirmate deși sistemul de dragare lucra deja de 6 luni.

8. Journal d'Odessa Nr. 1 din data de 2/14.01.1842

9. AN București, Consulate, Rola 14, Vol FO 78/487 f.125-128.

(va urma)

- ❖ **A.S.P.R.A. – Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice**
- ❖ **Revista literară “Boema”**
- ❖ **Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Iași, Reprezentanța Galați-Tecuci**

Organizează

la Galați

în data de **sâmbătă, 30 noiembrie, ora 10.30**,
cu ocazia “*Sărbătorilor Galațiului*”

Festivalul de Literatură “Prietenia cuvintelor” Ediția a III-a

Din program:

- Prezentarea antologiilor ASPRA - 2013: “*Lirica primăverii*” și “*Reverența cuvintelor*”
- Lansarea celor mai recente cărți scoase de editura InfoRapArt
- Alte lansări de cărți, oaspeți de onoare
- In memoriam - Simon Ajarescu
- Lecturi publice
- Discuții, dezbateri pe teme literare
- Standuri de carte, expoziții
- Premiile revistei “Boema” & A.S.P.R.A.
- Cocteil, vizitarea orașului Galați pe aleile sărbătorii sale anuale de Sfântul Andrei.

Președinte festival: **Petre Rău** - scriitor

Coordonator PR festival: **Angela Baciu** - scriitor

Marian Ilea

Capra germană și gramofonul

Aron Feldheim conducea Poliția din Medio-Monte. Era șef. Nota în "caietul zilnic al evenimentelor" felul în care cetățenii erau protejați de către instituția Poliției.

Însemnări din "caietul zilnic al evenimentelor"

"14 august, ora 2 din noapte. În Medio-Monte e o lună plină pe cer. Pe străzi e o liniște apăsătoare. Trecătorii rari puteau fi liniștiți. Erau în siguranță. Taxiurile - trăsuri așteptau în fața gării sosirea trenului de Budapesta. Patrurile de polițiști erau la datorie. Comunicarea, din oră în oră, cu baza. Acest fapt contribuia în mod direct la prevenirea unor infracțiuni grave cu violență. Cu toate acestea, Poliția din Medio-Monte trebuie să fie prevăzătoare. Oricând se poate întâmpla orice..."

"3 septembrie, miez de noapte. Și-n Medio-Monte se pot petrece: spargeri, violuri, jafuri, tâlhării, sechestrări de persoane. Chiar și crime. Autorii acestor fapte au experiență. Acest lucru îngreunează prinderea lor de către Poliția orașului."

"6 septembrie, ora 1 din noapte. Astăzi, la ora 14 a avut loc o spargere la locuința doamnei Klein Matilda, profesoară de germană din localitate. Am executat personal cercetarea. La fața locului. Doamna Klein Matilda are 76 de ani. Sprijinită de o cârjă din lemn de fag, plecase la piață. Am intrat în imobil. Locuința era răvășită. Doamna profesoară s-a întors de la piață. M-a găsit în casa ei. A început să plângă. Pierduse bijuteriile, tacâmurile de argint, banii și două tablouri. Comportamentul și starea profesoarei m-au impresionat foarte mult. Am terminat cercetarea locuinței. Am examinat împrejurimile. Mi-am făcut o imagine de ansamblu a situației. De unde au venit, pe unde și cum au plecat tâlharii. În stânga porții de la intrare un copil desena iepurașii cu cretă galbenă. Pe trotuar. Blond și drăguț. Vârsta: 6 ani. L-am mângâiat pe părul bălai. L-am luat în brațe. S-a atașat de persoana mea. S-a simțit în siguranță. L-am întrebat dacă a văzut pe cineva intrând și ieșind din imobil. Văzuse. Doi domni. Un înalt, slab și brunet și-un scund și solid. Cel înalt avea pe mijlocul capului o șuviță albă. Atunci am realizat că, în general, copiii au o memorie vizuală foarte bună. Am cumpărat dulciuri de la chioșcul din apropiere. I le-am oferit. Știi cine îți dă dulciurile, l-am întrebat. Un polițist, i-am spus. Copilul m-a privit lung până ne-am despărțit. Tâlharii vor fi prinși mâine. Doamna profesoară de germană, Matilda

Boem@ 11 / 2013

Klein se va bucura foarte tare".

"30 septembrie, ora 23 din noapte. Fiecare cetățean din Medio-Monte, în viața lui, întâlnește fel de fel de situații. Unele pozitive. Altele negative. Principalul lucru constă în faptul că în fiecare din cele două cazuri trebuie să fie conștient ce are de făcut. În cazurile negative, atenția trebuie îndreptată către prevenirea și apărarea de pericolele care se pot ivi. Din păcate, foarte multe persoane ajung victime ale propriilor interpretări și înțelegerii vieții."

"4 octombrie, ora 13 din amiază. Din cauza incompetenței unor șefi, a nemăsuratului orgoliu și Poliția din Medio-Monte se află uneori la un pas de a eșua în prinderea infractorilor. De-a lungul ultimului secol, în Imperiu, au existat șefi de sus și până jos, numiți pe criteriul relațiilor. Din această cauză și aici și în Gyor au ajuns anumiți indivizi nepregătiți, care au fost promovați pe baza unor criterii ascunse. Urmare a acestui sistem, activitatea are de suferit. Un individ care nu-și stăpânește profesia, nu poate conduce, nu e util și nu coordonează nimic. Un șef promovat astfel aduce întotdeauna daune pentru întregul sistem imperial. Pasiune, dăruire și devoțiune sunt cele trei calități ale lucrătorilor Poliției din Medio-Monte."

"5 octombrie, miez de noapte. Infractorii periculoși, tâlharii și jefuitorii își perfecționează modul de operare asociindu-se în grupuri. Un infractor cu predilecții către furt și omor este în stare să comită fapte din cele mai grave. Inclusiv incendierea imobilelor unde s-au produs faptele pentru îngreunarea cercetărilor. Pe măsură ce situația social-economică din orașele imperiale se înrăutățește crește și starea infracțională."

x x x

Eugen Ioan Chinai zis Jean-Marie era tăbăcar. Citea cărți. Lucra piei de vițel și de oaie. Le întindea pe gardul de la intrarea în curte. Se uscau. Se întăreau ca și tabla. Le întindea pe gard. Se întăreau ca și tabla. Le puneau în butoaie. Turna ulei. Le puneau, din nou, în butoaie. Turna, din nou, ulei. Le întindea pe gard. Se uscau. Erau noi "ca mănuașă". Le ducea la pielăriile din Debrețin. Făcea bani buni. Se căsătorise în urmă cu douăzecișicinci de ani cu Luana. O fată din Dej. Frumoasă. Nunta a fost sâmbăta. Vineri a murit taică-său. Era rece. Întins în sicriul pus în tăbăcărie. Șoarecii intrau și ieșeau din buzunarele costumului mortului. Căutau bucățele mici de zahăr. Pândeau lumânările stinse. Mâncau cu poftă, ceara gălbuie prelinsă pe scandurile sicriului. În casa, de pe strada Tăbăcăriei, era nuntă.

Luana a rămas zece ani în casa tăbăcarului Eugen Ioan Chinai zis Jean-Marie din Medio-Monte. Într-o zi de joi, prin luna octombrie, și-a luat

(continuare în pag. 35)

lumea-n cap. A plecat la părinții ei. Ultimele cuvinte pe care Luana le-a spus tăbăcarului au fost: "Ești o obdială, Jean-Marie". Și s-a dus.

x x x

Trecuseră cincisprezece ani de când tăbăcarul trăia în singurătate. Cu pieile lui. Cu carnețelul lui. Cu notițele lui. Cu cărțile lui. Într-o seară de octombrie venea dinspre Piața de Alimente. Pe o stradă îngustă. S-a întâlnit cu doi indivizi. Unul solid. În haină de fâș vișinie cu albastru. Celălalt înalt, în haină maro cu guler de blană. Solidul avea o lampă de miner în mâna dreaptă. După ce a trecut de ei, la câțiva metri, tăbăcarul s-a oprit. S-a aplecat prefăcându-se că-și leagă șiretul de la pantoful stâng. Și-a scos carnețelul. A scris cu repeziciune câteva cuvinte. Apoi s-a prăbușit cu fața în sus. Parcă vedea stelele. Era senin. În cădere a atins burlanul de scurgere din spatele clădirii restaurantului.

x x x

Altă însemnare din "caietul zilnic al evenimentelor"

"28 octombrie, ora 7 din dimineață. M-am deplasat la locul unde se afla cadavrul tăbăcarului Eugen Ioan Chinai din Medio-Monte. Pe străduța îngustă din spatele hotelului-restaurant din oraș. Lângă trupul întins pe caldarâm am găsit un carnețel cu notițe. Am început cercetările. Am terminat de citit însemnările domnului tăbăcar."

x x x

Notițele din carnețelul tăbăcarului din Medio-Monte

1. Eugen Ioan Chinai - nebunu. Nebunu ăsta care tăbăcește piei. Zice toată lumea. Așa. La noblesse oblige, domnilor din Medio-Monte. Și-mi mai zice și obdială. Ești o obdială, măi Jean-Marie. Așa se zice. E un caz real zicerea asta.

2. Am lucrat cu pielăria și-ntre sași. Pe lângă Mediaș. Acolo am dansat primul damen-vals cu o nemțoaică. Era jumate armeană, jumate nemțoaică. Nu știam limbi străine. În Germania se zicea că un om care are auz muzical are toate limbile în ureche.

3. Nu sunt adeptul tratatelor care intră-n conștiința popoarelor. Asta a zis-o un franțuz. Când Anglia a făcut o alianță cu Franța împotriva Germaniei, flota franceză s-a încăierat, pe undeva, cu flota engleză. Asta numai ce proaspăt s-a semnat tratatul ăla. Așa că eu sunt adeptul structurilor imperiului nostru cu legile lui imperiale. În legendele germane se zice că și conștiința-i un oaspete șchiop. Când a venit în Medio-Monte o delegație de la Viena, doamna Matilda Klein, profesoara de germană, a spus: "Tăbăcarule, vorbește tu cu ei că ești mai citit". Am făcut reverența și am întrebat despre conștiință. Acela mi-au spus că n-au crezut că există în Medio-Monte atâta credință. Apoi le-am spus acelora: Domnilor, cum se poate ca popoarele care s-au întâlnit, când s-au întâlnit, s-au îmbrățișat și apoi s-au bătut în războaie crunte. Un graf sau grof dintre ei a spus că: "Un om care face o lege, are legea aia scrisă în sângele lui și că legea aia scrisă în sângele lui e ca un instinct animalic. I-am spus că dacă legea e prin naștere atunci fărădelegea cum e. Austriacul acela mi-a spus că de se va face vreodată altă țară, tot cu ungerii se va face.

4. Le-am spus la sași: "Măi sașilor, pe fetele noastre tot cu voi le-om mărita să nu se ducă prin Rusia ori prin Polonia, dacă tot ați venit p-aici."

5. Nimeni și niciodată n-ar trebui să-și permită să intre în transpirația cuiva. M-am născut aici. Am copilărit aici. La pantof port un număr între 42 și 43. Am culoarea ochilor tatălui meu. Căprui. Am fost dat afară din cinci școli. Până am ajuns la tăbăcărie. Toate îmi mergeau bine, până la examene.

6. A ști înseamnă a putea. Tata n-a avut școală. Nimic. Mama a făcut două clase în Medio-Monte. Tata a făcut tăbăcărie după ce a ucenicit la Mediaș. La un sas. Așa că, domnilor, am avut noroc doar prin propriile competențe.

7. Nu cunosc femeia. "Oamenii ca tine să se nască dar să nu se înmulțească". Îmi zicea Luana. N-am făcut, ca alții, școala la Viena. Domnul Feldheim s-a dus acolo. A venit aici gata școlit. Eu nu m-am dus. A venit Viena la mine. Am citit cărți multe. Citesc.

8. Tata știa numai: "Tatăl nostru". Zicea: "Măi, Jean-Marie, dacă faci un lucru să-l faci perfect. Dacă nu poți, atuncea lasă-te." Munceam cu el în tăbăcărie. Apoi, zicea iar: "Asta nu înseamnă că dacă nu poți face perfect, să nu faci nimic". Tata se ruga așa: "Să ne ierți Doamne greșelile noastre ... miras-ar lumea de tot imperiul ăsta". Și era în pat. Prin Medio-Monte se purta drept. Parcă avea educație austriacă în el. "Noi suntem făcuți să lucrăm în tăbăcărie", zicea. "Dar dacă Dumnezeu nu ne binecuvântează munca, e de rău. Nici prea mult să nu muncești, lasă-le printre ele", mai cuvânta.

9. Până n-am văzut poze cu domnul șef al Poliției din Medio-Monte, Aron Feldheim, aflat la Academia din Viena n-am crezut în ceremonii. De atuncea am început să cred.

10. Un biet tăbăcar din Munkacs nu și-a făcut curea groasă pentru pus banii când mergea la biserică. S-a dus cu ei în pălărie. A trecut pe lângă o Răstignire. S-a închinat. A ridicat pălăria. N-a mai avut bani de pus în timpul slujbei. Preotul aștepta. Pălăria era goală. "Ai, măi, am trecut pe lângă tâmpita aia de cruce...", a spus tăbăcarul. În Medio-Monte cetățenii n-au crezut și nu cred în statui.

11. Tata a avut o tumaore. Pe acolo a intrat canceru. Am gândit că nu va muri vreodată. Eram flăcău gata de însurat. "Măi, voi muri", a zis. "Da de unde știi", l-am întrebat. Sunt anumite lucruri pe care nu le putem comunica. Le simțim. "Pe ce vei ști și tu când vei fi în locul meu", mi-a spus tata. Apoi, a mai spus: "Hai să colindăm!" Că era Sfântul Crăciun. A mai dus boala până m-am însurat.

12. Mi-am întrerupt călătoria pentru o fată. O chema Luana. "Eugen, dacă ai gânduri cu mine, să-mi spui", a spus Luana. Cu mama se potrivea. "Dacă n-ai gânduri, nu mă-ncurca", a spus Luana. Mergeam pe dealuri împreună și ne uitam noapte de noapte la cer. Tata m-a întrebat: "Măi, Jean-Marie, nu-ți propui nimica?"

(continuare în pag. 36)

13. Am avut un vis. Foarte interesant. Am mers la un orb cu un alt tăbăcar. La ăla i-a dat în bobi că se va însura cu fata cu care era în legământ. Apoi, mi-o dat mie. A dat din cap. Mi-o mai dat o dată. A zis: "Fecior, hai altăoară că tare încurcate-s lucrurile".

14. Am avut un alt vis. S-a întâmplat la biserica din Medio-Monte. Înspre deal. Veneam pe cărare. În jur erau bulgări de zăpadă cu flori. Umblam și parcă-mi pierdeam capul. Îl țineam cu amândouă mâinile să n-o ia la vale.

15. Banul e marfa de schimb în tot imperiul. Peco, pecuniaris. Orice marfă are o valoare de întrebuițare. Nu disprețuiesc banul, da nu-s robul lui. Decât să-i port grija, mai bine să-i simt lipsa. Nu-mi respect nici trupul, da nu-l disprețuiesc. Îmi place să-l chinui.

16. I-am învins pe toți la trântă. Într-o vreme. Aruncam greutatea de opt kile până la șaisprezece metri.

17. Eram la Budapesta la berărie. Vândusem pieile. "Orice om e o oglindă", ziceam. Mă uitam la târgoveți. Mă reflectam în fața fiecăruia. Mâncam o friptură. Când vindeam pieile mințeam că mă credeam și eu. Un ungur s-a apropiat de mine. Era cu muiera lui gravidă. Mi-a spus să-i dau o bucată din friptură pentru femeie. Întotdeauna m-am ferit să nu dezamăgesc.

16. Tăbăcarii pot mânca oricând pâine cu slănină. Un călugăr iezuit mi-a spus, în Gyor, drumarii și tăbăcarii au dezlegare. Am vrut să-l întreb dacă am dublă dezlegare. Nu l-am întreat.

17. Cetățenii din Medio-Monte ar trebui să citească, din când în când, un tratat de lucru bine făcut. I-am spus doamnei profesoare Matilda Klein că e bine să avem țigani la margine de Medio-Monte. "De ce e bine", m-a întreat. "Dacă n-ar fi ei, atuncea ar spune ăia de la Viena că suntem noi în locul lor", i-am spus.

18. Există într-un oraș frumos, o fântână frumoasă. Pe piatra de deasupra ciurgăului scrie: "Cuceritorule, de vei cuceri acest oraș, să nu distrugi fântâna".

19. Tata ar fi dorit să se sfarme imperiul, da alții să fie vinovații. Așa suntem noi toți în Medio-Monte. M-am aplecat ca să scriu. Sunt pregătit să urlu: "Nu mă omorâți!" Mă pregătesc să intru în conștiința celor doi să văd ce lucruri avem în comun. Domnilor Klein și Dur, sunteți din Medio-Monte, vă cunosc! Mergeți înainte, că bine mergeți!

x x x

O ultimă însemnare din "caietul zilnic al evenimentelor"

"30 octombrie, ora nouă din seară. Criminalii au fost identificați. Măine, Poliția din Medio-Monte își va face datoria. Carnețelul cu notițele domnului tăbăcar a fost esențial. Am aflat că e vorba de doi ucigași. Și că sunt cetățeni ai orașului nostru. Am parcurs cu atenție notițele victimei. Încercând deslușirea lor, am făcut febră 39 de grade. Am renunțat. Ultima notiță, însă, a fost esențială. Domnul tăbăcar, Eugen Ioan Chinai a fost cetățean vigilent până-n ultima clipă. Poliția din Medio-Monte îi rămâne profund recunoscătoare. Uneori dreptatea se face prin mijloace care se află primprejurul victimei.

Boem@ 11 / 2013

P.S. Citind notițele domnului tăbăcar mi-am amintit de propriul meu tată, cel care a slujit clopotele din Medio-Monte pe vremea când Aron Feldheim era doar fiul clopotarului."

x x x

Epilog

În Medio-Monte nimic nu se petrece întâmplător. Trecuseră cincisprezece ani de când tăbăcarul Eugen Ioan Chinai trăia în singurătate. Își cumpărase din târg o capră germană. Într-o duminică a lunii septembrie plecase la biserică. Un adevărat tăbăcar îmbrăcat de sărbătoare. Își botezase capra Luana. În duminica aceea, capra Luana, ieșise pe poarta curții. Mergea în spatele tăbăcarului. Eugen Ioan Chinai intrase în biserică. Sărutase crucea din fața altarului. Capra Luana se ținea după el. Tăbăcarul se așezase pe banca din față. Capra Luana se așezase lângă el. Nevestele minerilor din Medio-Monte erau revoltate. Minerii râdeau în barbă. Când preotul trecuse cu cadelnița pe lângă capra Luana, toți cetățenii au putut constata că un soi de behăit a pornit înspre cadelniță. De două ori. "Capra tăbăcarului nu suportă tămăia", au spus minerii. Muierile minerilor au hotărât că Eugen Ioan Chinai va trebui pedepsit. Când a ieșit din biserică, tăbăcarul a văzut-o pe Luana. N-a zis nimic. Era prea târziu. Capra s-a oprit în dreptul femeilor. S-a întors înspre altar și a mai behăit de două ori. "Capra Luana e necuratul", au spus muierile din Medio-Monte.

x x x

La sfârșitul aceluia septembrie, tăbăcarul a vândut un transport de piei în târgul de la Budapesta. S-a dus în centrul orașului. Știa un magazin aproape de podul principal. Și-a cumpărat un gramofon. Lucra în tăbăcărie. Asculta muzică de petrecere la gramofon.

În următoarele duminici, Eugen Ioan Chinai din Medio-Monte, nu s-a mai dus la biserică. Punea ceardașuri în timpul slujbei. Capra Luana asculta sunetele. Îi luceau ochii în capul ei de capră germană.

Două dintre nevestele minerilor s-au dus în curtea tăbăcarului. Au ridicat cârjele înspre gramofon. "L-ai adus pe necuratul în Medio-Monte, domnule tăbăcar", au spus.

x x x

În seara aceea de octombrie, Eugen Ioan Chinai a simțit cum e, când se apropie moartea. N-a putut spune. S-a aplecat. S-a prefăcut că-și leagă șiretul de la pantoful piciorului stâng.

I-a văzut pe minerii Klein Jonas și Dur Gheorghe pregătiți să lovească.

"Acuma, știu cum e", și-a spus tăbăcarul Eugen Ioan Chinai zis Jean-Marie.

Pe străduța din spatele hotelului-restaurant se lăsase liniștea. Era întuneric. Nu se auzea nici măcar o muscă aptă să spargă tăcerea.

Vasile SIMON

Belșug

E toamnă-ntruna.
Zilele sunt aurii,
Noaptea reci
Se joacă cu Luna.
Tu nu vrei să vie.

Aerul miroase a belșug.
Zgomot, urlet de fiare.
Vin țărani de la plug.
Cântec bogat
de tractoare.

Visează boierul,
Hambarul se rupe,
Trezește țăranul,
Încremenit pe moșiile
scumpe.

Acum sunt de toate,
Am ce să-ți ofer,
Boabe de grâu, fermecate,
Vinul de aur
în cupe de fier.

La început și la sfârșit

Zile lungi, clipe răvășite,
Noaptea sacre, nesfârșite,
Se-nchid în sine mute,
Bucurii seci, rătăcite,
Frunze de ploi scorjite,
Ceas de vedenii tăcute.

Se prăbușesc din Paradis
Trupuri ce pier în abis.
Lacrimi-n candeli de vis,
Bulgări de aur nenins.
Universu-i de necuprins
Pază la foc sacru încins.

N-a fost decât clipa dintâi,
Întreg nemăsurat în fâșii,
A fost și iar va mai fi
Cutremur mare într-o zi,
În clipa aceea dintâi,
Întregul măsurat în fâșii.

Se ostenește aprig lutul:
Cum a fost, Doamne, începutul?
Noaptea a zămislit Timpul,
Unde și-ncheie hăul suptul.
Nu mai urzește Nenuntitul,
Ci doarmă-n veci, el, sufletul.

Aleargă, saltă, tumultos,
Răzbește-n hăul întunecos
Ce crapă-n sufletul de Os,
Lumină din Înger Frumos,
Un pai se-agață luminos
De poala hainei lui Hristos.

Se zbate-n ușa Paradis,
Cu trupul dezvelit de vis,
Cu mâini legate de abis.
Eufratul, Tibrul s-au închis
În mărul morții-n necuprins.
Primește-mă, Doamne, sunt nins!

Pe mare

Valuri de suflete alunecă-n mare.
Aduc cu ele povești de departe:
Pietre, ulcioare căzute din soare,
Plutind pe aripile-i învolburate.

În inimă, marea albastră adună:
Bucurii, necazuri ce rod temelii,
Lut cununat cu paie de lumină,
Prinse-n ghearele negrei vijelii.

Adâncu-i de nepătruns în fire,
Valuri înalte se sparg de țărni,
Cu ochi de taină și de iubire
Răsare-n minte puilul de Corb.

Îl poartă valul spre 'nalte zări
Și zboară cu umbra de moarte.
Așteaptă năvodul punte din mări,
Dar găsește porțile-ncuiate.

Lovește în ele cu ciocul - toiagul,
Crezând că i se vor deschide,
Scăparea-i îi este doar Farul,
Când zboru-i, pe veci, i-l cuprinde.

Lovesc în el gloanțe de valuri,
Potop de ani de singurătate.
Nu zărește punte, nici maluri,
Doar leșuri pe apă, plutind înecate.

În mare-i rânduială ca să trăiești.
În ea ești aruncat precum o piatră.
Din valuri, drumul să-l croiești
Spre lumea din adâncuri, luminată.

Se-aruncă printre lacrimi de alge,
Pe corabia ce naufragiază,
Ascultă glasul-i greu cum plânge,
Rana adâncă care sângerează.

E condamnat, de bună seamă,
În valuri, lacrimi să-și înece.
Și strigă-ncet spre El: Osana!,
Auzi-mă, Tu, Singur Rege!

Nimic nepieritor în lume nu există
Decât Lumina Ta să ne adune.
Dacă în marea tristă-i Viața,
Ai milă-atunci de-al Tău Corb, Stăpâne!

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

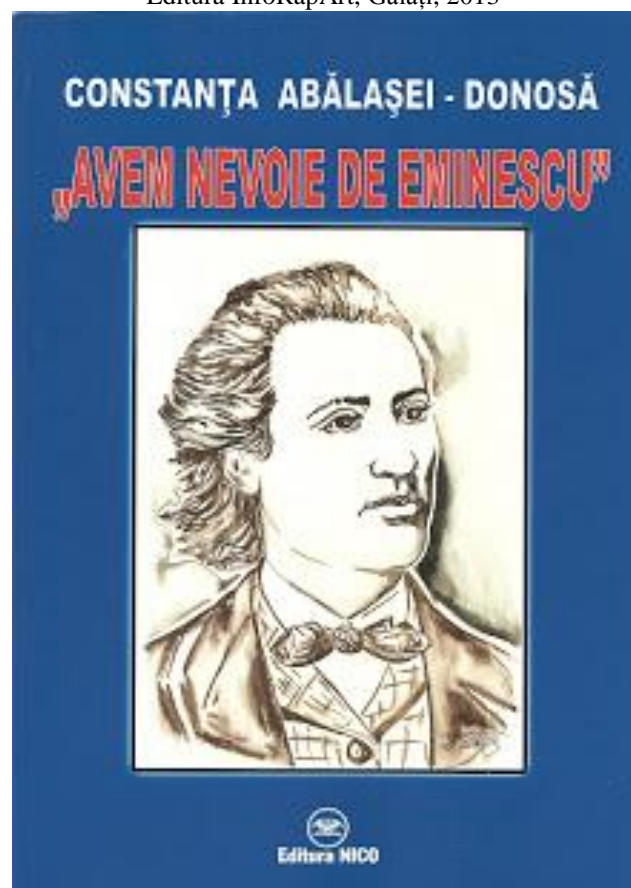
Tănase Carașca - Bazarul maratonului roșu
Editura InfoRapArt, Galați, 2013

Cezarina Adamescu – Simon Ajarescu, între vocație și destin
Editura InfoRapArt, Galați, 2013

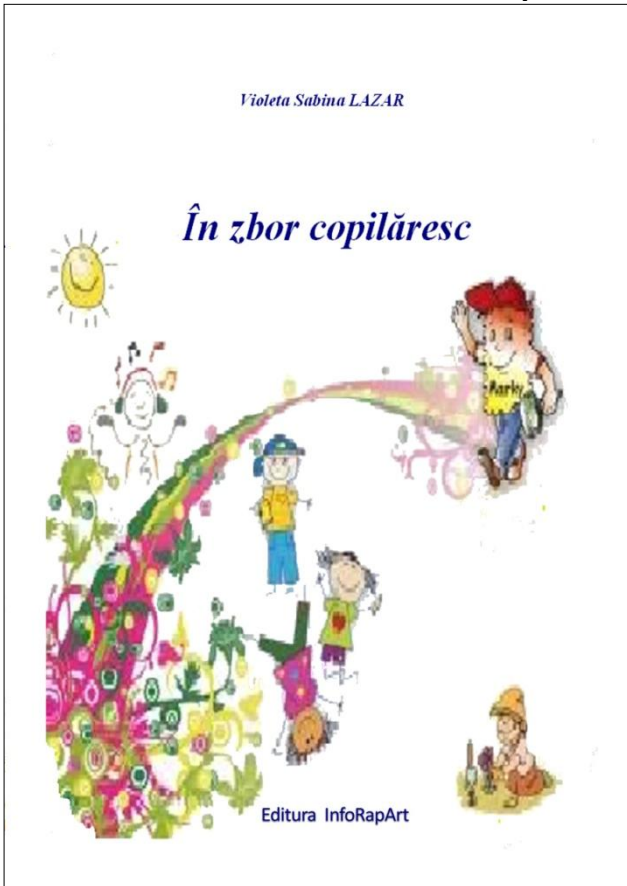

Cezarina Adamescu – Simon Ajarescu, Eu sunt un venetic sideral
Editura InfoRapArt, Galați, 2013

Constanța Abălașei-Donosă – “Avem nevoie de Eminescu”
Editura Nico, Târgu Mureș, 2013

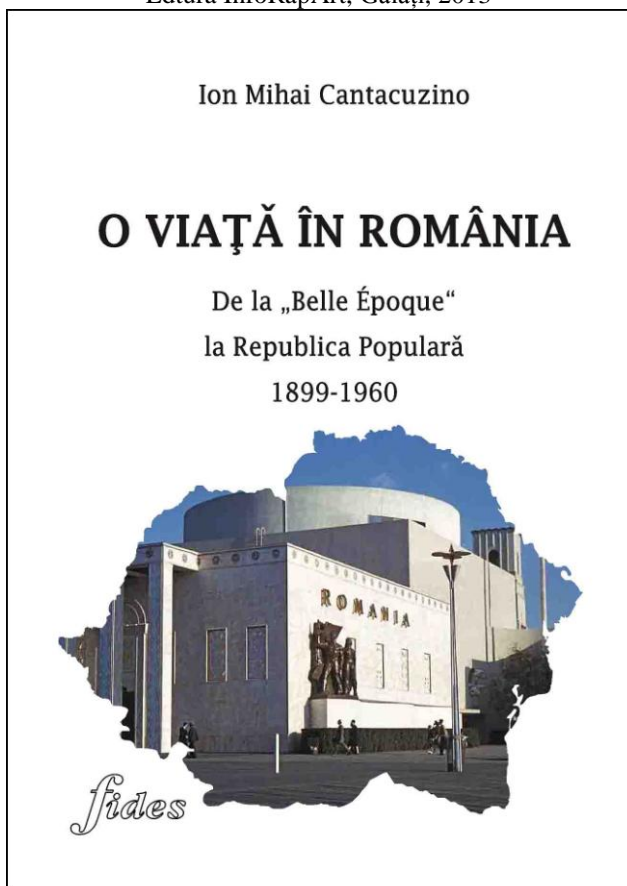
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Violeta Sabina Lazar – *În zbor copilăresc*
Editura InfoRapArt, Galați, 2013

Viorel Darie – *Povestiri din Moldovița*
Editura InfoRapArt, Galați, 2013

Ion Mihai Cantacuzino – *O viață în România*
Editura Fides, 2012

Roland Florin Voinescu – *Strecurătoarea de idei*
Editura InfoRapArt, Galați, 2013

BOEMA

ISSN 2066-0154

apler

Galati, cod 800428, Str. Barbosi, Nr. 12, Bloc D, Ap. 14

Telefon: 0726 337376, 0336 800313

Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com

Web site: www.boema.inforapart.ro